

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ХРИСТІЯНСЬКОГО РУХУ

Випуск ч. 1

Інформаційна Серія

ЗАВДАННЯ й ДІЯЛЬНІСТЬ
У. Х. Р.

(13. XII 1953 — 30. V. 1955 — 15. V. 1959)

Зладив:

Володимир Янів

(у співпраці із Головами Крайових Об'єднань УХРуху)

Париж — Мюнхен — Ноттінгем — Брюссель

Цю книжку надсилаємо Вам даром для ознайомлення із завданнями й діяльністю УХР. Якщо однак Ви вважаєте, що наша діяльність доцільна, просимо про ласкавий доток на видавничий фонд УХР. Якщо книжка Вас не цікавить, просимо передати її іншому Громадянинові, зацікавленому у наших суспільно-політичних питаннях, - разом із цією карткою. .
Евент.пожертви на видавничий фонд, просимо спрямовувати на адресу/враз із зазначенням призначення грошей!/:

W. J a n i w
27, rue des Bauves
Sarcelles(S. et O.) F r a n c e

**Mouvement Chrétien Ukrainien
Ukrainian Christian Movement
Ukrainische Christliche Bewegung**

Vol. 1

CHRONIQUE

CHRONICLE

CHRONIK

13. XII. 1953 - 30. V. 1955 - 15. V. 1959

Paris - München - Nottingham - Bruxelles

1959

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ХРИСТІАНСЬКОГО РУХУ

**Випуск ч. 1
Інформаційна Серія**

ЗАВДАННЯ й ДІЯЛЬНІСТЬ У. Х. Р.

(13. XII. 1953 — 30. V. 1955 — 15. V. 1959)

Зладив:

Володимир Янів

(у співпраці із Головами Крайових Об'єднань УХРуху)

diasporiana.org.ua

Париж — Мюнхен — Ноттінггам — Брюссель

ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ У.Х.Р.

(ЗВІТНИЙ МАТЕРІЯЛ НА II-гий КОНГРЕС
У НОТТІНГТАМІ)

Екзекутива зобов'язана пред'явити Конгресові звіт з праці за час свого статutowого урядування, тобто від попереднього — основного — Конгресу. Але при публікуванні звітного матеріалу видалося доцільним використати нагоду і подати рівночасно інформацію про початки Руху (його «передісторію»), щоб зберегти деякі факти перед забуттям. Таким чином огляд діяльності буде складатися з двох частин: а. З інформації «До початків УХРуху», що охопить час від Студійних Днів ФТУСК «Обнова» у Римі, коли то вперше в скристалізованій формі прилюдно виринула думка оснувати УХР, до Основного Конгресу УХРуху у Лювені (чи пак точніше: час від 13.XII. 1953 р. до 30. V. 1955 р.) і б. з діяльностевого огляду у точному значенні, тобто із офіційного звіту Екзекутиви за час її урядування (30. V. 1955 — 15. V. 1959).

ДО ПОЧАТКІВ УКРАЇНСЬКОГО ХРИСТІАНСЬКОГО РУХУ

Інформація про постання УХРуху у діяльностевім огляді не має з'ясовувати ідеологічного тла ані подавати аргументів за необхідністю нової громадської організації. Про це була мова на іншому місці. Якщо тут коротко повторяємо деякі із аргументів, то робимо це тільки для змальовання історичного факту, що подібні думки в певному часі і серед конкретного середовища існували і що вони були дискутовані, заки ще постала організаційна форма.

Потреба організації українського християнського світського середовища для суспільної дії відчувалася здавна. Релігійна байдужість початків ХХ століття затяжіла на гартійних програмах і на практичній дії наших громадсь-

ких установ. Щоправда, у релігійній поставі одиниць в останніх десятиліттях наступила помітна зміна, що призвела до наголошування потреби поглиблення релігійного життя також у прилюдному житті, але ця зміна все ще доволі поверховна, і на ділі існує у нас в громадському житті велика розбіжність між деклараціями й фактами. Це спостереження потверджує м. ін. відома нетерпимість наших політичних середовищ, а брак духа толеранції призвів до болочого розбиття суспільности на ворогуючі між собою табори. Що раз більше відчувалося брак середовища, яке — згідно із засадами християнської науки — зуміло б внести духа взаємної пошани між противниками і призвело б до злагіднення напружень на спільній базі всего того, що нас, як християнську родину й національну спільноту, лучить.

Природну роль християнського середовища у внутрішньому житті спільноти наочно підкреслював позитивний приклад великих християнських партій у інших народів, серед яких нам довелося на еміграції жити (зокрема, у Німеччині, Італії, Франції; в значній мірі також у Бельгії та Голляндії). Роля згаданих християнських середовищ постійно зростає, і зокрема більшає їх значення у міжнародному житті, коли то саме християнські партії стають найповажнішим речником міжнародного зближення (так напр. насамперед незаперечною є роля християнських партій у змаганні до європейського об'єднання). Практично, дуже часто доводиться сьогодні стрічатися в міжнародному житті із дією християнських партій, і з погляду можливости поширення дії української спільноти на міжнародне середовище постановля аналогічного українського християнського політичного чинника видавалося конечним.

До цього ж саме християнські об'єднані середовища заняли у світі чи не найбільш виразне становище проти загрози большевицького безбожницького матеріалізму, який у першу чергу нам найбільше небезпечний. Коли що раз більше усвідомлюється, що успішний спротив суцільному бльокові, спертому на спільну ідеологію, може вийти лише від подібного об'єднання вільних народів, споених спільною — християнською — вірою, тоді зовсім ясно, що в цьому об'єднанні вільних народів мусять заняти своє місце також і українці, виховані в тисячелітній християнській традиції.

Немаловажним так для «внутрішнього мира» в лоні поодиноких народів, як теж для успішного спротиву комунізму, є намагання християнських партій найти справедливу

розв'язку соціального питання, яке завжди так дуже хвилювало українську спільноту («Україна без холопа і пана»).

Поруч з'ясованих моментів ще одна обставина вказувала у нас на konieczність активізації християнської спільноти, а саме трудність поширення світського апостоляту в умовах еміграційного життя, отже в умовах великого розпорошення нашої спільноти, яке зумовило м. ін. величезний брак рук до праці. При переобтяженню душпастирів, при браку світських апостолів могла б до піднесення релігійного життя чимало спричинитися християнська громадська організація, що зуміла б об'єднати шириною завдань великий відсоток нашої суспільності.

Ці всі проблеми часто передискутовувалися серед наших інтелектуалістичних християнських кол, а насамперед серед членства Українського Католицького Академічного Об'єднання «Обнова» і Федерації Товариств Українських Студентів-Католиків «Обнова» (в скороченні УКАО і ФТУСК «Обнова»). Ці дискусії найшли своє логічне завершення на Студійних Днях ФТУСК «Обнова», які відбулися 13 - 17. грудня 1953 р. у Римі і в яких прийняли поважну участь також члени УКАО «Обнова», численні представники духовенства та наші неорганізовані миріяни з різних європейських країн. Загальна тема цих студійних днів була: «Світський Апостолят — завдання на часі в українській дійсності». Конечності постанови окремої української християнської організації громадсько-політичного типу була присвячена програмова доповідь доц. д-ра В. Янева, який говорив на тему: «Українське християнське середовище й наше політичне життя».

Учасники Студійних Днів були вповні свідомі, що від «Обнови» може вийти тільки ініціатива до постанови Руху, але що сама «Обнова» як ідеологічне й конфесійне об'єднання не може практично здійснювати плянованої громадської організації, якщо база організації має бути достатньо широка і якщо вона має дати можливість включитися у Рух також православним українцям. Бо ж було ясным, що однобока акція самих тільки католиків не спричиниться вирішно до поглиблення релігійності цілої української спільноти. Для говної успішності поставлених завдань треба було запевнити собі співдію православних, а насамперед треба було усунути взаємні упередження, що впливали із давньої ворожнечі. Ішло отже про збудження взаємного довір'я в ім'я справжньої християнської любови. Наскільки правильний був тодішній підхід ініціаторів, на це вказує хоч би сучасна акція св. Отця Папи Івана XXIII., що підкреслює важливість з'ясованих засад.

Послідовно учасники Студійних Днів схвалили тільки відповідні резолюції, з яких одна (4) уважала за доцільне... «Довести в громадському житті до оформлення Українського Християнського Руху на базі спільної дії українців-католиків із православними українцями, з метою зміцнити і узгіднити дію українців-християн». Конкретні заходи доручено поробити доповідачеві, що в своїй доповіді в скристалізованій формі подав здавен жевріючі в середовищі ідеї. Рішення Студійних Днів були негайно подані до загального відома за посередництвом преси.

Для сильнішого спопуляризування ідей УХРуху з'явилася насамперед у «Християнським Голосі» та в «Америці» низка статей В. Янева (в серпні 1954 р.), над якими розвинулася доволі жвава дискусія, що в ній прийняли участь: Ф. Балицький, М. Брадович, Любомира Голубович, о. Д. Кульчицький, І. Лукавецький і о. І. Х(ома).¹⁾

Ця підготовка у пресі була незабаром доповнена поїздками доц. д-ра В. Янева у терен, який по черзі відбув організаційні наради у Лондоні (12. IX.), Мюнхені (15. X.), Парижі (20. XI.) і Брюсселі (2. I. 1955). На нарадах, які разом згромадили 75 осіб, заслухали присутні доповіді ініціатора і після дискусії приступили до заснування Крайових Ініціативних Комітетів по організації УХРуху. Про постановя Крайових Комітетів звітувала доволі обширно преса, що спричинилося до дальшого поширення ідей УХРуху. Рівнобіжно із нарадами використано поїздки також до індивідуальних зустрічей і конференцій, яких відбулося в тому часі понад 60.

Рівночасно із організаційними заходами ішли теж розмови із православними діячами, які призвели до накреслення загальних напрямних співдії, які можна б коротко схарактеризувати у наступний спосіб: Визнаючи в принципі доцільність заіснування єдиного Українського Християнського Руху, який об'єднав би в рівній мірі українців-католиків, що й українців-православних, стверджено, що на першому етапі (коли ще існує багато взаємних упереджень) буде краще покликати до життя дві рівнобіжні вітки УХРуху, — католицьку та православну, — із власними окремими проводами. Делегати обидвох Проводів творили б спільне координаційне тіло, що намічувало б ідеологічно-програмові заложення, організаційні форми та напрямні діяльності. Перша організаційна нарада православних діячів

1) Точний перелік статей у ІЛЗ ч. 1., стор. 3 (В списку однак пропущено першу статтю: «За організовану активізацію нашого християнського середовища», вміщену в «Христ. Голосі» ч. 31(290) за 1. VIII. 1954.

відбулася у Мюнхені 8. III. 1955 р. і вона обрала — після інформативної доповіді доц. Янева про завдання УХРуху — тимчасовий тереновий Провід, який очолив проф. інж. Є. Гловінський. Подібна нарада мала місце й у Парижі (25. V.), але присутні визнали, що для оформлення ініціативного комітету треба ще довшої підготовки, і вибрали тільки 3 громадян, які мали б підготувати чергову зустріч. Обидві наради православних згурмували разом 33 особи. Постанови крайових клітин православної вітки УХРуху згл. започаткування праці серед православних громадян довели до практичних виявів ще перед Основним Конгресом УХРуху, а саме у співдії при організації Акції Трагічних Дат. Комітети, які мали організувати згадану Акцію, поставали на спільній базі. Їх покликували до життя спеціальні наради всіх установ даного терену, які відбулися 14. V. 1955 р. у Парижі, 19. V. у Мюнхені, 5. VI. у Брюсселі, 12. VIII. у Лондоні.

Цей загальний огляд треба ще доповнити інформацією, що у початковій стадії працю Крайових Комітетів координував Осередній Ініціативний Комітет по організації УХРуху, який очолив доц. д-р В. Янів. В склад цього Комітету увійшли як члени Голови Крайових Ініціативних Комітетів, а саме: кн. Іван Карашевич-Токаржевський з Англії, якого по смерті заступив граф Д. Галка-Ледоховський; проф. Г. Мартинець з Німеччини; ред. М. Колянківський з Франції, якого після його виїзду до Канади заступив інж. О. Мельникович (вибраний на окремій нараді, що відбулася у Парижі, 7. V. 1955 р.); д-р В. Попович з Бельгії.

У країнах з меншою кількістю українців покликано Мужів Довір'я УХРуху, яких у хвилині Основного Конгресу було 4 (а саме: у Австрії, в Голляндії, в Еспанії та в Італії).

Осередній Ініціативний Комітет підготував Основний Конгрес УХРуху, який відбувся 30. і 31. травня 1955 р. З хвилиною його скликання кінчається «передісторія» УХРуху, а зачинається його нормальна діяльність у статуткових формах.

В цій підготовчій фазі відбув доц. Янів 6 організаційних поїздок (по дві до Німеччини й до Бельгії, по одній до Італії та Англії) та прочитав 9 доповідей на організаційних зібраннях. Дальші три наради відбулися без його участі. Крім поїздок до поширення організації спричинилося листування (331 листів за 7 місяців перед Конгресом), перші два випуски Інформативного Листка Зв'язку та інформування загалу про хід підготовчої акції у пресі, насамперед у «Християнським Голосі».

ОГЛЯД ПРАЦІ УХРУХУ ЗА ЗВІТНИЙ ЧАС

Звіт з праці попередимо короткою відомістю про основний Конгрес УХР, який дав правну основу і форми для діяльності. В самому звіті з діяльності подаємо а. інформації про працю Екзекутиви і б. звідомлення Управ поодиноких Крайових Об'єднань. У звіті Екзекутиви будуть узгляднені всі центральні Акції, які за ініціативою й вказівками Президії поширилися на всі країни, охоплені сіткою УХРуху; таким чином, деякі інформації будуть повторюватися, але це необхідне, якщо огляд праці так централі, як Крайових Об'єднань має бути повний і проглядний.

ОСНОВНИЙ КОНГРЕС УХРУХУ

Основний Конгрес відбувся 30. і 31. травня 1955 р. у Лювені.

Відкрив його інавгураційним словом голова Ініціативного Осереднього Комітету, доц. д-р В. Янів, а проводила Президія, зложена із проф. д-ра І. Мірчука (Мюнхен), ректора УВУ, як гредсідника; д-ра С. Божика (Лювен) і гр. Д. Галки-Ледоховського (Лондон), як його заступників; ред. І. Сілецького (Париж) і мгр-а Г. Ощипка (Лювен), як секретарів.

Учасниками Конгресу були: а. 17 умандатованих делегатів, а саме: 10 уповноважених від країн (по трьох з Бельгії, Німеччини та Франції і один з ВБританії); двох Мужів Довір'я (з Австрії та Голляндії); п'ятьох організаторів Конгресу, б. 5 гостей від православних, в. 6 представників преси, г. гостей з-поміж духовенства, симпатиків УХРуху, студентів з Лювену, українських громадян з Бельгії (разом 46 осіб, в чому 8 з Німеччини, 7 з Франції, 3 з Англії. по одному з Австрії, Голляндії та Швайцарії. а інші з Бельгії).

Конгрес прийняв до одобрюючого відома звідомлення з підготовної граці (доц. д-ра В. Янева), схвалив статут (якого текст передруковуємо в цьому виданні), прийняв та підписав текст грамоти оснування УХРуху, обрав керівні органи, заслухав і передискутував три доповіді та схвалив у їх висліді низку резолюцій.

Теми доповідей:

1. Ще один вишкіл світських апостолів.
2. Ідеологічні заложення УХРуху — ред. Р. Данилевич.
3. Роля й завдання християнської преси — о. І. Шевців.

Матеріяли Конгресу подав Інформативний Листок Зв'язку у своїм 1(3) числі. Крім цього Конгрес мав поважний відгук в українській еміграційній пресі (у ІЛЗ занотовано 30 статей та інформативних заміток, а крім цього 2

статті, що з'явилися з нагоди Конгресу, були присвячені проблематиці УХРуху).

ЗВІТ ПРЕЗИДЕНТА УХРУХУ З ДІЯЛЬНОСТІ ЕКЗЕКУТИВИ

1. Звітний період. Статут передбачає у § 22 трирічну каденцію. Таким чином 2-гий Конгрес повинен був відбутися 1958 р., але цьому станули на перешкоді наступні факти: а. Перевантаження важливою працею в зв'язку з імпрезами, яких не можна було пересунути на пізніший час (ювілейне лордське паломництво; підготовка участі у Марійському Конгресі із організацією української Секції на цьому Конгресі; брюссельський Конгрес). б. брак догідних термінів, у яких можна б без більшого труду зібрати поважнішу кількість делегатів з різних країв. в. фінансові труднощі, головно в зв'язку із поважнішими коштами, яких вимагали імпрези, названі під а.

З названих причин каденцію продовжено на один рік, а на термін Конгресу передбачено час латинських Зелених Свят, дуже догідний для більшости делегатів з огляду на час вільний від праці.

Таким чином звітний період обнімає час майже точно чотирьох років, а саме від 31. V. 1955 р. до 15. V. 1959 р. Звичайно у друкованому звіті не буде можливо подати фактів за останні три тижні, але з огляду на підготовку до Конгресу треба припускати, що в ньому буде дуже мало фактів, які увійшли б до звіту. А втім ці факти евент. зможуть бути доповнені на самому Конгресі.

2. Керівні органи. А. Е к з е к у т и в а : Основний Конгрес обрав Президентом доц. д-ра Володимира Янева, який сповняв свої функції впродовж цілого часу.

Заступниками Президента стають з уряду Голови Крайових Об'єднань УХРуху (до часу постановня Крайових Об'єднань заступниками були Голови Крайових Ініціативних Комітетів по організації УХР). Заступниками Президента були:

Проф. Гнат Мартинець, голова КО у Німеччині;
інж. Осип Мельникович, голова КО у Франції;
д-р Володимир Погочич, голова КО у Бельгії;
граф Дмитро Галка-Ледоховський, в обов'язках голови Крайового Ініціативного Комітету у ВБританії, який уступив із свого посту 19. V. 1956. На його місце прийшов обраний на I Крайовім З'їзді у Анг-

лії інж. Роман Руденський, голова КО у ВБританії (з 22. XII. 1956).

Генеральним Секретарем Конгрес обрав ред. Івана Сілецького, який однак залишився на своїм пості лише до кінця жовтня 1955 р., коли то він виїхав до ЗДА. Функції Ген. Секретара розділено, а саме секретарські функції обняв м-гр Г. Ощипко, а організаційні обов'язки виконував Президент.

Поодинокими референтами були (на підставі вибору Конгресу):

ідеологічний: ред. Роман Данилевич (до виїзду до ЗДА, в березні 1957 р.);

пресовий: ред. д-р Мирон Коновалець;

економічний: інж. Осип Мельникович;

міжнародних зв'язків: м-гр Григорій Ощипко, який в часі від жовтня 1955 по кінець грудня 1956 виконував ще обов'язки секретара;

суспільно-політичний: Ярослав Пришляк до часу виїзду до Канади (у вересні 1958 р.). За спеціальні заслуги для УХРуху Я. Пришляк залишився в Екзекутиві і го своїм виїзді, отримуючи спеціальну місію розбудови агенд УХРуху на терені Канади.

Б. Головна Рада: До Головної Ради за статутом входять з уряду Президент і всі референти (за винятком економічного). Крім цього до Головної Ради вибрав Основний Конгрес 13 осіб, а саме з вибору до Ради увійшли: д-р С. Божик, д-р Д. Бучинський, проф. д-р Я. Гинилевич, І. Голубович, † М. Дорожинський, проф. д-р інж. П. Зелений, дир. М. Капуста, д-р В. Конрад, радн. С. Крет, О. Кушпета, проф. д-р І. Мірчук, О. Павловська і д-р В. Федорончук. З делегації від КО увійшли до Ради: інж. А. Гарасовський від КО у Німеччині і м-гр О. Коцюба від КО у Бельгії. Ініціативу до уконститування Головної Ради подала Президія УХРуху, сугеруючи Комунікатом з 11. жовтня 1955 р. списіб, в який мали б відбутися вибори (найчисленніша, мюнхенська група членів Ради на сходинах мала висунути кандидатури Президії; вибори мали відбутися письмовим шляхом). Однак не зважаючи на пригадки, до уконститування дійшло доволі пізно, бо комунікат про уконститування міг появитися щойно 18. V. 1958 р. на «Сторінках УХР». Головою став д-р М. Коновалець, його заступником — д-р С. Божик, а секретарем інж. А. Гарасовський.

З причини великого розпорощення Головна Рада не

могла проявити діяльності, зокрема коли по кількох місяцях після вибору виїхав до ЗДА її секретар.

В. Генеральний Суд. Генеральним суддею обрано проф. д-ра П. Савицького, а членами Суду стали проф. М. Томашівська, вет. лікар М. Заяць та дир. І. Кузів.

Судових справ до полагодження не було. Натомість Суд виконував передбачену за ним контрольну функцію, десигнуючи до переведення перевірки фінансової діяльності Екзекутиви своїх уповноважених.

3. Закріплення й поширення організаційної сітки.

А. Крайові Об'єднання. Нормальна діяльність вимагала якнайскоршої розбудови організаційної сітки, передбаченої у статуті, а отже насамперед якнайскоршої перебудови тимчасових Ініціативних Крайових Комітетів на статутіві Крайові Об'єднання з власними Управами. Тому першим завданням було упорядкувати справу членства й приступити до скликання Крайових З'їздів. Членом Руху ставав автоматично кожний дотеперішній зареєстрований симпатик, якщо він виповнив відповідний зареєстраційний листок і підписав зобов'язання притримуватися статуту. Дальших кандидатів приймають тільки за попередньою порукою двох вже оформлених членів. При оформлюванні членства Комітети намагалися поширити Рух на цілу територію даної країни, щоб підготовлювані Крайові З'їзди були справжніми з'їздами, а не сходинами громадянства з одної місцевости.

Крайові З'їзди, що покликали до життя герші Крайові Об'єднання та Управи, відбулися в наступному порядку:

1. XI. 1955	—	—	у Бельгії
7. VII. 1956	—	—	у Німеччині
22. XII. 1956	—	—	у ВБританії
26. I. 1957	—	—	у Франції

У всіх країнах Крайові Об'єднання поставали за старанням самих Ініціативних Комітетів. Тільки у ВБританії треба було допомоги Централі, а це тому, що гр. Д. Галка - Ледоховський, який після смерти кн. Токаржевського виконував обов'язки голови Ініціативного Комітету, зрештував. Для підготовки терену відбув Президент УХР поїздку до Англії в днях 26. VI. — 24. VII. 1956 р., в часі якої відвідав він 7 міст. Підготовна праця над організацією КО у Англії продовжувалася і після виїзду проф. Янева з Англії, коли то він вислав до Мужів Довір'я у гоодиноких місцевостях Англії 6 обіжників.

З хвилиною організаційного оформлення Крайових Об'єднань праця у них ішла автономно, а до Екзекутиви

належала тільки координація праці, згл. ініціювання спільних акцій.

Крайове Об'єднання у Німеччині зареєструвалося у суді 21. I. 1959 р.

Б. Мужі Довір'я. Мужів Довір'я іменувала Екзекутива а. в тих європейських країнах, де є замале число українців, щоб воно виправдувало постання окремого Крайового Об'єднання; б. в тих головно заокеанських країнах, в яких існують природні умови для заіснування окремих КО, але де насамперед треба перевести відповідну підготовну працю, і в. у країнах, де сгравді є поважне число українців, але де вже існують українські християнські організації, яких діяльності ми не хотіли дублювати, а з якими тільки треба координувати працю.

На сьогоднішній день УХРух має своїх Мужів Довір'я у наступних країнах:

1. Австралія — п. Мирон Лапка (з 19. I. 1959)
2. Аргентина — п. Хведір Чабаненко (з 19. I. 1959)
3. Еспанія — кожночасний голова місцевого ТУСК Обнова
4. ЗДА — ред. Василь Качмар (з 9. IX. 1956)
5. Італія — п. Василь Лосічко (з 19. I. 1959)
6. Канада — п. Ярослав Пришляк (з 20. I. 1958)

Крім цих Мужів Довір'я виконували функції Мужів Довір'я панове: д-р В. Конрад у Австрії (від часу Основного Конгресу до 14. IV. 1957), який однак вніс резигнацію з огляду на переобтяження професійною працею. На його місце не пощастило підшукати наступника. Однак з Австрії є зголошений на 2-гий Конгрес Руху делегат (п-ні Марія Граш), якого попроситься про постійний зв'язок і розбудову праці у Австрії.

Муж Довір'я на Голляндію, п. О. Кушпета, який виконував свої обов'язки від Основного Конгресу, перестав тримати з Екзекутивою зв'язок і тому його звільнено з обов'язків 12. XI. 1958 р.

Першим Мужем Довір'я УХРуху на Італію був д-р В. Федорончук (від Студійних Днів Обнови у Римі до 12. XI. 1958), але його звільнено з обов'язків на власне бажання.

Першим Мужем Довір'я УХРуху на Еспанію був д-р Д. Бучинський (від Студійних Днів Обнови у Римі до свого виїзду з Мадриду, в грудні 1958 р.). Після його виїзду з Мадриду рішено не покликати у Еспанії Мужа Довір'я, а це з огляду на малу кількість українців у Еспанії. Тому що майже всі українці-християне з Еспанії вже й так є

зорганізовані у Обнові, рішено затіснити зв'язок з названим товариством, при чому його кожночасний голова мав би рівночасно сповняти функції Мужа Довір'я чи пак зв'язкового до Руху.

4. Організація праці. Належну діяльність могла забезпечити відповідна організація праці у самій Екзекутиві, як теж постійний зв'язок з тереном.

А. Внутрішня діяльність Екзекутиви.

З огляду на велике розпорошення членів Екзекутиви (на початку праці — по трьох членів у Бельгії, Німеччині та Франції, один у Англії) спільні пленарні засідання Екзекутиви могли відбуватися тільки рідко. Щоправда, використовувано різні нагоди (напр. участь у імпрезах, на які з'їздила більша кількість членів УХРуху) для відбуття засідань, але це не було корисне. Насамперед, не всі члени приїздили на ті імпрези, а головне: засідання Екзекутиви відбувалися після засадничих занять, коли члени вже були перемучені і коли час на наради був дуже негодіний. Один раз спеціально скликано пленарне засідання Екзекутиви, і воно було дуже плідне, але частіше скликувати подібні засідання було неможливо з огляду на кошт та час учасників.

Тому в основному весь тягар праці перекинено на Президію, яка находилася у Парижі (чи пак у Парижі й у підміському Сарселі). Президію становив Президент, один з його заступників і Ген. Секретар (проф. д-р В. Янів, інж. О. Мельникович, який був рівночасно економічним референтом і ред. Сілецький). Президія урядувала у цьому складі дуже короткий час, бо вже в жовтні 1955 р. заступив ред. І. Сілецького — м-гр Г. Ощипко, що крім перейнятих обов'язків секретара сповняв ще свої функції референта міжнародних зв'язків. В цьому складі Президія урядувала до кінця 1956 р. Пізніше уступив із свого посту секретара м-гр Ощипко в зв'язку із своїми студіями (уступлення тільки із посту секретара, бо обов'язки референта міжнародних зв'язків сповняв він впродовж цілої каденції), який під кінець липня 1958 р. виїхав з Парижа до Бельгії. Рішення Президії були кореспонденційно подавані до відома, розгляду й затвердження цілої Екзекутиви.

Таким чином, важливою формою внутрішньої праці були Обіжники до членів Екзекутиви, які точно з'ясовували всі проблеми і прецизували питання, які треба було вирішити письмовим голосуванням. В цей спосіб витворилася спеціальна форма кореспонденційних нарад із окремим

правильником, що з'ясовував способи дискусії та голосування.

Звичайно, до зустріч та обміну думками між членами Екзекутиви були використані численні поїздки Президента. З цього погляду найбільше значення мали його поїздки до Мюнхену, де довший час перебувало 3 членів Екзекутиви і де крім них було кілька активних діячів УХР, що постійно тісно співпрацювали із Екзекутивою.

По з'ясуванню засад праці подамо циферні дані.

Пленарних засідань Екзекутиви відбулося 4. Перше зразу ж після Конгресу — 1. VI. 1955 у Лювені; друге — неповне — з нагоди приїзду двох членів Екзекутиви з Бельгії до Парижа — 13. VI. 1955 у Парижі; третє — неповне — при нагоді участі 7 членів Екзекутиви в Ювілейнім Конгресі Обнови — 16. і 17. VIII. 1955 р. у Лондоні; четверте — спеціально скликане, 2. і 3. II. 1957 р. у Кенігштайні. Це останнє засідання, яке відбулося майже точно в половині каденції і на яким були присутні всі члени Екзекутиви за винятком одного, розглянуло й затвердило діяльність за перші два роки праці; запізналося з організаційною та діяльностевою проблематикою поодиноких теренів на підставі звітів голов поодиноких КО; намітило плян праці на майбутнє, затверджуючи проект Президента, зокрема акцептуючи плян студійних днів, присвячених педагогічній проблематиці, та симультанних паломництв на закінчення 1000-ліття християнської України; розглянуло проблематику праці поодиноких референтів; спинилося на питанні співпраці із віткою православних; застановилося над усунуванням кореспонденційної форми нарад тощо. Матеріали з цього засідання вміщено в ІЛЗ ч. 4(6).

Протоколярних засідань Президії було 5: 29. VI. 1955, 23. X. 1956, 17. XI. 1956, 31. XII. 1956, 23. VI. 1957. Це останнє засідання було поширене, бо в ньому прийняв участь Я. Пришляк, який спеціально приїхав із Бельгії, щоб з'ясувати питання евент. участі УХРуху у світовій виставі у Брюсселі. На цьому засіданні рішено організувати на цій виставі Конгрес УХРуху. Звичайно, поруч із протоколованими засіданнями Президії була також низка непроколованих нарад, які однак мали величезне значення для діяльності. В деяких періодах праці такі засідання відбувалися майже кожного тижня.

Протоколярних засідань Президента із мюнхенською групою членів Екзекутиви відбулося 3 (19. і 20. IX. 1956, 21. II. 1957 і 18. VI. 1957), але їх насправді було багато більше (в часі кожної поїздки Президента до Німеччини було таке засідання; останньо ці засідання відбувалися в поширеному

гурті, тобто в сполучі із засіданнями Управи КО УХР у Німеччині).¹⁾

Обіжників до членів Екзекутиви, які ставали основою кореспонденційних нарад, чи пак підсумовували рішення кореспонденційних голосовань, було 17 (отже пересічно один Обіжник на чверть року). Щоб усвідомити, скільки праці вимагали Обіжники, скажемо, що в сумі мають вони 92 сторінки густого машинопису, при чому для всіх членів Екзекутиви треба було 10 копій Обіжника, щоб кожний міг його основно та уважно простудіювати.

Б. З в'язок з тереном утримувано за посередництвом Обіжників для Управ Крайових Об'єднань та Мужів Довір'я, кореспонденції, поїздок та комунікатів, міщених у виданнях і в пресі.

Обіжників для Управ КО і Мужів Довір'я було 21 і два короткі доповнення до них, отже пересічно Обіжник виходив що два місяці. Обіжники з'являлися також у 10 копіях (щоб задовольнити потреби всіх теренів) і разом творили вони 82 сторін густого машинопису.

Кореспонденцію початково провадив Президент і Генеральний Секретаріат, але при персональних ускладненнях (виїзд Ген. Секретара) ціла кореспонденція була полагджувана Президентом особисто, який за звітний час по 10. травня 1959 р. вислав 2376 чисел листів, тобто пересічно по 50 листів у місяць.

Організаційних поїздок мав Президент 25 (не враховуючи поїздок на міжнародні з'їзди і не рахуючи участі у паломництвах, організованих Рухом), а саме 8 до Німеччини, 7 до Бельгії, 4 до Англії, 3 до Італії, 2 — у Франції, 1 до Австрії.²⁾ Іншими словами, на рік випадало 6 поїздок. В ча-

1) В ІЛЗ відзначено, що непротоколовані засідання членів Екзекутиви у Мюнхені в часі приїздів Президента мали ще місце 4. VIII. і 8. XII. 1955 р. Після виїзду ред. Д. Данилевича (березень 1957) у Мюнхені залишилося тільки двох членів Екзекутиви, і з цього часу наради з ними відбував Президент рівночасно із нарадами Управи КО, а саме 18. III. і 16-17. XII. 1958. Таким чином, крім трьох запроотоколованих зустрічей Президента із мюнхенськими членами Екзекутиви відбулося ще 4 непротоколовані.

2) Часово поїздки розподілилися в наступний спосіб: рік 1955 — після Основного Конгресу до 5. VI. — Бельгія; 31. VII. - 6. VIII. — Німеччина; 11-29. VIII. — Англія; 24. XI. - 9. XII. — Німеччина; 10-19. XII. — Італія. Рік 1956: 14-15. I. — Ліль-Рубе у Франції; 26. VI. - 24. VII. — Англія; 13 - 21. IX. — Німеччина; 18-28. XII. — Англія. Рік 1957: 1-24. II — Німеччина; 25-26. V. — Сошо у Франції; 16-21. VI. — Німеччина; 24. IX. - 3. X. — Австрія; 28-31. XII. — Бельгія. Рік 1958: 13-21. III. — Німеччина; 22-28. III. — Бельгія; 21-30. V. — Італія; 7-9. VI. — Бельгія; 7-8. VII. — Бельгія; 18-24. IX. — Бельгія; 5-12. XII — Італія; 13-20. XII. — Німеччина; 23. XII. - 2. I. 1959 — Англія. Рік 1959: 13-17. III. — Бельгія; 26. III. - 5. IV. — Німеччина.

сі цих поїздок Президент приймав участь у Крайових З'їздах (1-ший і 2-гий у ВБританії, 2-гий у Німеччині та Бельгії), реферував на 45 засіданнях і громадських нарадах, читав 21 доповідей, 5 разів говорив у радіомовленнях (тричі в українських радіомовленнях в Римі, двічі для Голосу Америки), реферував на пресовій конференції, улаштованій для німецької преси у Мюнхені, керепровадив сотні індивідуальних розмов, тощо.

Для утримування зв'язку служили, врешті, публікації УХРуху (гл. нижче), матеріяли в Христ. Голосі та численні Комунікати, міщені у нашій національній пресі. Пресові Комунікати приносили наші органи в зв'язку з усіма більшими імпрезами УХРуху, і їх всіх сьогодні не дасться зрахувати, бо вони були міщені у десятках часописів та в сумі сотні разів. (Як приклад подамо, що до молитовного походу у 1957 р. закликала не менше 18 органів, вміщаючи 29 статей, заликів, комунікатів. До спільної молитви в цьому ж самому часі закликали радіомовлення в Ватикані, Римі, Мадриді, Мюнхені, Монтреалі. Подібно було й у 1958 р.: найменше 12 пресових органів вмістили 21 заликів. Про підготову паломництва з нагоди Марійського Конгресу інформувало 13 комунікатів, вміщених у тижневиках, тощо.)

5. Публікації. Як вже згадано, велику роль при поширенні УХРуху мали публікації. Але їх значення виходить поза тільки організаційну роль, тому про них говоримо у особнім відділі. В стислому значенні УХРух мав два видання: «Інформативний Листок Зв'язку УХРуху» (цикло-стильний) та «Сторінки УХРуху» (тижневий додаток до «Християнського Голосу»).

А. «Інформативний Листок Зв'язку» (ІЛЗ) зачав виходити ще перед остаточним організаційним оформленням Руху, як орган Ініціативного Осереднього Комітету по організації УХРуху (лютий 1955) і досі вийшло його 9 випусків (2 перед Основним Конгресом і 7 за каденції теперішньої Екзекутиви). З'являвся він неперіодично та з різною кількістю сторінок, — відповідно до потреб та матеріялу. Разом було 274 сторін густого машинопису (44 до Конгресу і 230 після нього). Характер його був виключно внутрішній, а отже багато уваги присвячено комунікатам, які мали стимулювати діяльність (разом їх з'явилося у ньому 21), а далі плянування діяльності та інструктажам (5 статей).

Другим завданням ІЛЗ було зберегти історичний матеріял, що стосувався праці УХРуху. Хроніка була ведена постійно. Інформації були подавані без коментарів, а тіль-

ки з сухим переліком фактів. Хроніка в сумі заняла 62 сторінки. Окремо міщено діяльностеві огляди, присвячені важливішим подіям, які були виділені із Хроніки (Святкування Ювілею св. Отця Папи Пія XII, паломництва на закінчення 1000-ліття християнської України, лордське ювілейне паломництво, участь у Марійському Конгресі, Брюссельський Конгрес). ІЛЗ приніс також дещо із матеріялів принципового характеру, а саме програмову доповідь В. Янева із Студійних Днів «Обнови» у Римі, два матеріяли, що стосувалися нашої акції на зовнішньому відтинку (д-ра Л. Мидловського і В. Янева), як теж матеріяли Основного Конгресу. Звичайно, Хроніка та діяльностеві огляди доповнювали інструктаж, бо вони давали приклади, як практично вести діяльність. Редактором ІЛЗ був В. Янів.

Б. Сторінки У.Х.Руху. Розвиток Руху домагався поширення видавничої діяльності, а насамперед періодичного й друкованого слова. Цьому завданню мав відповідати тижневий додаток до «Християнського Голосу», який зачав з'являтися 11. VIII. 1957 р. і виходив по кінець 1958 р. Разом вийшло 57 чисел, за редакцією д-ра Маркіяна Заяця. «Сторінки» також служили закріпленню та поширенню організації, як теж стимулюванню діяльності, про що свідчити може факт вміщення в них 22 комунікатів і 10 коротших організаційних оповісток. Крім цього «Сторінки» принесли 6 статей з інструкціями, як вести діяльність, та у 6 статтях дали коментар до Статуту. І «Сторінки» (подібно як ІЛЗ) містили історичний матеріял, при чому тут він був менше ляконічний, — не хронікарський, а описовий. Дописів з місць чи діяльностевих оглядів було не менше 54, в чому було 7 основних репортажів про більші імпрези УХ-Руху (писані часто людьми, які не були безпосередньо zaangażовані в організуванні імпрез, які отже не обмежувалися до реферовання, але також давали наświetлення та оцінку). Дописи з місць доповнювали ще коротші інформації чи вміщення матеріялів (телеграм, привітів, подяк за привітання, резолюцій, голосів преси, нотовання голосів чужої преси, тощо); цього рода матеріялів було 22.

Звичайно, «Сторінки», як друкований орган, який мав ширше поширення, не могли залишатися чисто внутрішнім органом, а тому вони присвятили чимало уваги також проблематиці нашого загального — релігійного та національного життя, відзначаючи при тому роллю УХР. Варто відзначити, що з оригінальними статтями на «Сторінках» виступило 31 авторів, а якщо рахувати що й деякі дописи були підписані, то «Сторінки» мали не менше 40 співробіт-

ників (деякі статті були не підписані, згл. сигновані ініціалами, і тому число співробітників є тільки приблизне).

Варто назвати на цьому місці співробітників «Сторінок», бо прізвища авторів чимало говорять про поширення Руху, — про симпатії, які він собі добув серед визначних громадян. Список подаємо за абеткою, вміщаючи у дужках число вміщених матеріалів у випадку, коли автор вмістив більше ніж одну статтю.

В. Андрущак, П. Біланюк, д-р Д. Бучинський, І. Волянський, о. Я. Гаврилук, проф. І. Голубович, д-р М. Гоцій (2), о. д-р І. Гриньох (2), М. Гуменюк (2), М. Джус (2), ред. М. Добрянський, В. Дрогобицький, М. Дуда (2), І. Жегуц, ред. М. Заяць (11). В. Кальваровський (2), о. Б. Каричек, М. Качмарська (3), о. І. Кіт, Д. Комарницький, д-р М. Коновалець, проф. д-р О. Кульчицький (2), д-р А. Кумановський, проф. д-р П. Курінний (3), проф. д-р А. Лук'яненко, проф. Г. Мартинець, д-р К. Митрович, о. д-р А. Михальський, проф. д-р М. Міллер, проф. д-р І. Мірчук, о. ректор д-р І. Назарко, ЧСВВ (2), доц. інж. Д. Пеленський, д-р В. Попович, о. В. Прийма, Я. Пришляк, проф. д-р Ю. Студинський, д-р М. Тимків, проф. М. Томашівська, В. Штельень (2), проф. д-р В. Янів (7).

Для поглиблення думки читачів в дусі християнського світогляду «Сторінки» принесли також чимало вартісних передруків (понад 50), що стосувалися філософічних питань, відношення релігії та науки, співжиття і співдії вірних двох різних віровизнань, соціальної проблематики в навітленні Церкви, сучасної кризової ситуації, ролі інтелігенції, оглядів християнських рухів у інших народів, протидії большевицькій загрози, тощо.

При дальшій розбудові Руху треба піти ще дальше і приступити до видавання власного органу, який уможливив би поставлення і передискутовання засадничих проблем. Іншими словами, УХРух готрує власного ідеологічно-програмового місячника чи бодай (у першій фазі) кварталника. В цій хвилині саме йдуть старання, щоб такий кварталник оснувати. У переходовім часі матеріяли Руху прінтально «Християнський Голос», який був помічний при розбудові організації вже в першій стадії (перед появою «Сторінок»).

Звичайно, до розбудови УХРуху чимало спричинилися й інші українські еміграційні органи, насамперед християнські, які містили й містять чимало інформативного, а то й програмового матеріялу, що стосується Руху.

6. Центральні імпрези та маніфестації. В діяльності

УХРуху треба відмежувати градо централі від праці Крайових Об'єднань. Виключно до централі належало організування центральних імпрез і маніфестацій; роля Крайових Об'єднань була при тому дуже незначна, — вона обмежувалася здебільша до мобілізації людей, чи евент. до допомоги у підшуканні прелегентів на підставі центрально випрацюваного пляну. Поруч, були однак акції, до яких ініціатива виходила вправді від централі і які були цілий час центрально керовані, але їх виконання залежало від організаційної сітки на місцях. З огляду на важливість тих акцій, виділюємо їх у звіті окремо, а в звідомленнях поодиноких Крайових Об'єднань згадуємо їх тільки цілком коротко для повноти картини. В дальшому треба відзначити як одну із форм діяльності деякі святкування чи пак імпрези, які повторяються рік-річно і охоплюють більшість теренів, на яких діє наша сітка. Їхня реалізація залежить вповні від нашої організованости у теренах, і тому вони належать вповні до звіту Управ поодиноких КО; проте вони вказують одночасно на пляновість нашої дії, а крім цього через витворену й поширену традицію чи через спеціальне значення для нашого загального громадського життя вимагають спільного зібрання у центральному звіті. Треба ще згадати, що деякі вияви діяльності виходили вправді від Крайових Об'єднань і були повністю ними організовані та обмежувалися тільки до одної країни, але вони своєю питомою вагою мали значення для цілого Руху і тому вимагають свого окремого наголошення. Врешті, остання категорія діяльностей виявів належить виключно до Крайових Об'єднань, і тому про них буде згадка тільки у звідомленнях із діяльності Крайових Управ.

Центральних імпрез і маніфестацій у повному того слова значенню було досі три: центральне ювілейне паломництво до Люрду, організована участь у Марійським Конгресі та Конгрес УХРуху на світовій виставі у Брюсселі. Всі три діяльностейі вияви відбулися в 1958 р.

А. Ювілейне паломництво до Люрду. Організації центрального паломництва українців у століття чудесної появи Пречистої в Люрді піднявся УХРух на прохання Генерального Вікаріяту українців-католиків у Франції і переводив його цілий час у тісній співпраці із згаданим Ген. Вікаріатом і за благословінням наших Ієрархів. Звичайно, ціла релігійна програма належала до виключної компетенції Духовної Влади. Дуже велику допомогу в підготові паломництва мав УХР з боку о. канцлера М. Левенця.

Паломництво відбулося в днях 1-6. серпня 1958 р. під проводом 5 Високопреосвященніших і Преосвященних Владик, а саме крім Владики-Господаря ЙЕ Івана Бучка були присутні: ЙЕ Архiepіскоп Константин Богачевський та ЕЕ Єпископи Амвросій Сенишин, ЧСВВ, Ніль Саварин, ЧСВВ, і Йосиф Шмондюк. Паломництво було нашим найчисленнішим дотепер паломництвом до Люрду і воно згуртувало понад 50 священників і 1200 вірних з 8 країн нашого поселення ¹⁾. Паломники прийняли участь у 3 Архиерейських св. Літургіях, з яких дві були в печері, у молебні, годині молитви, страсній дорозі, в загальних процесіях із Найсв. Тайнами та у вечірній із свічками, тощо. Одна Архиерейська св. літургія (на якій було присутних бл. 2000 чужинців) була трансмітована через французьке радіо, яке м. ін. докладно інформувало про ціле паломництво, підкреслюючи українську участь у люрдському ювілею та наголошуючи питоменності нашого обряду.

З нагоди паломництва вийшли спеціально зредаговані та йому спеціально присвячені числа «Америки» та «Християнського Голосу» з багатим змістом, як теж видана УХ-Рухом спеціальна карточка. В «Християнському Голосі» були дві чужомовні статті (французька та англійська) для інформації чужинців. Одна з них інформувала про «українців у століття Люрду», друга про УХР і його діяльність. Це число послужило м. ін. до інформації про українське християнське середовище і на Марійському Конгресі. Під час всіх урочистостей стояла на Престолі чи була несена у процесіях Мандрівна Ікона Гошівської Божої Матері.

Для збагачення змісту паломництва була передбачена також світська програма із трьома доповідями:

о. Ген. Вікарій П. Малюга, ЧНІ: «Цариця Вервиці»

проф. д-р В. Янів: «УХРух на тлі сучасної ситуації» і

д-р М. Гоцій: «Пречиста Діва в Україні, зокрема в українським мистецтві».

Паломництва вислали за підписом Владик відповідну телеграфічну заяву відданости для св. Отця, на яку прийшла телеграфічна відповідь із Апостольським Благословінням.

Врешті слід згадати, що поодинокі паломничі групи в дорозі до Люрду чи теж у оборотній дорозі відбули палом-

1) Годиться відзначити, що паломництво було першою поважнішою зустрічю українців із Європи із українцями із-за океану. І так із ЗДА приїхало бл. 120 паломників із філадельфійського та бл. 40 із стенфордського Екзархатів. З Канади паломнича група виносила 7 осіб. З Франції організовано приїхало у паломничих групах 564, з Англії — 195, з Німеччини — 32, з Італії — 15. Поодинокі паломники, зокрема із Франції, були поза паломничими групами.

ництва до інших паломничих місцевостей (Лізіє, Невер, Парле Моніяль, Пібрак, Ассізі, Рим, Монсерат, Фатіма).

Відповідно до значення паломництва його відгук у пресі був дуже поважний. Організатори занотували 37 заміток, статей та репортажів, при чому деякі описи йшли під ряд у декількох числах. Було також 5 згадок у місцевій французькій пресі (в більшості із знімками і обширними коментарями) та 3 в шотландській та ірландській пресі. Треба підкреслити, що гід час нашого паломництва вперше заповіді через голосники в часі загальних багатотисячних процесій були подавані також і по українськи і по українськи були провіджені також (через голосники) молитви в часі благословіння Найсв. Тайнами.

Б. Участь у Марійським Конгресі. Після успішного центрального паломництва до Люрду УХРух отримав почесне завдання організувати участь українців у Х. Марійським (Міжнароднім) Конгресі, який відбувся у Люрді в днях 14-17. вересня 1958 р. Українців стрінуло спеціальне відзначення, що одна із центральних св. Літургій Конгресу мала бути відслужена українськими Владиками. Щоб вона випала достойно, треба було конечно організувати паломництво, що було тим важливіше, що треба було співаків. Організувати паломництво у вересні (коли більшість наших людей працює) було доволі тяжко. Все таки, пощастило на бажаний день стягнути до 140 вірних, при чому дуже цінно, що репрезентували вони знову різні країни нашої діаспори. ¹⁾ Численно було заступлено наше духовенство. ²⁾ Українська група приймала участь у всіх релігійних маніфестаціях конгресу, але в центрі уваги стояла таки наша Архиерейська св. Літургія, яка була відслужена в наміренні переслідуваної Церкви 16. вересня. До св. Літургії крім Владики-Господара ЙЕ І. Бучка станув Високопреосвященніший Митрополит Максим Германюк, ЧНІ, і недавно висвячений Владика Й. Мартинець, ЧСВВ, як теж 15 священників і двох дияконів. На св. Літургії були численні паломничі групи народів мовчазної Церкви та прибіл. 7000 вірних десятків різних народів всіх рас та континентів. Другий раз припала українцям спеціальна честь, коли то в часі кінцевої процесії та замкнення Конгресу україн-

1) Було заступлених разом 9 різних країн: по одному паломникові було з Австрії, Бельгії, Еспанії та ЗДА; з Канади було 3, з Бразилії — 5, з Італії — 6, з Німеччини — 16, з Франції — 108 (а саме з душпастирства о. Прийми — 60, о. Каричека — 20, о. д-ра Василика — 10, група з Парижа й околиць — 11, прочі з різних околиць).

2) Було разом 22 Отців, в чому 7 ОО. Василян та 3 ОО. Редомітористів.

ські богородичні пісні пролунали, як перші, через голосники, розставлені у цілому місті. Це було для символічного підкреслення факту, що ми перші впали жертвою переслідувань з боку безбожницької Москви.

Коли УХРух мав організувати паломництво на Марійський Конгрес, то на цьому його роля не обмежилася, бо нам довелося підготувати також програму української національної Секції, що працювала на рівні із іншими 27 національними секціями. В працях секцій приняло участь бл. 70 паломників у ласкавій присутності всіх наших Владик. Предсідником Секції був о. ректор д-р І. Назарко, ЧСВВ, а її секретарем Президент УХРуху проф. д-р В. Янів, який підготував теж програму, яка складалася з наступних шости доповідей:

- о. Орест Купрянець, ЧСВВ (Рим):
Чудесні появи Марії в світі й в Україні
- о. ректор д-р Іриней Назарко, ЧСВВ (Рим):
Засоби поширення Марійського культу в світі й в Україні
- о. д-р Іван Гриньох (Мюнхен):
Думки про теологічні основи Марійського культу
проф. д-р Олександр Кульчицький (Сарсель):
Психологічні підстави Марійського культу в Україні
- д-р Дмитро Бучинський (Мадрид):
Марійський культ в Україні в усіх його виявах
- д-р Мирон Коновалець (Мюнхен):
До питання відродження віри й Марійського культу в вільній Україні

Українська участь виявилася також у рівнобіжно організованій міжнародній виставці Маріологічної книжки, а саме завдяки старанню д-ра Д. Бучинського, Мужа Довір'я УХРуху на Іспанію, що зібрав і привіз бл. 50 марійських книжок та брошур, а крім цього кілька картонів з українськими марійськими картками, марками, картинами чи церквами. Ці таблиці увесь час прикрашували стіни виставки.

Треба ще сказати, що перед Марійським Конгресом мав місце науковий — Маріологічний — Конгрес, в якому з українських богословів прийняли участь о. протоігумен д-р В. Маланчук, ЧНІ («Марія — успішна зброя проти атеїстичного екзистенціалізму») і о. д-р Б. Курилас, ЧНІ («Вплив Пресв. Богородиці на богословів, зокрема на Могиллянську Академію в XVII ст. і на Марійські Дружини XVIII ст.»). Про це згадуємо тільки для говноти картини, бо в да-

ному випадку Рух не має заслуги в організованні цих виявів.

Під час Конгресу українська група відбула хресну дорогу зі страсними розважаннями (під проводом о. д-ра І. Гриньоха) та піснями, а після дороги присутні представники ірландського радіа нагнали кілька страсних пісень на ленту, додаючи спеціальний коментар про нашу участь у Марійським Конгресі.

По отриманні звіту з праць української Секції, Президент Міжнародної Марійської Академії в Римі, головний організатор Конгресу, о. К. Баліч, ЧФБ, склав спеціальну письмову подяку для УХРуху за організацію Секції.

Відгук у пресі був також цим разом поважний: було 5 заміток у французькій місцевій пресі, а українська преса принесла 14 описів нашої участі у Конгресі, відзначаючи велику позитивну роботу.

В. Конгрес У.Х.Руху на світовій виставці у Брюсселі. Він відбувся як єдиний український Конгрес серед 450 інших конгресів, і вже це підкреслює його значення. Конгрес, якого загальною темою була «Європейська спільнота народів у світлі християнської науки», був офіційно реєстрований і він відбувся в днях 19-21. вересня 1958 р. у папських павільйоні «Цівітас Деї» на терені світової вистави.

Старанням організаторів було зробити цей Конгрес загальнонаціональним (відповідно до його значення) і притягти на нього так прелегентів, як і слухачів з поміж різних середовищ, що почастило реалізувати, як на це вказує вже сам список прелегентів. Учасниками (бл. 50) були здебільша висококваліфіковані українські інтелектуалісти, в тому числі 5 професорів УВУ, двох професорів УТГІ, двох українців — професорів чужих високих шкіл, 7 наших чільних журналістів, тощо. Важливо, що і цим разом почастило зібрати українців із 9 різних країн діаспори.¹⁾ Престиж Конгресу чимало піднесла участь двох наших Високопреосвященніших Владик, а саме Архiepіскопа - Господаря Івана Бучка та Митрополита Максима Германюка, які на закінчення Конгресу відслужили Архiepерейську св. Літургію.

Після відкриття Конгресу інавгураційною доповіддю його організатора проф. д-ра В. Янева про ідеологічне тло

1) Учасники були з Канади, ЗДА, Еспанії, Голляндії, Австрії, Італії, Німеччини, Бельгії, Франції. Звичайно, поселенці трьох останніх країн становили більшість учасників.

змагання до об'єднаної Європи прочитано наступний стисло пов'язаний цикл доповідей:

1. о. д-р Іван Гриньох (Мюнхен):
Християнська концепція Європи, як «Цівітас Деї»
2. о. проф. Іван Тилявський, ЧсвБ (Лювен):
Християнська концепція людини, як основа об'єднаної Європи
3. д-р Кирило Митрович (Париж):
Персоналістична концепція людини, як основа об'єднаної Європи
4. д-р Михайло Гоцій (Мюнхен):
Історичні підстави об'єднаної Європи
5. проф. д-р Володимир Янів (Сарсель):
Спільні психічні якості європейця
6. проф. д-р Олександр Кульчицький (Сарсель):
Європейське післанництво України
7. проф. д-р Іван Мірчук (Ректор УВУ, Мюнхен):
Європейська спільнота культури
8. проф. д-р Ярослав Рудницький (Вінніпег):
Лінгвістичний аспект європейської єдності
9. інж. Дмитро Андрієвський (Мюнхен):
Політичні підстави актуальних змагань до європейської єдності
10. проф. інж. Євген Гловінський (Мюнхен):
Економічні підстави європейського об'єднання
11. д-р Маркіян Заяць (Мюнхен):
Роля релігії й Церкви в сучаснім змаганні до європейської єдності
12. проф. д-р Роман Якемчук (Брюссель):
Європейська думка останніх десятиліть і її практична реалізація
13. о. д-р Мирослав Марусин (Рим):
св. Отець Папа Пій XII про об'єднану Європу

Учасники Конгресу були прийняті Ген. Комісарем бельгійського уряду, відповідальним за виставу, та представником Ген. Комісара Апост. Столиці, що опікувався павільйоном Цівітас Деї, в якому Церковний дорадник Ген. Комісара Апост. Столиці, о. кан. де Вітте вітав Конгрес на одному з його засідань від організаторів вистави. З українського боку вітали Конгрес представники наших наукових установ (УВУ, УТГІ, НТШ), наших організацій у Бельгії (ГРУ-ГОБ, УНОТ, УДК, СУМ), Крайових Об'єднань УХРуху, тощо. В честь учасників Конгресу улаштувало місцеве громадянство спеціальний вечір (у локалях УДК).

Треба сказати, що наш Конгрес, як взагалі активність українців в часі світової вистави, викликали реакцію у ке-

рівництва советського павільйону, яке намагалося затерти гогане враження, що поодинокі советські «республіки» випали на виставі мляво і що не було напр. окремих «республіканських» кіосків чи національних конгресів народів, що входять у склад «Союзу». Тому майже безпосередньо після Конгресу УХРуху (23. IX.) улаштовано у советським павільйоні т. зв. український день.

Відгук Конгресу у чужинній пресі був доволі поважний. Кожного дня приходили редактори бельгійської пресової агенції за матеріялами про Конгрес, і на підставі інформацій тієї агенції замітки про Конгрес принесли всі найповажніші бельгійські органи (разом 20 заміток у 11 органах із шости різних міст). Інформацію про Конгрес принесла також швейцарська католицька пресова агенція (КІ-ПА), а на її підставі подав відомість про працю Конгресу м. ін. відомий офіційний орган Апост. Столиці «Оссерваторе Романо».

В українській пресі було про Конгрес разом 37 інформацій, в чому деякі дуже основні.

7. Центральні ініційовані й координовані акції. Першою ініційованою Рухом Акцією було відзначення Трагічних Дат. Але ця Акція згідно з пляном приняла ширші розміри, — для неї організовано за ініційативою УХРуху окремі Комітети (на загальногромадській базі), а тому цю Акцію вилучуємо із звіту діяльності, призначаючи їй окреме місце.

Екзекутива УХРуху заініційовала і зорганізувала при допомозі своїх Крайових Об'єднань наступні чотири Акції чи релігійні маніфестації: ювілейні святкування в пошану св. Отця серед українців у Європі (1956), акцію солідарности із мадярським народом (1956), симультанні паломництва на закінчення святкувань тисячеліття християнської України (1957) і поминки після смерти св. Отця Пія XII. (1958).

А. Ювілей 80-ліття Папи Пія XII. Святкування Ювілею серед українського громадянства у Європі заініційовав УХРух, звернувшись із відповідним закликком та комунікатами з інструкціями до Уграв КО і Мужів Довір'я. Крім цього на передодні Ювілею з'явилися в «Християнським Голосі» дві статті, які актуалізували святкування Ювілею серед нас. У двох країнах (Англія та Німеччина) постали спеціальні ювілейні комітети (очолені щоправда Головами тамошніх КО), які притягнули до співпраці ширші громадські кола. Президія УХР стояла у тісному зв'язку із пресою, щоб і вона гідно відзначила Ювілей.

У висліді тої підготовки відбулося разом 12 Академій і 7 Святочних Сходин. Разом святкуванням охоплено 18 місцевостей у 5 різних європейських країнах, а Президія згодом отримала інформації про 22 доповідей та 10 виступів із вступним та заключним словом.

В Бельгії центральна Академія відбулася спільно із ФТУСК Обнова (Лювен, 4. III.), а інші Академії чи Святочні Сходини мали місце 11. III. у Вам, Ля Лювієр, Тамін і Шарлеруа. Від українців із Бельгії вислано до св. Отця 8 привітальних телеграм, а 14 письмових побажань зложено у місцевій нунціатурі. У ВБританії Академії мали місце: 4. III. — Единбург, 11. III. — Менчестер, 18. III. — Лондон і Ковентрі, 24. III. — Болтон, а крім цього пізніше (7. VII.) ще одна святочна доповідь у Лондоні. З Академій пішла низка телеграм. Німеччина: 15. II. — Інгольштадт; 4. III. — святочні сходини в Зеєдорфі; 5. III. — Фарель; 11. III. — центральна Академія у Мюнхені (спільно з Марійською Дружиною Пань, ТУСК і УКАО Обнова); 12. III. — Бремен і Ляндсгут. З центральної Академії пішла спеціально го мистецьки розмальована грамота із підписами всіх присутніх. Франція: 4. III. — центральна Академія у Парижі, про яку повідомляли м. ін. два фданцузькі часописи і на якій був присутній Єпископ для орієнтальних церков у Франції, ЙЕ монсіньор Ж. Рюп, який виступив із відповідною промовою. І з Парижа пішла телеграма із заявами синівського віддання та вірності. В Італії, у Римі мала місце Академія у папській Колегії, яка однак не була організована Рухом.

Українська преса дуже тепло відзначила Ювілей св. Отця відповідними статтями, що з'явилися під день Ювілею, новинами про святкування ювілею у світі, міцненням матеріалів з Академій, інформаціями про Академії та святкування у нас. Багато статей написали передові діячі Руху на спеціальне запрошення Редакції. У кінцевому підсумку святкувань Редакція ІЛЗ ¹⁾ подала вістку про 60 статей, заміток, повідомлень та звідомлень, в чому 17 статей було вичерпних (деякі з них — це малі студії). Також відомий французький католицький щоденник «Ля Круа» подав огляд святкувань у більшій синтетичній статті: «Поклін української еміграції Вселенському Архиєреві».

У відповідь на телеграми прийшли подяки, м. ін. від Секретаріату Стану за гідписом субститута дель'Аква, і від нунціатур у Парижі та Бельгії.

1) Докладна інформація про Ювілей у ІЛЗ ч. 3(5), стор. 6-13.

Б. Маніфестація солідарности з визвольною боротьбою мадярів відбулася за ініціативою Руху 2. і 9. XII. 1956 коли то на прохання клітин УХРуху відслужено в 5 країнах бл. 20 св. Літургій на інтенцію успішности тої боротьби за участю запрошених мадярів, місцевого громадянства, українських місцевих громад та членів Руху.

Найурочистіше випала маніфестація у Парижі, де наперед повідомляло про неї м. ін. 4 французькі органи. На св. Літургії з'явилося бл. 100 французів та 50 мадярів (м. ін. делегації із прапорами від мадярської католицької місії, від центрального комітету біженців, від комбатантських товариств, від т-ва журналістів, тощо. Президіював грецький Єпископ ЙЕ Раймондос, який сказав також дуже гарне слово. Опис цього свята солідарности з'явився у «Ля Круа», а інформувала про нього також французька центральна пресова агенція (Ажанс-Франс-Прес). У Мюнхені на св. Літургії (9 XII.) були мадяри, хорвати та німці, а про подію інформувала німецька агенція «Katholische Nachrichtenagentur» у статті: «Українці моляться за угорський нарід». Мадярські громадяне були також на св. Літургії у Римі (2. XII.), стверджуючи, що ніяка національна група з-поза залізної заслони не виявила стільки тепла для мадярської визвольної боротьби, що українська. Вістку про наш день солідарности надавали українські радіомовлення в Римі. Багато чужинців було на св. Літургії у Інгольштадті (9. XII.), а саме крім мадярів та німців ще й поляки, чехи, словаки, литовці. Промовляв там німецький духовник. По св. Літургії була Панахида, а про подію інформував німецький локальний орган. В Гольдсгефе панахиду служив отець УАПЦ.

В. Паломництва на закінчення святкування 1000-ліття християнської України. Екзекутива бажала відзначити закінчення святкувань якнайбільше масовими маніфестаціями. Усвідомлюючи, що наше розпорощення у численних країнах з огляду на віддаль чи гаспорткові труднощі не дає змоги зробити єдиної маніфестації, якщо вона має бути справді чисельна, Екзекутива рішилася на кілька маніфестацій, які однак мали відбутися точно у тому самому часі. Як форму маніфестації вибрано паломництва; на день визначено найближчу неділю після св. Ольги, яка то неділя 1957 р. припадала на день св. Володимира (28. VII.) і тим ще тільки скріплювала символіку святкувань.

Рахуючи заздалегідь, що паломництв буде бл. 10, Екзекутива дуже старанно вела підготову до них. Паломництвом було присвячено цілістю або частково 5 Обіжників

до Управ КО, 2 числа ІЛЗ, 16 основних статей та різні комунікати, заклики, обіжники тощо, вміщені у числі 31 у дев'яти різних наших органах у Європі. Чимало вплинуло на підготову галомництв Архирейське посланіє Високопреосв. Владики І. Бучка, видане на закінчення ювілейних святкувань; в цьому Посланні поруч із відзначенням позитивної ролі УХРуху окреме місце було присвячене організованим паломництвам.

Протекторат над усіма паломництвами обняв ЙЕ Апостольський Візитатор, а протекторати над паломництвами у поодиноких країнах дотичні СО. Ген. Вікарії.

У передбаченім терміні відбулося 10 симультанних паломництв, а два дальші відбулися пізніше. Одно, у Банне у Бельгії — 4. VIII. —, а це тому щоб уможливити гриїхати на нього ЙЕ Високопреосв. І. Бучкові, який 28. VII. очолив паломництво у Кевеляр у Німеччині. Друге спізнене паломництво до Карфін у ВБританії відбулося 22. IX., а це тому що в передбаченому часі унеможливив відбути паломництво штрайк автобусів. Циферно паломництва представляються у наступний спосіб:

1. Велика Британія:			
1. Геднесфорд	учасників	600	
2. Голівелл		886	
3. Карфін (22. IX.)		300	
			разом з ВБританії 1786
II. Італія:			
4. Дівіно Аморе			з Італії 40
III. Німеччина:			
5. Віс Кірхе		442	
6. Кевеляр		600	
			з Німеччини 1042
IV. Франція:			
7. Бон Фонтен		652	
8. Ермітаж б. Алес		75	
9. Лізіе		500	
10. Люрд		150	
11. Фурвіер		120	
			з Франції 1497
V. Бельгія:			
12. Банне (4. VIII.)			з Бельгії 798

Таким чином, разом у 12 паломництвах у 5 країнах приняло участь до 5200 паломників під проводом 51 священиків (в одному дні, у 10 паломництвах, у один момент — понад 4000 паломників!) З нагоди паломництв вийшло спеціальне святочне число «Християнського Голосу» у збільшеному об'ємі з багатим змістом (спеціально підбра-

ним до нагоди). Це число принесло також матеріяли на італійській мові, щоб можна було поінформувати чужинецькі кола про само 1000-ліття, як теж про форми відзначування ювілею на еміграції. Це число вислано м. ін. до Конгрегації, до Нунціатур, до католицьких пресових агентур, яким вислано звіти про паломництво, деяким католицьким органам, тощо.

9 паломництв вислало телеграми до св. Отця з заявами синівської відданости (з чого 8 телеграм пішло одного дня). На підставі цих телеграм вістка про паломництва була подана — без наших старань — ватиканськими радіомовленнями на всіх мовах передачі. Бюлетень італійського радія подав інформацію про паломництво до Дівіно Аморе із згадкою, що подібні паломництва УХРух організував рівночасно у інших країнах Європи. Радіомовлення у Парижі прийняли від Президії УХРуху вістку про паломництва для подання її у авдіціях для народів з-поза залізної заклади. Незалежно від того відомість про паломництва була передавана також українськими секціями радіомовлень у Ватикані, Римі, Мюнхені та Мадриді (більшу кількість разів).

Президія УХР передала інформації про паломництва до всіх католицьких пресових агенцій і 7¹⁾ з них подали наш комунікат у своїх виданнях, а крім них принесла вістку також французька загальна агенція (Ажанс Франс Прес). Звичайно, ми не мали змоги перевірити, кілько органів з восьми різних країв передрукували вістки із 8 агенцій (до речі, деякі вістки були дуже обширні, і так напр. у канадській католицькій агенції інформація про паломництва мала 127 рядків машинопису, швейцарська КІПА дала 74 ліній машинопису, тощо). Треба однак вказати, що напр. одна з агенцій, яка принесла нашу інформацію (німецька!), обслуговує 125 органів, і так можна надіятися, що в сумі інформації про паломництва були напевно в сотні часописів. Певні вістки натомість маємо про вміщення інформацій у 38 чужинних часописах 8 різних країн; а саме маємо відомості про ті часописи, які ми інформували безпосередньо і в яких мали нагоду перевірити вміщення наших даних.

Що ж до відгуку про паломництва у нашій пресі, то треба сказати, що було не менше 37 звітних заміток.

1) Вістку про паломництва принесло наступних сім католицьких агенцій: австрійська (Kathpress), американська (N. C.), бельгійська (фляманська — СІР), еспанська (Ya), канадська (ССС), німецька (KNA), швейцарська (КІПА, у обидвох виданнях німецьким та у французьким). Крім цього вістка також у французькій загальній агенції.

Врешті треба ще згадати годяку від ЙЕм. кард. Тіссерана за звіт про паломництва, як теж подяки від Секретаріату Стану й від нунціятури у ВБританії за вислані телеграми до св. Отця.

Г. В поклоні перед світлими тінями св. Отця Пія XII. Смерть Пія XII сповнила українську громадськість глибоким смутком, чого вимовним свідочством були численні статті в усіх без винятку українських еміграційних органах. УХРух, що 1956 р. організував серед української спільноти ювілейні святкування для відзначення 80-ліття св. Отця, був зокрема тяжко вражений болючою вісткою.

На першу вістку про смерть св. Отця Президент УХР вислав 9. X. 1958 р. кондоленційні телеграми на адресу Його Емінінції кардинала Тіссерана, Секретаріату Стану і ЙЕ Монс. Марелля, Нунція Апост. Столиці в Франції. За вияви співчуття отримав він подяку від ЙЕм. кард. Камерлінга Мазеля і від ЙЕм. кард. Тіссерана.

Перші «Сторінки УХРуху» (19. X.) після смерти були спеціально оформлені: В них вміщено статті о. д-ра Грицьоха: «Відійшов у Вічність Батько всіх християн» і В. Янева: «Огікун людей і Батько народів». Крім цього подано тексти всіх трьох кондоленційних телеграм (які принесли також «Америка» в ч. з 17. X.). «Сторінки УХР» подали в ч. з 26. X. проект відзначення пам'яті покійного.

Згідно з цим проектом відбулися в шости місцевостях гоминки, — за нашим звичаєм у сорокоусти (при чому в деяких місцевостях перенесено поминки на найближчу неділю, щоб зібрати поважнішу кількість учасників).

В Інгольштадті о. радн. Малкович відслужив 9-12. XI. чотири поминальні Служби Божі й Панахиди, а в сорокоусти (20. XI.) прочитав він доповідь на жалобних Сходинах Руху.

Мюнхен відзначив пам'ять точно у сорокоусти — 18 XI. Після Панахиди (яку правив о. прел. П. Голинський) відбулися Жалібні Сходини з словом проф. Г. Мартинця і доповіддю д-ра М. Заяця.

В Единбургу поминальну св. Літургію відслужив о. М. Матичак в суботу 22. XI. Сходини відчинив Муж Довір'я УХР, І. Равлюк, а доповідь прочитав д-р М. Лятишевський.

23. XI. попрощав Великого Покійного Париж і Мадрид.

В Парижі після св. Літургії (о. І. Яцків) змовлено спільну вервицю в наміренні Покійного. На Академії з доповідями виступали д-р К. Митрович і проф. В. Янів. Академія закінчилася відспіванням «Достойно» і «Вічної пам'яті» заінтонованою о. Ген. Вікарієм.

В Мадриді доповідь читали: д-р Д. Бучинський («Папа Пій XII. і українці») та С. Музичка («Папа Пій і студенти»).

Дещо пізніше відзначив пам'ять покійного Лювен (14. III. 1959 р. спільно з місцевим ТУСК «Обнова»). По вступнім слові голови КО УХР д-ра В. Поповича доповіді читали проф. д-р В. Янів та студ. Ольга Лощенко.

Деякі прочитаних доповідей з'явилися друком, а саме «Сторінки УХР» принесли доповідь д-ра М. Заяця: «Від Дев'ятого до Дванадцятого», д-ра К. Митровича: «Релігія і Церква в сучасному світі в навітленні Папи Пія XII.» і д-ра Д. Бучинського: «Бог і Батьківщина — дві найбільші любові». Доповідь В. Янова: «Вшануймо Його відхід скріпленою молитвою та посиленою працею» друкувалася в «Америці».

Підсумовуючи скажемо, що на 6 жалібних Сходинах прочитано старанням Руху 9 доповідей, а в пресі вміщено 7 матеріалів.

8. Традиційні святкування та імпрези. Деякі святкування є настільки серед нашої спільноти закорінені, що не треба спеціальної ініціативи, щоб їх гідготовляти. Так напр. відзначування пам'яті Великого Митрополита вийшло від самих таки Крайових Об'єднань, а до Екзекутиви належала тільки певна координація чи поширення звичаю. Треба сказати, що ці святкування мали б куди більше поширення й були б далеко частіші, якщо б було більше прелегентів. Якщо ж зважити, що в деяких місцевостях мусіли б ті самі люди говорити що два роки, а то й щорічно на цю саму тему й то при обмежених матеріалах, то стане зрозумілим, чому поширення святкувань аж ніяк не відповідає тому пієтизмові, який маємо всі для Слуги Божого Андрея.

До деяких святкувань знову (просфор чи свячених) вийшла ініціатива вгравді від централі, але вони настільки прийнялися у певних осередках (зокрема у Мюнхені), що в них стало просто зобов'язуючою традицією, щоб їх не занедбати.

Деякі традиційні святкування, як хвилина спільної молитви, вимагають ще й надалі вкладу енергії, але це тому що вони далеко переходять рамці УХРуху, який докладає зусиль, щоб їх узагальнити серед нашої спільноти на всіх континентах.

А. Відзначування пам'яті Слуги Божого Андрея. Ініціатива святкувань вийшла від Управи КО в Німеччині, яка в осені 1956 р. видала спеціальний, старанно зредагований, бюлетень, що подав цінні інструкції, як улаштувати вечорі, присвячені пам'яті Митрополита. В цьому бюлетені був також нарис доповіді на Ака-

демію для місцевостей, де не було відповідних кандидатів, що могли б доповідь підготувати самі.

1956 р. мали місце 4 Академії, а саме: 9. XII. у Ноттінггамі, 12. XII. у Гольдсгефе, 13. XII. у Мюнхені, 16. XII. у Інгольштадті.

Доповідали: М. Білінський у Ноттінггамі, Р. Біланюк у Гольдсгефе (де відзначено присутність вірних обидвох віровизнань), проф. д-р Ю. Панейко у Мюнхені, о. радн. В. Малкович у Інгольштадті (де в часі 5-22. XII. відслужено дві дев'ятниці на інтенцію прослави Слуги Божого).

1957 р. було дві Академії: 17. XI. у Ноттінггамі із вступним словом М. Білінського, доповіддю о. д-ра А. Михальського та двома деклямаціями. 13. XII. у Мюнхені із вступним словом проф. Г. Мартинця, доповіддю о. д-ра І. Гриньоха (про незнані заходи Митрополита для об'єднання Церков) та із спогадом проф. П. Зайцева про архів Митрополита.

1958 р. пам'ять Митрополита відзначили «Сторінки УХРуху», вміщуючи матеріали про кир Андрея дир. В. Дорошенка і д-ра Б. Казимири (про Богословську Академію). Академій було три: 9. XI. у Ноттінггамі (вступне слово інж. Р. Руденського, доповідь М. Білінського), 13. XII. у Мюнхені (доповідь проф. Г. Мартинця про відношення Митрополита до православ'я та православних) та 14. XII. у Лювені (спільно із ТУСК Обнова; доповідь проф. д-ра інж. П. Зеленого і слово д-ра В. Поповича).

Разом на 9 Академіях було 10 доповідей і 4 виступи із вступним чи підсумовуючим словом.

Б. Просфори та свячені. При нашій політичній розбитті на еміграції занедбалось спільне відзначування рокових свят за традиційними столами. УХРух намагався відновити традицію, дбаючи, щоб просфори та свячені стали родинними святами, що об'єднували б усіх нас в ім'я того, що нас сполучує. Зокрема приємно відзначити, що традицію тепло підтримало православне громадянство.

Багато уваги присвячено збереженню звичаїв, щоб в їх дусі виховувати дітвору, яка численно на свята приходила.

Найуспішніше проходили свята у Мюнхені, де й започатковано їх спільним свяченням 28. IV. 1957 р.

Просфори 1958 р.: 6. I. Лонгтаун (ВБританія), 19. I. Мюнхен, 25. I. Ноттінггам.

Свячені 1958 р.: 20. IV. у Мюнхені, Ноттінггамі та Дюссельдорфі, 15. V. у Інгольштадті.

Просфори 1959 р.: Ісідро Касанова (Аргентина), 24. XII. 1958 р., бо там святкують за новим стилем, 11. I. Париж, 25.

І. Ноттінггам, 31. І. Мюнхен. В Единбурзі була крім просфори ще святочна зустріч на Богоявлення.

Раз ще була просфора у Гольдсеге, але в звіті не подано дати, коли. В сумі відбулося 14 імпрез у 4 країнах, за участю бл. 1500 учасників.

В. Хвилина спільної молитви. Звичай започаткувався в часі Акції відзначення Трагічних Дат. Відповідно до того основна інтенція молитви — це прохання про відродження християнської України. Одночасно це хвилина молитовної сполуки із Рідними Землями і Рідними у Краю й на засланні. Провідна думка молитви, щоб вона була рішучо рівночасна. Тому вона є відповідно синхронізована. Багато уваги присвячується, щоб вістку про молитву передати за посередництвом радіомовлень на Рідні Землі. Звичайно, спеціальна вартість молитви у тому, що у ній приймають участь також і православні.

На день спільної молитви вибрано день 1. листопада. Ініціатори керувалися при тому головно двома мотивами: День цей — це наш історичний день, який і так відзначає в спеціальний спосіб поважна кількість нашої спільноти, намагаючися зберегти спеціально урочистий настрій. По друге, це день свята за лат. обрядом, а отже в більшості вільний від праці. Тоді можна відповідно собі уложити час, щоб на хвилину спільної молитви бути справді вільним. Годину молитви назначено на 20 год. за середньоевропейським часом, при чому подається у комунікатах годину відповідно синхронізовану для всіх країв, в яких живуть українці.

В справі благословіння для молитви звернувся УХРух до більшости наших Владик, прохаючи рівночасно поперти молитву й поручити її увазі духовенства.

В організування нашого щорічного молитовного походу заангажовані всі наші клітини, а все членство зобов'язане заохочувати до молитви всіх українців. Пригадки про молитви йдуть кожного року при допомозі окремих комунікатів, вміщуваних у пресі. Треба сказати, що Редакції на загал були дуже прихильні для цієї ініціативи та радо містили наші заклики (пор. стор. 18). Відомість про молитву подавали також українські секції радіомовлень у Ватикані, Римі, Мадриді, Мюнхені, Монреалі.

Подекуди витворилися спеціальні форми спільної молитви, в роді молебнів із переплітуванням висловлюваних намірень із молитвами. Це призвело Редакцію «Сторінок УХР» до піддання певних сугестій (зачерпнених із життя) для ширшого загалу.

Щасливою була співпраця Управи КО УХР в Німеччині із Крайовою Командою Пласту, яка з 1956 р. прилучила-

ся до молитовного походу організовано, і гурти пластової молоді (зокрема Мюнхен-Мозах) переводять молитву спільно. Це піддало думку, щоб взагалі до молитви приєднався Пласт у цілому світі, і в тому зміслі президент УХРуху написав твертого листа до «друзів пластунів» (1958 р.). А втім, важливо, щоб усі організації молоді включилися в цю акцію й в цьому напрямі пороблено вже деякі заходи (зокрема на відтинку ЦЕСУСу та СУМу).

Дуже радісним був крок українського жіноцтва у ЗДА, яке з 1957 р. організовано приєдналося до поширення традиції, видаючи відповідні доручення у свому офіціозі («Наше Життя») та поширюючи цей заклик також за посередництвом періодичної преси. Заклики повторив «Союз Українок» також 1958 р. Активно при поширенні молитви співпрацює також Асоціація Української Католицької преси, насамперед завдяки її голові, д-ру Л. Мидловському.

Звичайно, при індивідуальності молитви важко робити підсумки молитовного походу, коли натиск положено, щоб молився кожний незалежно від того, де він знаходиться (отже де «спільність» молитви лежала у її рівночасності, а не в спільному згромадженні на молитву). Відгук молитви у пресі стосувався здебільша тільки деяких її спеціальних виявів, які завдячуємо спонтанній ініціативі гоодинокних клітин, а не керованій акції.

З цікавіших моментів можна зацитувати декілька: в Інгольштадті відбулася напередодні молитви 1956 р. ілюмінація вікон українських мешкань. В Гольдсгефе молитву переведено 1956 р. спільно на цвинтарі, а до неї після відповідного пояснення прилучилися німці та поляки. Цього ж року у Бельгії сполучувано подекуди молитву із святочними сходами. Спеціальної торжественности набрала хвилина спільної молитви 1957 р. у Едмонтоні, де нею особисто гроводив ЙЕ Преосвященний кир Ніль Саварин, ЧС-ВВ. 1958 р. молитва відбулася спільно у молитовниці української папської колегії ім. св. Йосафата у Римі та в молитовниці Малої Семінарії у Кастель Гандольфо. Деякі відгуки про молитву передіставалися також до чужої преси. До відзначення маємо м. ін., що в 1956 р. про молитву та її підложжя принесла вістку німецька католицька агенція («Хрестоносний молитовний похід українців») та два провінційні часописи; про неї говорило в тому ж часі гівн.-зах. німецьке, як теж баварське радіо. 1957 р. знову була вістка про молитву у одному шотландському щоденнику.

Коли молитва вперше відбулася 1955 р. у рамках Акції відзначення Трагічних Дат, то УХРух організував її сам тричі (у рр. 1956, 1957 і 1958).

9. Локальні імпрези, які набрали загального значення. Деякі Крайові Об'єднання заініціювали такі форми діяльності, які мали значення для цілого УХРуху. Пишучи про них подрібніше у звіті із праці відносних Крайових Об'єднань, вказуємо у центральнім звідомленні на значення цих починів. Думаємо про улаштування Студійних Днів у Бельгії та про доповіді у Німеччині. 27. I. 1957 р. відбувся студійний день у Лювені, присвячений соціяльній проблематиці, а 5. V. 1957 р. студійний день (теж у Лювені), присвячений виховним питанням. Ця остання імпреза була сполучена із виставкою української християнської книжки та преси і святочних карток. Разом на обидвох імпрезах прочитано 6 доповідей, з яких деякі появилися згодом друком.

Доповіді у Німеччині започатковано 11. VI. 1956 р. Завдяки старанному доборові прелегентів втішались вони, як на наші умови, поважною участю, так що їх продовжується го сьогоднішній день, зокрема у осінньо-зимових сезонах. Останньо надано доповідям характеру «Академічних Вечорів». Всіх доповідей досі відбулося 10. З огляду на незвичайну актуальність проблематики, порушеної на конгресі УХРуху у Брюсселі, деякі доповіді з цього конгресу повторено в циклі «Вечорів» у Мюнхені. Доповіді викликували дуже цікаву й жваву дискусію.

10. Діяльність на міжнародному терені і зовнішня інформація. В нашій міжнародній діяльності треба відрізнити виступи на міжнародному форумі від наших внутрішніх акцій, які згодом можна було використати до зовнішньої інформації про діяльність УХРуху, а в зв'язку з цим і до інформації про українську справу. Деякі імпрези знову мали специфічний характер, уможливлений вселенськістю Церкви, яка дбає про збереження національних питомостей на тлі християнської спільноти; тому змагає вона до того, щоб на спільному міжнародному форумі змогли виявитися національні групи, улаштовуючи свої власні імпрези. Відповідно до того наш загальний огляд мусить розпадатися на кілька підвідділів.

А. Участь в міжнародних конгресах. Зваживши, що у щорічних з'їздах чи конгресах «Пакс Романа» члени УХРуху приймають участь з рації приналежности до УКАО чи ФТУСК «Обнова», цієї діяльності не будемо узгляднювати в нашому огляді, зазначаючи тільки, що Екзекутива УХР на цьому відтинку вповні підтримувала «Обнову», намагаючися скріплювати українську делегацію своїми членами (1955 — Ноттінггам, 1957 — Рим).

Постійну участь приймає — від 1955 р. — делегація

УХРуху у щорічних Конгресах «Церква в потребі» у Кенігштайні (в Німеччині), при чому двічі виступали делегати УХРуху із короткими доповідями про положення Церкви в Україні (1956 — В. Янів, 1958 — М. Заяць). 1957 р. делегація УХРуху була спеціально сильна (6 осіб), і вона була запрошена дати інформацію для «Голосу Америки», при чому інформація мала мати форму розмови, якою керував В. Янів. Двічі делегати УХРуху були прошені прийняти участь у працях конгресової комісії, яка з одного боку підбивала підсумки відбутого конгресу, з другого боку підготувляла плян майбутнього конгресу (1956 — В. Янів, 1957 — М. Заяць). Користаючи із гостинности Управи «Дому Зустрічі», в якому відбуваються конгреси, Екзекутива УХРуху мала 1957 р. своє пленарне засідання у Кенігштайні, що дало змогу поглибити наші зв'язки із організатором зустріч, о. ректором Кіндерманом.

Сильна делегація УХРуху (3 особи) прийняла участь у V. світовім конгресі католицької преси (Відень, 1957), на якому то терені тісно співдіяли ми з Асоціацією Української Католицької Преси. Українська делегація була до виступу дуже добре підготовлена, до чого чимало спричинилася Президія УХР. На конгресі ми виступали під своїм національним іменням (як єдина із екзильних груп), улаштували виставку української еміграційної католицької преси й книжки (також єдині), роздали між учасників (бл. 400) спеціально зредаговані чужомовні видання «Християнського Голосу» (німецьке) і «Америци» (англійське) як теж «Нашої Мети» (з деякими статтями на чужих мовах), приймали активну участь у всіх комісіях, ставлячи свої внески чи висуваючи зауваження. У висліді тої активної участі президент УХРуху був обраний до керівних органів Міжнародної Унії Католицької Преси. З тої рації приймав він участь у засіданні Проводу (Париж 1958) та стоїть у гостійнім зв'язку із Генеральним Секретаріатом, якого осідок знаходиться у Парижі. В часі конгресу В. Янів сказав кілька слів для польських радіомовлень у Франції, як теж для Голосу Америки, що улаштував спеціальний репортаж із виступами делегатів із різних національних груп.

Безпосередньо після цього конгресу відбувся II світовий Конгрес світського Апостоляту (Рим 1957), де Президент УХРуху очолив українську делегацію, яка складалася з 20 осіб з 6 країн, що репрезентували УХРух, ФТУСК і УКАО Обнову, українські християнські синдикати на еміграції, ЛУКЖ з Канади, тощо. Українська делегація використала запас чужомовних часописів із попереднього конгресу й роздала його серед учасників. Поодинокі члени про-

вели велику інформативну роботу індивідуальним шляхом. І тут був виступ президента у радіомовленнях Голосу Америки.

Разом були ми заступлені на 8 міжнародних конгресах у 4 різних середовищах.

Б. Імпреди на міжнародному форумі Їх було дві, і про них ми звітували на іншому місці, а тут пригадуємо про них тільки під спеціальним аспектом. Думаємо, про українську секцію на Х. Марійському Конгресі (і взагалі участь у ньому) та про Конгрес УХРуху на світовій виставі (в рамцях папського павільйону «Цівітас Деї»). Вже сама участь на певному форумі сповнює важливу інформативну місію; ця участь набирає більшої ваги, коли приходиться із певним змістом, про який дізнається ціла низка організаторів так в тракті підготовки, як і з кінцевого звідомлення. На міжнародному терені також автоматично діє інформативна служба, яка сама забирає матеріяли і якої не треба шукати. Велику інформативну роботу доводиться виконати, іноді, і так було у випадку нашого брусельського конгресу, при стараннях про допущення на дане форум. Треба сказати, що ми мали поважні труднощі з боку Ген. Комісаріяту бельгійського уряду (як екзильна група), і доводилося писати цілі меморіяли чи теж робити низку інтервенцій. Спеціальна вартість цих інтервенцій в тому, що це доводилося зустрічатися із дійсно впливовими людьми, які знову ж сграву докладали вже таки дуже визначним і справді рішальним чинникам. Вистачить сказати, що одна справа рішалася в Страсбурзі, в установах Європейської Ради.

В. Міжнародний аспект акцій У.Х.Руху. Свій міжнародний аспект мали теж сливе всі акції Руху, і то одні були виразно улаштовувані з тою метою, а другі цей аспект мали тільки посередньо. До першої категорії належить Акція відзначення Трагічних Дат чи акція солідарности із мадярською боротьбою. Якщо йде про останню, то з природи речі вона була внутрішньою акцією українців, але улаштованою на те, щоб дійти назовні, — з одного боку до мадярів, а з другого боку до господарів, в чий країні були маніфестації улаштовувані. Якщо ж йде про Трагічні Дати, то виразною ціллю Акції було звернутися до опінії світу. Робили ми це в подвійний спосіб, а саме прохаючи поодиноких визначних Достойників про попертя Акції (активно у виступах чи бодай пасивно шляхом участі у св. Літургіях і Академіях) чи передаючи поодинокі наші інформації до чужої преси й радіомовлень. Підсумки Акції

також і з цього погляду були вже подані на іншому місці, а крім цього при загальному підсумку вміщених інформацій у чужій пресі чи переданих радіомовлень вернемося до Акції ще раз.

Але свій міжнародний аспект мала кожна поважніша Акція Руху, якщо вона справді виявила певен розмах, силу, організованість, які були цікаві для чужинців. З цього погляду дуже повчальним прикладом були наші симультанні паломництва, коли то інформації про них з'являлися у чужих пресових агенціях і пресових органах у кількості більшій, ніж про будьяку іншу українську подію. Числа тут говорять самі про себе.

Є ще інший аспект наших великих акцій, а саме що про них можна звітувати, і це звітовання має свою вимову, якщо факти є імпресіонуючі. Певного рода звітованням є вже гривітальні телеграми, висилані напр. з наших ювілейних Академій у 80-ліття св. Отця чи з паломництв. Цього доказом може бути, що ватиканське радіо само — без нашого старання — передавало вістки про наші паломництва 1957 р. вже два дні після них, отже тільки на підставі телеграм.

Але обширні звідомлення про наші паломництва пішли теж до нунціатури у Франції (яка їх передала до Секретаріату Стану, повідомлюючи про те Президію окремим листом), до ЙЕм. кард. Тіссерана, який склав подяку та признання, до французького Єпископату, тощо.

Звідомлення були доповнювані усно на авдієнціях. В біжучій каденції президент УХРуху був раз прийнятий ЙЕм. кард. Тіссераном (30. III. 1957) і тричі ЙЕ монсіньором Ж. Рюппом (9. XI. 1955, 9. IV. 1957 і 9. VII. 1958). На всіх названих авдієнціях був він в товаристві проф. д-ра О. Кульчицького. Владика Рюпп радо приймав участь у імпрезах Руху, зокрема ж на ювілейній Академії в гошану св. Отця сказав він своє слово, яке зачав по українськи.

Г. Статистичні зіставлення. Найкращу уяву про нашу інформативну діяльність дасть табелька із статистичними даними, при чому підкреслюємо, що даємо тільки провірені дані, а отже вони далеко неповні, бо ж ми напр. не мали нагоди переконатися, які часописи використали інформації із пресових агентур.

Імпреза чи Акція (хронолог.)	інформ. в прес-агенціях	статті в чуж. пресі	радіо-мовлен-ня 1)	статті для чу-жинців 2)	довіді для чу-жинців 3)	виставки
1. Трагічні Дати	3	16	7	2 4)	9	4
2. Ювіл. Пія XII.	-	3	-	-	-	-
3. 1000-л. Хрещ. 5)	1	1	-	-	-	-
4. Молитва 1956	1	2	2	-	-	-
5. Мадяр. Акц.	2	6	-	-	-	-
6. Паломн. 1957	8	38	3	2	-	-
7. Конг. кат. преси	-	-	-	19 6)	-	-
8. Молитва 57	-	1	-	-	-	-
9. Люрд (паломн.)	-	8	-	2	-	-
10. Кенігштайн	-	-	-	-	2	-
11. Марій. Конг.	-	5	1	-	-	1
12. Брюссель	2 7)	21	-	-	-	-
Разом:	17	101	13	25	11	5

Г. Дрібніші факти. а. Протест проти рішення дирекції французьких радіомовлень. Французькі радіомовлення передавали в першу неділю кожного місяця по черзі св. Літургії сх. Обряд (на українців припадала св. Літургія раз на чотири місяці). В половині листопада 1955 р. керівництво радіомовлень рішило більше тих Служб Божих не передавати. В горозумінні з іншими заінтересованими групами Президіу УХРуху організувала протестну акцію. Комунікат УХРуху вмістило 10 українських органів, при чому деякі додали до нього ще свій коментар із протестом.

Пояснення до табельки:

1) В цій рубриці подаємо виключно радіомовлення на чужих мовах і для чужинців. Іноді радіомовлення були передавані на всіх мовах, якими передавала радіостанція (Ватикан про паломництва 1957, Рим з нагоди Трагічних Дат, тощо). Підрахунок радієвих звернень в українській мові в цій рубриці не є включений!

2) Розуміємо тут статті, які були вміщені в наших християнських органах у чужих мовах. Ці органи спеціально роздавано чужинцям.

3) Розуміємо доповіді, читані для чужинецької аудиторії українцями на спеціально улаштованих імпрезах, чи доповіді чужинців на наших Академіях, улаштованих для українців та чужинців рівночасно, чи доповіді українців на міжнароднім конгресі.

4) Тут підтягнули ми під поняття статті друковані інформації, розіслані із запрошеннями на Академії.

5) В травні 1956 р. в деяких місцевостях святкували ювілей 1000-ліття християнської України. З цієї нагоди була вміщена стаття В. Янева у одному щоденнику із Сарбрюккен, як теж у німецькій католицькій агенції (КНА), про що досі у огляді не було згадки.

6) Думаємо про 19 статей, вміщених в трьох спеціальних числах, призначених на Конгрес преси («Америка» — ціле англomовне число, «Християнський Голос» — ціле німецькомовне, «Наша Мета» — три статті по німецьки, англійськи та італійськи.

7) Бельгійська агенція давала відомості про Конгрес три або чотири дні підряд, але цього не відзначаємо. Крім бельгійської агенції відомість ще в швайцарській.

У висліді пресової акції українські громадські установи надіслали до дирекції радіомовлень протестні листи. У висліді акції (спільної із іншими національними групами) передачі відновлено.

6. Зустріч Й.Ем. кард. Піяцци у Бельгії (18-24. IX. 1956). Він приїхав туди, як Президент Головної Еміграційної Ради при Апост. Столиці, щоб ознайомитися з проблематикою емігрантів. Для його привитання постав спеціальний Комітет, до якого м. ін. увійшов від українців секретар КО УХР, Я. Пришляк. Українці приймали активну участь у всіх зустрічах. 9. IX. українці у народних і сумівських строях були з прапорами на загальній архіерейській Службі Божій, а після Академії (спільної з іншими народами) витав його від українців д-р В. Попович, голова КО УХР і УДК. На Академії були удатні виступи українців.

10. IX. зустріч українців у церкві св. Володимира у Брюсселі, де привитав його секретар КО УХР, Я. Пришляк. Була низка зустрічей на провінції, зокрема тепло випала релігійна маніфестація у Льежі, де Кардинал звернувся із теплим словом про заслуги українського народу в обороні христової віри. 18-19. IX. були спеціальні студійні дні, щоб ознайомити гостя з комплексом еміграційної проблематики. Від українців виступали три прелегенти: о. мітр. Я. Перрідон («Духовний Апостолят»), мгр. М. Когут, заступник голови КО УХР («Католицька Акція та світський апостолят») і Я. Пришляк («Соціально-профспілкова діяльність серед українців»). Зустріч Кардинала з чужинцями, а з українцями зокрема найшла добрий відгук у бельгійській пресі; Управа КО збрала 10 вирізків. Цих даних не включено до статистичної табельки, бо вони дещо відрізняються від прийнятої засади.

в. Президія УХРуху утримує постійний контакт з парижським секретаріатом Християнсько - демократичної Унії Центральної Європи.

11. Співпраця із іншими українськими християнськими організаціями. З природи речі найтісніший зв'язок був із Українським Католицьким Академічним Об'єднанням «Обнова», бо ж у цьому середовищі передискутовувано доцільність християнської організації суспільного типу ще до заіснування УХРуху. Не занедбано також зв'язків із Федерацією Товариств Українців-Студентів «Обнова», що було дуже важливе з огляду на конечність доросту. З цього погляду дуже важливим був факт відбуття Основного Конгресу УХРуху в Лювені, отже в тогочаснім місці осідку Управи ФТУСК Обнова. Зокрема треба згадати участь президента УХРуху у річному з'їзді ФТУСК Обнова 1957 р., ко-

ли то він прочитав доповідь «До завдання українського християнського середовища», в якій було порушене й питання конечности співпраці між Рухом та Обною. Після жвавої дискусії прийнято відповідні постанови, які стали знову предметом нарад новообраної Управи Федерації із президентом Руху. Зв'язки продовжувалися й гісля перенесення осідку ФТУСК Обнова до Мадриду, і м. ін. у висліді того дійшло до взаємного порозуміння, що кожночасний голова «Обнова» у Мадриді буде рівночасно Мужем Довір'я УХР на терені Еспанії. Виявом тісного зв'язку є рівнож те, що делегат «Обнови» приїжджає й на 2-гий Звичайний Конгрес УХРуху.

Зв'язки мали також свої практичні вияви у терені, коли то напр. Управа КО УХР у Бельгії доцільно улаштувала свої студійні дні у студентським гуртожитку в Лювені, як теж поодинокі свої імпрези підготовляла під спільною фірмою з лювенським ТУСК Обнова (4. III. 1956 спільне відзначення ювілею св. Отця; 14. XII. 1958 Академія в пошану Великого Митрополита; 14. III. 1959 жалібні Сходини, улаштовувані з цього самого приводу у Парижі чи Мадриді — в дні 23. XI. 1958, були улаштовувані спільно. Теж і в Німеччині зауважено тотожну тенденцію (11. III. 1956 Академія у пошану св. Отця, спільно із місцевим УКАО і ТУСК Обнова). Ці спільні виступи чимало спричинилися до доцільного використання сил та, у висліді, до піднесення рівеня Свят.

Другим товариством, з яким УХР утримує дуже тісні зв'язки — це Асоціація Української Католицької Преси. Завдяки незвичайно гармонійній співпраці (хоч тільки за посередництвом листування!) із головою АУКП, д-ром Л. Мидловським, підготовлювано спільні виступи на міжнародному терені (гор. стор. 38), а у висліді тієї співпраці запропоновано президентові УХРуху пост в Управі, а саме референта зв'язку з Міжнародною Унією Католицької Преси (в якій проф. Янів займає становище члена Управи). Тільки завдяки тій співпраці було можливо досягти того, що наші католицькі часописи на терені ЗДА й Канади настільки зацікавилися Світовим Конгресом Католицької Преси, що підготували на нього спеціальні числа. Плідною була також співпраця із АУКП на відтинку поширення хвилини спільної молитви у ЗДА.

Для зв'язків із іншими нашими християнськими організаціями використано зустрічі на міжнародних конгресах, зокрема на 2-гім Конгресі Світського Апостоляту у Римі (1957), коли то українську делегацію очолив президент

УХРуху. В склад тієї делегації входили м. ін. Голова Ліги Українських Католицьких Жінок Канади, п-ні К. Кравс, і делегати канадійського ФТУСК «Обнова» (інж. В. Дейнека і інж. Р. Жук). На спільних нарадах визнано тоді доцільним покликати до життя спеціальну «Конференцію» українських християнських організацій у вільному світі для координації дій. Звичайно, здійснення цього пляну вимагає великого вкладу праці, і тому він покищо залишається як побажання.

В локальним засязі співпрацьовано ще з різними сестрицтвами чи братствами. Важливою була, врешті, співпраця із Марійською Дружиною у Мюнхені, завдяки якій пощастило вислати групу молодих марійських дружинниць на Марійській Конгрес у Люрді.

ЗВІДОМЛЕННЯ УПРАВ КРАЙОВИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Звідолення подаємо на підставі матеріалів Голов поодиноких Крайових Об'єднань, що кожночасно є відзначене. Редакція намагалася надати звідоленням приблизно однакову зовнішню форму, наскільки це було можливе (в зв'язку із різними умовами праці). При назві країни подаємо три дати: Перша — це дата постановня Крайового Ініціативного Комітету по організації УХР; друга — це дата Основного Крайового З'їзду УХР в даній країні; третя — це день, по який звітується. При кожнім Крайовім Об'єднанні подаємо у першім розділі відомості про «етапи праці», приймаючи як природний схематизований поділ на етапи каденції Управ, отже час між двома З'їздами. У останнім розділі — після деталізованого звідолення із діяльності кожного КО — збираємо ще раз коротко найважливіші дані у статистичнім підсумованні, щоб мати певну цілісну картину діяльності та можність порівняння (чи то поміж діяльністю поодиноких Об'єднань, чи то в майбутньому із діяльністю за дальших каденцій).

Чергування Крайових Об'єднань визначене датою Основного Крайового З'їзду, отже датою організаційного оформлення Крайового Об'єднання в даній країні.

I. БЕЛЬГІЯ (2. I. 1955 — 1. XI. 1955 — 31. III. 1959)

(На підставі матеріалів д-ра В. Поповича)

1. Етапи праці та склад Управ КО. Діяльність УХРуху на терені Бельгії започатковано організаційною нарадою місцевого громадського активу, яка відбулася в Брюсселі, 2. січня 1955 р., за участю 21 осіб. Про конечність організації, ідеологічні заложення та програму УХРуху доповідав доц. д-р В. Янів. У висліді дискусії рішено приступити до творення організації та покликано Крайовий Ініціативний Комітет по організації УХР у складі:

голова: д-р В. Попович,

члени: д-р С. Божик, проф. д-р інж. П. Зелений, В. Моклович і Я. Пришляк.

Всі члени Комітету прийняли участь у Основнім Конгресі УХРуху, підписали грамоту його оснований та стали членами-основниками УХР. На підставі схваленого на Конгресі статута Крайовий Ініціативний Комітет скликав до Брюсселю на день 1. листопада 1955 р. Основний Крайовий З'їзд УХР у Бельгії, на яким явилось 13 членів-основників, що рішили створити Крайове Об'єднання УХРуху у Бельгії та покликати органи в наступнім складі:

Управа: Голова — д-р В. Попович

Заст. Голови і скарбник — М. Когут

Секретар — Я. Пришляк (до виїзду до ЗДА у вересні 1957 р.)

Члени: О. Коцюба та А. Чепак

Контрольна Комісія: Голова — д-р С. Божик

Члени — інж. Р. Гусак та О. Коваль

За час своєї каденції Управа відбула 15 засідань та вислала 10 Обіжників.

II-гий Крайовий З'їзд відбувся 8. червня 1958 р. Крім звідомлення з діяльності (д-ра В. Поповича) була доповідь проф. д-ра інж. П. Зеленого н. т. «Техніка та людина». З'їзд обрав нові керівні органи, а саме:

Управа: Голова — д-р В. Попович

Заст. Голови — проф. д-р інж. П. Зелений

Секретар — О. Лесів

Скарбник — М. Когут

Член — М. Зубрицький

Контрольна Комісія: Голова — д-р С. Божик

Члени — Дибайло та А. Чепак

За час своєї каденції нова Управа відбула досі 3 засідання й видала 3 Обіжники.

2. Діяльність (хронологічно). Ініціативний Комітет займався технічною підготовою Основного Конгресу УХРуху, який відбувся на терені Бельгії (Лювен). Спеціально інтенсивна праця проходила в травні 1955 р. Головний тягар праці перейняли лювенські члени УХР під проводом о. Д. Дзвоника.

5. VI. 1955 р. підготував Ініціативний Комітет нараду всіх українських громадських установ Бельгії в справі відзначення Трагічних Дат, яку офіційно скликала Головна Рада Українських Громадських Організацій у Бельгії. Народа рішила включити бельгійський терен в Акцію, покликаючи спеціальний діловий Комітет для організації Акції на терені Бельгії. В склад цього Комітету від УХР увійшли

д-р В. Попович і Я. Пришляк (який став ген. секретарем Комітету).

В ході самої Акції старанням Управи КО 6 бельгійських щоденників помістили обширні ілюстровані статті про переслідування Церкви в Україні. Виядено також одну авдіцію у бельгійському радіо.

В грудні 1955 р. Управа КО УХР вислала прохання до Дирекції Французьких Радіомовлень в справі продовження передачі українських Богослужень, організуючи одночасно висилання подібних прохань від поодиноких товариств та осіб.

4. III. 1956 р. спільно із ФТУСК «Обнова» Академія в Лювені в пошану св. Отця Пія XII (в рамках загальних святкувань УХРуху з нагоди ювілею 80-ліття). Вступне слово сказав д-р В. Попович, а доповідь читав студ. О. Весоловський. Аналогічні Академії чи пак святочні Сходини відбулися 11. III. у Шарлеруа (вступне слово В. Яремкевича, доповідь о. радн. І. Кота), Вам (вступне слово В. Шостаківського, доповідь студ. О. Весоловського), Ля Лювієр (вступне слово Т. Михайлишина, доповідь о. д-ра Б. Куриласа, ЧНІ). Цього ж дня відбулася ще святочна доповідь у Таміні. З нагоди Ювілею вислано з терену Бельгії 8 привітальних телеграм, а 14 гисьмових побажань зложено у нунціятурі.

8-24. IX. 1956 р. українці Бельгії приймали участь у вітанні ЙЕм. кардинала Піяцци, Президента Головної Еміграційної Ради при Апост. Столиці (пор. стор. 42), при чому організацію українських виступів перейняв секретар КО УХР, Я. Пришляк.

27. I. 1957 р. Студійний День у Лювені, присвячений соціальної проблематиці, із чотирма доповідями:

о. радн. І. Кіт: «Становище Церкви до соціальних проблем в енцикліках»

д-р В. Попович: «Соціальна проблематика в програмах українських політичних партій»

о. д-р Б. Курилас, ЧНІ: «Соціальні програми християнських партій Зах. Європи»

Я. Пришляк: «Історія проф-спілкового Руху»

Учасників Студійного Дня було 20.

5. V. 1957 р. Студійний День у Лювені, присвячений виховним проблемам, із двома доповідями:

д-р В. Попович: «Християнське виховання на підставі Енцикліки Папи Пія XI. з 1930 р.»

о. радн. І. Кіт: «Українські виховні проблеми у Бельгії».

Учасників Студійного Дня було 16.

Рівночасно відкрито виставку української християнської книжки та греси і святочних карток. Виставка продовжувалася цілий травень. Організували її о. Д. Дзвоник і М. Когут.

4. VIII. 1957 р. у рамках паломництв УХРуху на закінчення ювілею 1000-ліття християнської України велике паломництво до Банне під проводом ЙЕ Апостольського Візитатора І. Бучка за участю всіх Отців-Душпастирів із Бельгії та бл. 800 учасників.

Від літа 1957 р. Управа КО УХР робить заходи, щоб під час Світової Вистави у Брюсселі (1958 р.) українська Церква була на ній заступлена у Ватиканському павільйоні. Члени КО УХР увійшли у склад Українського Ділового Комітету при Генеральному Комісаріату згаданого павільйону, який то Комітет zorganizував постійний український кіоск на Виставі. Члени КО УХР робили також численні інтервенції в справі виведення дозволу на Конгрес УХРуху на терені «Цівітас Деї».

Впродовж вересня 1958 р. технічна допомога у підготовці конгресу УХРуху на терені світової вистави, зокрема організація його побутової частини (М. Когут при допомозі Е. Бродацького).

14. XII. 1958 р. Святочні Сходини в Лювені (спільно із ТУСК «Обнова»), присвячені пам'яті Слуги Божого Андрея із доповіддю проф. П. Зеленого. Молебен відправив о. дек. Г. Фуканьчик.

14. III. 1959 р. Святочні Сходини в Лювені (спільно із ТУСК «Обнова»), присвячені пам'яті св. Отця Пія XII. з доповіддю проф. Янева: «В поклоні світлим тіням Папи Пія XII.» та студ. Ольги Лощенко: «Життєвий шлях Папи Пія XII.»

15. III. 1959 р. виступ проф. Янева на Загальних Зборах Філії УДК у Ль'єжі з доповіддю про завдання християнського середовища на тлі сучасного положення.

3. Підсумок. Управа КО УХР у Бельгії, мавши 18 засідань та видавши 13 Обіжників до членства, підготувала разом 7 Академій чи Святочних Сходин і два Студійні Дні із загальною кількістю 17 доповідей і 4 промов. В зв'язку із одним Студ. Днем відбулася виставка книжки. Крім цього Управа організувала одно паломництво (800 паломників) та технічно підготувала два Конгреси Руху.

II. НІМЕЧЧИНА (15. X. 1954 — 7. VII. 1956 — 31. III. 1959)

(На підставі матеріалів проф. Г. Мартинця)

1. Етапи праці та склад Управ КО. Крайовий Ініціатив-

ний Комітет по організації УХРуху постав у Німеччині після наради у Мюнхені, 15. X. 1954 р., на якій з'явилося 27 осіб. Нарадами керував д-р М. Коновалець, а доповідь прочитає доц. д-р В. Янів. До Комітету обрано:

Голова: проф. Г. Мартинець

Члени: доц. інж. Д. Пеленський і ред. М. Заяць

Всі Члени Комітету прийняли участь у Основнім Конгресі УХР у Лювені, підписали грамоту основи УХР та стали його членами-основниками. Після основної підготовки, в часі якої відбулося 26 засідань Комітету, скликано до Мюнхену на 7. VII. 1956 р. Основний Крайовий З'їзд УХР, який — за участю 52 осіб — покликав до життя Крайове Об'єднання у Німеччині та обрав керівні органи у наступному складі:

Управа: Голова — проф. Г. Мартинець

Заст. Голови — проф. М. Томашівська й інсп. С. Бобеляк

Секретар — ред. М. Заяць

Орг. референт — доц. інж. Д. Пеленський

Референт міжнар. зв'яз. — д-р Іванна Мірчук

Скарбник — М. Березюк

Контрольна Комісія: Голова — дир. М. Шипайло

Члени — Євгенія Грамяк і інсп. І. Коцур

Заступники — П. Біланюк і В. Вацик

Суд: Голова — проф. д-р д-р П. Савицький

Член — дир. І. Кузів

На Основнім З'їзді були дві доповіді, а саме: ред. Р. Данилевича «Завдання УХР — формування духового обличчя української еміграції» і д-ра А. Княжинського «Християнські й національні основи життя».

В часі каденції уступив М. Березюк з посту скарбника, а його функції переняв Голова. Д-р І. Мірчук виїхала до ЗДА і на її місце кооптовано студ. В. Кальваровського. Управа відбула 28 засідань.

28. I. 1959 р. зареєстровано КО у німецькому суді як правну одиницю.

II-гий Крайовий З'їзд відбувся у Мюнхені, 28. березня 1959 р., за участю 37 членів (в тому числі 12 делегатів від клітин) і 15 гостей. Крім звіту з діяльності Голови КО, проф. Г. Мартинця, З'їзд вислухав доповіді проф. В. Янева «До актуальних завдань УХР»; доповідь складалася із двох частин: теоретичних заłoженнь і з наświetлення практичних виявів діяльності. Керівні Органи обрано в наступнім складі:

Управа: Голова — проф. Г. Мартинець

Заст. Голови — проф. М. Томашівська і інсп.

С. Бобеляк
Секретар — ред. М. Заяць
Сусп.-політ. реф. — доц. інж. Д. Пеленський
Організаційний референт — І. Волянський
Реф. міжнар. зв. — В. Кальваровський
Вільні Члени — дир. проф. С. Шах і д-р І. Ковальський

Контрольна Комісія: Голова — дир. М. Шипайло
Члени — доц. інж. І. Шабельський і Євгенія Грамяк

Заступники — Р. Біланюк, В. Вацик

Суд: Голова — проф. д-р д-р П. Савицький
Члени — дир. І. Кузів, ред. Я. Бенцаль

2. Організаційні поїздки. Управа КО організувала низку поїздок в терен для поширення організаційної сітки, а саме:

а. Округна нарада з 19 делегатами з 12 місцевостей та таборів Півн.-Зах. Німеччини, яка відбулася 4. V. 1957 р. у Ганновері за участю проф. Г. Мартинця і ред. М. Заяця із Мюнхену та інсп. С. Бобеляка із Фельберту. На нараді читав ред. Заяць доповідь про ідеологічні заложення Руху та про напрямні діяльності.

б. Інгольштадт: 25. VI. 1956 р. — проф. Мартинець, 31. VII. 1957 — ред. М. Заяць, 15. V. 1958 — проф. Мартинець і ред. М. Заяць (участь у свяченім), 1. III. 1959 — проф. Мартинець і ред. М. Заяць.

в. Ляндсгут: 30. VI. 1956 — ред. Р. Данилевич, 8. IV. 1957 — проф. Г. Мартинець.

г. Новий Ульм: 17. II. 1957 — проф. Г. Мартинець і проф. В. Янів (який читав доповідь н. т. «Актуальні суспільні й політичні проблеми й УХР»), 8. III. 1959 — проф. Мартинець і ред. М. Заяць.

г. Регенсбург: 1. VII. 1956 — ред. Р. Данилевич, 8. IV. 1957 — проф. Г. Мартинець.

Разом відбулося 11 поїздок до 5 місцевостей, при чому в 4 поїздках взяло участь по 2 особи, а в одній 3 (разом 17 виїздів).

3. Зустрічі із православними громадянами. Діяльність КО УХР у Німеччині зацікавила проблематикою УХРуху кола християнських активістів з-поміж православного громадянства у Німеччині. 8. березня 1955 р. дійшло до ширшої наради православних громадян у Мюнхені за підсидництвом д-ра Г. Деркача й за участю 20 громадян. Проблематику УХРуху з'ясував доц. В. Янів. У висліді наради рішено поробити кроки в напрямі організування аналогічної організації серед православних і з тою метою обрано спеці-

яльний організаційний Комітет у складі: проф. інж. Є. Гловінський, як голова; інж. С. Нагай, як його заступник; полк. А. Кмета, як секретар; доц. Л. Лисенко, як скарбник; проф. д-р О. Юрченко, як вільний член.

Цей Комітет тісно співпрацював із Ініціативним Комітетом УХРуху при організуванні Акції відзначення Трагічних Дат на терені Німеччини і ця співпраця увінчалася поважними успіхами. Але й після закінчення Акції зв'язки не переривалися; щоправда, вони були продовжувані радше на товариській базі без конкретної мети, але на спільних зустрічах передискутовувано актуальні проблеми нашого й міжнародного релігійного, політичного й громадського життя. Таких зустрічей відбулося чотири (19. III. 1955, 17. XI. 1956, 15. II. 1957, 16. III. 1958) за участю 5-10 осіб.

Представники КО були двічі прийняті на авдієнції ЙЕ Владикою Високогреосвященнішим Ніканором у Карльсруге (ред. Р. Данилевич, д-р А. Княжинський). Знову ж делегація КО УХРуху в складі проф. Г. Мартинця й доц. інж. Д. Пеленського була прийнята Високогреосвященнішим Митрополитом 25. VI. 1958 р. на авдієнції у Мюнхені, в часі його гостини в цьому місті. 15. I. 1959 р. делегація КО УХР в цьому ж самому складі була на авдієнції у ЙЕ Владики Варлаама, новохіротонізованого Єпископа УАПЦ на терен Австралії, що саме був у гостині у Німеччині й при цій нагоді відвідав теж і Мюнхен.

4. Імпреди. При огляді імпред треба насамперед сказати, що Ініціативний Комітет (ще перед оснований Крайового Об'єднання) у тісній співпраці із Організаційним Комітетом Православних громадян гідготував Акцію відзначення Трагічних Дат на німецькому терені. 3. V. 1955 р. відбулася спільна нарада обидвох Комітетів для намічення програми ширшої громадської наради, яку скликано окремим Запрошенням за підписом обидвох Голов, проф. інж. Є. Гловінського й проф. Мартинця. На нараді, яка відбулася 19. V. 1955 р., з'явилося 36 представників наших центральних установ у Німеччині. Нарадами керував д-р Г. Деркач, а секретаріювали доц. інж. Л. Лисенко й ред. М. Заяць. Доповідь читав проф. інж. Є. Гловінський (доповідь вийшла згодом окремою брошурою, виданою коштами Комітету Акції). Нарада рішила приєднатися до Акції й з тою метою гокликати окремий Комітет, очолений проф. Г. Мартинцем, як головою, і інж. С. Нагаєм, як його заступником. Після уконститування Комітету ініціатива щодо дальших форм Акції перейшла до нього, а УХР обмежився до повної підтримки Комітету.

11. III. 1956 у рамках ювілейних святкувань УХРуху 80-ліття св. Отця Пія XII. відбулася у Мюнхені Святочна Академія із вступним словом проф. Мартинця й із доповіддю проф. д-ра Ю. Панейка. Академію попередила св. Літургія в наміренні Ювілята.

9. XII. 1956 св. Літургія в наміренні угорського народу (в рамках загальної Акції), за участю запрошених гредставників-чужинців. Президія КО УХР склала побажання в Угорським Комітеті.

13. XII. 1956 Академія в пошану Слуги Божого Андрея із вступним словом проф. Г. Мартинця й доповіддю проф. д-ра Ю. Панейка н. т. «Діяльність Митрополита».

19. II. 1957 спільна нарада із представниками високих шкіл, научних установ, молодечих організацій та преси в сграві Студійних Днів, присвячених виховним питанням. Реферував проф. д-р В. Янів.

28. IV. 1957 перше спільне свячене за участю 178 осіб. Промовляли: проф. Мартинець, о. прел. П. Голинський (що поблагословив страви), д-р М. Коновалець, проф. інж. Є. Гловінський. Пластуни виводили гагілки.

13. XII. 1957 Академія в пошану Владик Великого Митрополита й Єпископа Ромжі. Вступне слово про Владик сказав гроф. Г. Мартинець. Доповіді: о. д-р І. Гриньох «Незнані заходи Митрополита в напрямі об'єднання Церков» і проф. П. Зайцева про архів Митрополита та привитання його в Петербурзі після звільнення з царської в'язниці.

19. I. 1958 Просфора за участю бл. 200 осіб, з промовами проф. Мартинця, о. д-ра Смереки, д-ра М. Коновальця та проф. інж. Є. Гловінського.

20. IV. 1958 свячене з промовами проф. Мартинця, проф. д-ра Ю. Студинського, гроф. д-ра П. Курінного й д-ра М. Коновальця. Виступи дітей із суботньої школи та із садка.

18. XI. 1958 в рамках загального поклону УХР світлим Тіням Пія XII. Жалобна Академія із доповіддю ред. М. Заяця, попереджена панахидою.

14. XII. 1958 Святочні Сходини в пошану Великого Митрополита із доповіддю проф. Мартинця н. т. відношення Митрополита до гравославних, попереджені панахидою.

31. I. 1959 просфора з промовами проф. Мартинця й о. д-ра І. Гриньоха, із вертепом укладу І. Волянського у виконанні пластової молоді («Персонажі століть»), з танковими виступами дітвори із Людвігсфельду у народних вбраннях.

5. **Доповіді.** Нижче список доповідей, які відбулися старанням Управи КО УХР у Мюнхені (з прогушенням тих

доповідей, що були читані на спеціальних поважніших імпрезах, організованих Управою й згаданих вище). Пересічна кількість слухачів — 40. Після доповідей відбувалися дискусії, які здебільша були дуже жваві й стояли на високому рівні. Характер доповідей був того рода, що з часом вони перемінилися у «Академічні Вечорі».

11. VI. 1956 проф. д-р Ю. Блохин-Бойко:
«Народники й большевики у своєму ставленні до релігії».
18. VI. 1956 д-р М. Коновалець:
«Енцикліка соціальної справедливости» — «Quadragesimo Anno».
27. XII. 1956 п-ні О. Сулима-Бойко:
«Переслідування релігії в СССР».
16. II. 1957 проф. д-р В. Янів:
«Актуальні суспільні й політичні проблеми та УХР».
7. V. 1958 д-р М. Коновалець:
«Роля Ватикану на міжнародному полі та українці».
24. X. 1958 Вечір спогадів про Люрд і Брюссель із виступами о. д-ра І. Гриньоха, ред. М. Заяця, о. канцл. І. Леськовича та проф. Г. Мартинця та з висвітлюванням знімок Катрі Куценко.
16. XII. 1958 проф. д-р В. Янів:
«Спільні психічні якості європейця».
13. II. 1959 о. д-р І. Гриньох:
«Християнська концепція Європи, як «Civitas Dei».
27. II. 1959 проф. д-р М. Міллер:
«Християнство в Україні-Русі до Володимира Великого».
17. III. 1959 інж. Д. Андрієвський:
«Політичні підстави сучасних змагань до об'єднання Європи».

6. Організація паломництв. В рамках симультанних паломництв на закінчення святкувань тисячеліття Християнської України КО у Німеччині організувало 1957 р. два паломництва, а саме до Кевеляр і до Віс. Перше з них мало те велике значення, що у Північно-Західній Німеччині дуже мало українських імпрез. Паломництво було заздалегідь дуже старанно підготовлене; зокрема нарада у Ганновері (4. V. 1957 р.), що поклала основи під організацію УХРуху у Півн.-Зах. Німеччині, рівночасно основно застановилася над способами зорганізування паломництва. Багато праці в організацію вклав мгр Є. Менцінський. В часі паломництва, яке відбулося під проводом ЙЕ Високопресов.

Апост. Візитатора І. Бучка і яке згромадило бл. 600 паломників, відбувся концерт релігійної пісні відомого «Візантійського хору» з Утрехту під дир. д-ра М. Антоновича. Паломництво до Віс (442 паломників) було тим важливе, що в ньому приняла участь велика кількість молоді, м. ін. цілий гластовий (120 юнаків і юначок) і сумівський (80) табори.

1958 р. Управа КО організувала паломничі групи із Німеччини на ювілейне паломництво до Люрду (32 особи) і на Марійський Конгрес (16 осіб), при чому в останній паломничій групі брали участь молоді марійські дружинниці із Мюнхену.

7. Діяльність Місцевих Клітин у Німеччині.

А. Делегатура у Північно - Західній Німеччині заіснувала з хвилиною вибору на містоголову КО УХР інсп. С. Бобеляка (7. VII. 1956), якому повірено спеціальне доручення організувати ту частину країни. Практично однак розпочато діяльність окружною нарадою, яка відбулася 4. V. 1957 р. у Ганновері за участю делегатів Управи КО (проф. Г. Мартинця й ред. М. Заяця), які сказали відповідні доповіді. На цій нараді намічено низку Мужів Довір'я (сімох) в поодиноких місцевостях, але деякі з них не проявили діяльності. Деякі натомість організували клітини, і так: 1. в таборі у Мюнстер працю очолила Марія Сематчин; 2. В оселі Порц-Вестговен — В. Карглюк; 3. В Дюссельдорф-Верстен і в Дюссельдорф-Рат клітини зразу діяльність провадили окремо (під проводом інж. М. Дуди і М. Бабійчука), але останньо — 23. XI. 1958 — постала одна спільна клітина під проводом д-ра М. Гоція. Діяльність цих клітин, як теж Мужів Довір'я у Геттінген (д-р Коцмока) і в Нойштадт у Гольштайні (С. Поперечний) гозначалася кількома сходами, на яких обговорювано Комуникати Централі та відчитувано й коментовано матеріяли із видань УХРуху. Виконувано також доручення Централі, зокрема в справі хвилини спільної молитви. В Дюссельдорф-Верстен відбулося 20. IV. 1958 спільне свячене за участю численних громадян із околиці, а теж чужинців-гостей. Промову сказав інсп. С. Бобеляк. Після виїзду М. Сематчин до ЗДА праця клітини у Мюнстері завмерла. Натомість останньо делегатура підшукала Мужа Довір'я у Лінген (М. Клин).

Б. І н г о л ь ш т а д т. Працю започатковано ще з часу Акції Трагічних Дат, коли то підготовлено старанно хвилину спільної молитви у всіх оселях місцевого душпастирства. 4. грудня 1955 р. була в Інгольштадті св. Літургія із відповідною проповіддю, а на спеціальних Сходинах В.

Гонтар читав за участю бл. 50 осіб доповідь, користуючися при тому брошурою проф. Гловінського. Після доповіді люди самі продовжували сходи, ділячися увагами про знищення Церкви в Україні. Звичай улаштувати хвилину спільної молитви продовжувано й у наступні роки, при чому завжди йшли заходи, щоб молитва була загальна, тобто щоб охопила всі українські осередки душпастирства. Напередодні молитви 1956 р. підготовлено ілюмінацію українських домів. Іншого року знову після хвилини спільної молитви її учасники (бл. 40 осіб) спільно по черзі відвідали 4 місцеві (латинські) церкви, де відмовлено відповідно уложені молитви.

Постійно відзначаevano також пам'ять Митрополита Андрея, починаючи з 1955 р. Перед днем ім'янин Слуги Божого відмовлявано кожного року дев'ятницю на інтенцію Його прослави, а в день Ім'янин були св. Літургії з відповідними проговідями. Після Літургій відбувалися Сходи, на яких присутні ділилися спогадами про Митрополита згл. розказували свої враження, зв'язані із Його виступами. Зокрема урочисто випала Академія 16. XII. 1955 (з доповіддю о. радн. Малковича).

15. II. 1956 р. відзначено 80-ліття св. Отця св. Літургією із Многолітством та відповідною проповіддю, після чого відбулися ще спільні сходи із святочною доповіддю (спільно з Братством Апостольства Молитви).

Праця набрала більше організованих форм від часу приїзду голови КО проф. Мартинця (25. VI. 1956), коли то іменовано Мужем Довір'я С. Ракочука. З цього часу точно вповнювано доручення чи то Централі, чи то Управи КО, гри чому чимало помічним був місцевий душпастир, о. В. Малкович. І так напр. місцева громада включилася в маніфестацію солідарности із мадярським народом. Св. Літургія була відправлена 9. грудня 1956 р., а крім цього громадяни-українці приймали організовану участь у протестаційних вічах, поруч із усіми чужинецькими групами Інгольштадту та із масами німецького населення, коли то під проводом духовенства й посадника міста протестувало до 10.000 народу.

У паломництві УХРуху до Віс (28. VII. 1957) взяла участь організована група з Інгольштадту й околиць у числі 70 осіб, а Муж Довір'я допомагав також у організації паломництва до Амбергу (літом 1957) та до церкви св. Духа у Айхштет (1958 р. з нагоди міжнародного з'їзду католицького студентства «Пакс Романа»). В ювілейному паломництві до Люрду брало участь 4 особи з Інгольштадту, які привезли з паломництва люрдську воду та медалики для вірних.

15. V. 1958 мало місце спільне свячене за участю 70 осіб та гостей із Мюнхену: делегатів Управи КО УХР, проф. Мартинця, та пань з ОУЖ, О. Лотоцької із ЗДА й О. Павловської з Мюнхену. Промовляли всі гості, місцевий Отець - Душпастир, п-ні І. Савків від місцевого ОУЖ і П. Романець від ЦПУЕН.

В листопаді 1958 відбулися торжественні поминки по св. Отцеві, а саме в днях 9-12 чотири св. Літургії й Панахиди, а в сорокоусти (20. XI.) сходи́ни із доповіддю о. Малковича про життя й заслуги великого Папи.

11. I. 1959 була спільна просфора в Нюрнбергу (за участю бл. 60 осіб).

Контакт із Управою КО був доволі жвавий (4 поїздки делегатів КО); в часі останньої поїздки проф. Мартинця і ред. Заяця в дні 1. III. 1959 основано в Інгольштадті Місцеву Клітину. Головою став дотеперішній Муж Довір'я — С. Ракочук, секретарем — І. Ціж, скарбником С. Барщик. Проф. Мартинець сказав доповідь н. т. «Досягнення УХРуху на зовнішнім відтинку», а ред. М. Заяць про «Стан українського життя на еміграції».

Члени УХР кольпортували «Християнський Голос» на терені цілого душпастирства й постійно читали всі матеріяли, що стосувалися УХРуху. Під кінець грудня 1958 р. зібрали вони суму 150 нм. на пресовий фонд названого християнського тижневика.

В. Гольдсгефе. Симпатки Руху організували під проводом Мужа Довір'я Р. Біланюка кожного року, починаючи з 1956 р., хвилину спільної молитви, інформуючи при цій нагоді чужинців про переслідування Церкви в Україні. Двічі організовано відзначено роковини листопадового зриву, тричі улаштовано Свят-Миколаївський Вечір для дитвори. Раз відбулася спільна просфора і раз віддано пошану пам'яті Слуги Божого Андрея (12. XII. 1956). За ініціативою Мужа Довір'я УХР поїхало 80 % українців із оселі у Гольдсгефе на посвячення церкви в Новому Ульмі. На сходах, яких відбулося 14, читано спільно й коментовано «Християнський Голос» і зокрема «Сторінки УХР». Принагідних гутірок на теми українського еміграційного життя, і зокрема на тему УХРуху відбулося більше. Перед св. Літургіями, які відбуваються приблизно раз у місяць, члени УХРуху постійно підготовляли приміщення, уставляючи в шкільному будинку престіл й прибираючи залю.

Г. Були ще Мужі Довір'я у Новому Ульмі (В. Вацик), у Регенсбурзі (С. Пачковський) і в Авґсбурзі (щойно від 2-го Крайового З'їзду, М. Ковальчук), але вони не виявили біль-

шої діяльності. В Регенсбурзі були двічі делегати КО (1. VII. 1956 — ред. Данилевич, 8. IV. 1957 — проф. Мартинець), а в Новому Ульмі двічі були читані доповіді за старанням КО (17. II. 1957 — проф. Янів про актуальні суспільні й політичні проблеми й завдання УХР); проф. Мартинець говорив в тому ж дні про стан УХР в Німеччині; 8. III. 1959 — проф. Г. Мартинець про досягнення Руху на міжнародному полі, а ред. М. Заяць про можливості й засоби активізації УХРуху у внутрішньому житті. У Новому Ульмі постійно організується хвилина спільної молитви при допомозі Пласту, СУМу, дитячого садка, тощо.

Спорадично виявилася ще активність УХРуху в деяких місцевостях при нагоді загальніших акцій, і так напр. було 4 Святочних Сходин з нагоди Ювілею 80-ліття св. Отця у 1956 р., а саме: 4. III. у Зеєдорф, 5. III. у Фарелі, 12. III. у Ляндсгуті та Бремені.

8. Підсумок. Управа КО підготовляла діяльність на засіданнях, яких відбулося 54. Контакт з 11 клітинами і Мужами Довір'я втримувано за посередництвом Обіжників чи пресових Комунікатів, 17 виїздів та 2 випусків спеціального бюлетеня. Заходом Управи КО й клітин відбулося 2 громадських нарад, 12 Академій та Святочних Сходин, 1 концерт, 7 просфор і свячених, 10 Академічних Вечорів, 2 інших імпрез із загальною кількістю 41 доповідей та 25 святочних промов. Щорічна хвилина спільної молитви була дуже дбайливо підготовлювана всіми діючими клітинами. Заходами КО організовано два паломництва (Віс і Кевеляр) за участю понад 1000 паломників та поїздки паломничих груп до Люрду (на ювілейне паломництво — 32, на Марійський Конгрес — 16 паломників), а теж прогульку на Конгрес УХР в Брюсселі.

III. ВЕЛИКА БРИТАНІЯ

(12. IX. 1954 — 22. XII. 1956 — 31. III. 1959)

(На підставі матеріалів інж. Р. Руденського)

1. Етапи праці й склад Управ КО. Перша нарада УХРуху на терені ВБританії відбулася в Лондоні, 12. вересня 1954, за участю 11 громадян, з доповіддю доц. В. Янева. Нарада рішила приступити до організованню УХРуху й вибрала Крайовий Ініціативний Комітет по організації УХР у складі:

Голова: кн. І. Карашевич-Токаржевський

Члени: граф Д. Галка-Ледоховський і М. Тарнавський

Однак цей склад дуже скоро здекомплектувався в наслідок нежданої смерти Голови (18. XI. 1954), якого засту-

пив граф Галка-Ледоховський, що й репрезентував англійський терен на Основнім Конгресі УХР у Лювені. М. Тарнавський уступив із свого посту, не гроявивши діяльності.

Коли ж 19. V. 1956 уступив і гр. Галка-Ледоховський, треба було працю зачинати від початку. З тою метою відбулася довша організаційна поїздка проф. Янева до Англії (26. VI. - 24. VII. 1956), яка охопила 7 міст; в часі поїздки відбулася низка організаційних нарад, а саме: 9. VII. — Едінбург, 12. VII. — Рочдейл, 13. VII. — Брадфорд (10 осіб), 14. VII. — Ноттінггам (21 осіб), 22. VII. — Лондон (9 осіб), як теж до сотні розмов і конференцій з поодинокими людьми. У висліді нарад і розмов покликано низку Мужів Довір'я, а саме: проф. І. Голубовича у Сток-он-Трент, Я. Кінаша у Едінбурзі, проф. д-ра А. Лук'яненка — у Рочдейлі, М. Радя — у Брадфорді, д-ра С. Шиха — у Тодморден. У Ноттінггам гостала окрема місцева клітина, очолена інж. Р. Руденським, як головою; членами Проводу Клітини стали: М. Джус, Я. Коваль і К. Роснецький.

Після повороту утримував Президент зв'язок із Мужами Довір'я чи Клітинами за посередництвом окремих Обіжників для терену Англії, яких вийшло 6, як теж пожвавленої переписки (107 листів). В ході переписки з'ясовано, що клітина у Ноттінггамі є здібна стати осередньою клітиною і підготовити Основний Крайовий З'їзд у ВБританії. Переформований Провід Клітини (4. XI. 1956) став у порозумінні із Президією УХРуху Ініціативним Крайовим Комітетом у складі:

голова: інж. Р. Руденський

секретар: М. Білинський

члени: М. Джус і К. Роснецький

Ще до З'їзду поширено організаційну сітку, запрошуючи наступних Мужів Довір'я: поручн. Вашковича в Менчестері, О. Рака у менчестерській окрузі, Г. Сачика у Ковентрі й Ю. Чубатого у Лестері.

Основний З'їзд КО відбувся у Ноттінггамі, 22. грудня 1956 р. за участю 6 замісцевих делегатів та місцевих членів УХР.

На З'їзді прочитано наступні чотири доповіді:

проф. д-р В. Янів: «УХР на тлі нашої дійсности»

проф. І. Голубович: «Міжнародні християнські зв'язки, як одна з важливих дій української еміграції й зокрема УХР»

інж. Р. Руденський : «До завдань УХР на терені ВБританії»

проф д-р А. Лук'яненко: «Четверта заповідь Старого й дві заповіді Нового Заповіту»

З'їзд покликав керівні Органи у наступнім складі:

Управа: Голова — інж. Р. Руденський

Заступники Голови — проф. І. Голубович і
д-р С. Ших

Секретар — М. Білинський

Скарбник — М. Захарчук

Організаційний референт — М. Радьо

Вільний член — Я. Коваль

Контрольна Комісія: голова — проф. д-р А. Лук'яненко
члени — О. Рак і Г. Сачик

Проф. Голубович мав виконувати рівночасно функції ідеологічного референта та референта міжнародніх зв'язків, д-р Ших мав говірені функції суспільно-політичного, М. Білинський — персонального референта. М. Радьо, обраний у відсутності, не дав своєї згоди на вибір з огляду на поганий стан здоров'я, а в часі каденції зрезигнував зі свого посту проф. Голубович, переобтяжений професійною та громадською працею.

За час каденції Управа відбула 14 засідань.

II-тий Крайовий З'їзд відбувся також у Ноттінггамі, в днях 26. і 27. грудня 1958 р., за участю делегатів 4 клітин і місцевих членів УХР. Крім звітної доповіді Голови інж. Р. Руденського, доповненої ядерними даними секретара М. Білинського та скарбника М. Захарчука, були ще наступні програмові й ідеологічні доповіді:

о. Ген. Вікарій П. Малюга, ЧНІ: «Релігія — наш скарб»

проф. д-р В. Янів: «До актуальних завдань УХР» (Доповідь у двох частинах: I. Заложення УХРуху;
II. Практичні вияви діяльності)

проф. д-р А. Лук'яненко: «Роля християнства в минулому, сучасному й майбутньому»

З'їзд обрав керівні органи у наступному складі:

Управа: голова — інж. Р. Руденський

Заступники — Г. Чеканський і Г. Сачик

Секретар — М. Білинський

Скарбник — М. Захарчук

Організаційний референт — М. Яечник

Вільний член — М. Шарко

Заступник — Я. Іваницький

Контрольна Комісія: голова — проф. д-р А. Лук'яненко
члени — П. Рафалюк і В. Семак

З новообраної Управи уступили в березні 1959 р. М. Білинський і М. Шарко. Обов'язки секретара перейняв М.

Яечник, передаючи обов'язки організаційного референта — М. Захарчукові; скарбником став Я. Іваницький.

Управа відбула два засідання.

Управі в її праці постійно помагав місцевий душпастир — о. д-р А. Михальський.

2. Початкова діяльність. Діяльність у ВБританії в зв'язку із скорим здекомплектованням Ініціативного Комітету не має тої тягlosti, що праця у інших країнах. На початку вона була доволі принагідна. Все таки можна занотувати наступні факти:

Як і в інших країнах, Ініціативний Комітет УХР дав почин до постанов на терені ВБританії Комітету Акції відзначення Трагічних Дат, запрошуючи в дні 12. VIII. 1955 р. на нараду чільних громадян. Нарада відбулася в Лондоні з доповіддю доц. В. Янева й закінчилася обранням Ділового Комітету Акції, побудованого на загальнопринятих принципах повної паритетности громадян обидвох віровизнань.

13. VIII. 1955 р. була в Лондоні доповідь доц. Янева для ширших кол громадянства про заложення й завдання УХР.

30. I. 1956 за ініціативою гр. Галки-Ледоховського відбулася в Лондоні міжорганізаційна нарада для підготовлення відзначення Ювілею св. Отця. Нарада обрала спеціальний Комітет, очолений о. прел. А. Малиновським. До Комітету увійшли громадяни обидвох віровизнань. Разом на терені ВБританії відбулося в рамках загальних ювілейних святкувань 5 Академій, а саме:

4. III. — Едінбург (Вступне слово — о. М. Матичак, доповідь — Я. Кінаш). Академію повторено в кількох місцевостях Шотляндії.

11. III. — Менчестер (з концертною й мистецькою частиною хору «Гомін» та балетної групи «Орлик»).

18. III. — Лондон із вступним словом о. прел. А. Малиновського, доповіддю м-гра Д. Барткова та кінцевим словом проф. І. Голубовича. В мистецькій частині виступав хор під дир. Є. Гарасимчука.

18. III — Ковентрі (доповіді С. Сеневе й о. дра С. Вівчарука; в мистецькій частині були виступи місцевого хору й деклямація Я. Дунеця)

24. III. — Болтон (доповідь о. Я. Гаврилюка; деклямації й пісні, виконані дітворою недільної школи із Болтон)

Свою організаційну поїздку в липні 1956 р. використав проф. Янів до відбуття ширшої громадської наради (Лон-

дон, 6. VII.), щоб обговорити з представниками поодиноких організацій можливості широко закросених Студійних Днів, присвячених виховній проблематиці. Крім того, в часі цієї поїздки прочитав він доповідь про переслідування Церкви в Україні у наступних місцевостях: 10. VII. — Единбург, 11. VII. — Менчестер, 12. VII. — Рочдейл, 13. VII. — Брадфорд, 15. VII. — Сток-он-Трент. В Лондоні мав він доповідь (7. VII.) гро св. Отця Пія XII. на тлі вселенської Церкви. На доповідях було разом бл. 350 слухачів.

3. Зв'язок з тереном. Для облегшення праці Управи КО у ВБританії діяльність повністю перекинено на клітини, при чому зразу ж заіснувала клітина також у Ноттінггамі, що звільнило Управу КО від організування локальних імпрез. Таким чином за Управою КО залишилася насамперед координація праці. Зв'язок з тереном — за відсутністю організаційного референта у першій каденції — тримав насамперед Голова. В тій цілі відбув він низку поїздок, як теж видав при допомозі Секретаріату 6 обіжників (4 до 2-го З'їзду і два після нього). Врешті треба сказати, що Голова вислав за час першої каденції 312 листів (більшість у терен, велика частина була призначена також для тримання постійного зв'язку із Централео). В тому самому часі Голова отримав 144 листи.

Поїздки відбулися до наступних місцевостей:

Голова їздив двічі до Лондону (10. III. 1957 в справі паломництва на закінчення святкувань тисячеліття і 30. XI. 1957 на похорони о. прел. А. Малиновського) і по разові до Геднесфорд (березень 1957 в справі організації одного з ювілейних паломництв), до Вольвергамптон (17. XI. 1957 із доповіддю про завдання УХР) і до Дербі (9. XII. 1957 з цією ж самою доповіддю). З доповіддю організаційного характеру їздив також М. Захарчук (14. IX. 1957 до Геднесфорд). Для зустрічей із Мужами Довір'я використано крім цього нагоду паломництва до Геднесфорду, чи теж присутність Голови на з'їзді ОбВБ (Брадфорд, 26. X. 1957).

4. Праця Секретаріату. За час першої каденції Секретар (М. Білинський) вислав в терен 254 листів, а від 2-го З'їзду до хвилини уступлення (28. II. 1959) дальших 60. Секретар займався також розсилкою видань УХР, запрошень, спеціальних комунікатів для греси, тощо. За час першої каденції вплинуло до Секретаріату 153 листи. Секретар виготовив доповідь для клітини у Геднесфорді (під Зелені Свята).

5. Організація паломництв. Управа КО підготовляла в

рамцях ювілейних паломництв УХРуху на закінчення тисячеліття християнської України паломництва на терені ВБританії, і з тою метою голова відбув поїздки та провадив жваву кореспонденцію. Два паломництва відбулися в передбаченому часі (28. VII. 1957), а саме до Геднесфорд (за участю бл. 600 паломників) і до Голлівел (886), а паломництво до Карфін відбулося пізніше з причини автобусового штрайку (22. IX. 1957 за участю бл. 300 паломників). При організації паломництв дуже помічними були Отці Душпастирі, зокрема ж ті, які були у сусідстві паломничих місцевостей (о. д-р Музичка, о. Я. Гаврилюк і о. М. Матичак). Загальний протекторат над паломництвами мав о. Прел. О. Малиновський, як Генеральний Вікарій українців-католиків у Англії, який взагалі морально та матеріально чимало спричинився до розвитку Руху на тому терені. Організовано включалася у паломництва Сумівська молодь. На закінчення паломництва у Геднесфорд сказав інж. Руденський підсумовуюче слово.

Управа КО занялася підготовою паломничої групи на загальне українське ювілейне паломництво до Люрду (1958 року). Завдяки прихильній поставі й активній допомозі Духовенства, насамперед нового Отця Генерального Вікарія П. Малюги, ЧНІ, галомнична група із Великої Британії була другою щодо числа паломничою групою нашого загального паломництва (по групі із Франції). Паломнична група нараховувала 195 паломників.

6. Діяльність клітин

А. Едінбург. Першим Мужем Довір'я був Я. Кінаш, але за перевантаженістю громадською працею передав він свої обов'язки І. Равлюкові (17. III. 1957). На свому посту І. Равлюк допоміг о. Душпастиреві М. Матичакові у організації паломництва до Карфін (1957, в рамках загальних паломництв УХР), як теж гри підготові свята в пошану св. свцм. Йосафата (1957), а згодом при організації аматорської вистави «Маруся Богуславка», виставленої аматорським гуртком з Лестер (27. IX. 1958 у Карлай, 28. IX. у Едінбурзі); 22. XI. 1958 організовано вечір, присвячений пам'яті св. Отця папи Пія XII. Після Панахиди відбулися поминальні Сходини зі вступним словом Мужа Довір'я та доповіддю д-ра М. Лятишевського. Після Сходин відбулися Загальні Збори Місцевої Клітини, на яких вибрано після короткої доповіді І. Равлюка про завдання й працю УХР першу Управу Клітини, до якої увійшли: І. Пожадчук, як голова; Г. Скараба, як секретар; п-і А. Стешин, як скарбник; І. Головецький, як вільний член; М. Голіней, як заступник.

Зразу ж після Загальних Зборів новосформована Клітина активно співдіяла при святкуваннях пам'яті св. Йосафата (27. XI. — Нью Кастль, 28. XI. — Карлай, 29. і 30. XI. — в Единбурзі). Голова Клітини привітав від громадянства присутнього на святі о. Ген. Вікарія П. Малюгу, ЧНІ.

Перед Різдом організовано допомогу хворим, збираючи на ту ціль 14 фунтів штерл. і 23 пачки, які роздано всім землякам, що перебували у шпиталях.

Організовано в січні 1959 р. також спільну просфору (40 присутніх) та святочну зустріч громадянства в празник Богоявлення (30 осіб).

Праця проходила при постійній допомозі о. Душпастира.

Б. Ноттінггам. Діяльність зачалася з хвилини громадської наради з нагоди приїзду проф. Янева (14. VII. 1956), коли то обрано тимчасовий провід клітини, що згодом поширився — 4. XI. 1956 р. — на Крайовий Ініціативний Комітет по організації УХРуху у ВБританії. На зовні проявилася клітина Академією в пошану Слуги Божого Андрея (9. XII. 1956, з доповіддю М. Білинського). Клітина активно допомагала при організації Основного Крайового З'їзду УХР у ВБританії, а коли дійшло на ньому до постановня Крайового Об'єднання з осідком Управи у Ноттінггамі, треба було чітко розмежувати діяльність Управи КО і місцевої Клітини у Ноттінггамі. Тому незабаром після Основного Крайового З'їзду дійшло до Загальних Зборів Клітини (26. I. 1957 р.), які вибрали першу Управу у складі: М. Джус — голова; С. Бандура — заступник голови; Я. Ткач — секретар і скарбник; В. Білик — вільний член; бл. п. Я. Куцький — заступник. Контрольна Комісія: К. Роснецький — голова, С. Бойко і В. Стасів — члени. Договіль про завдання УХР читав на Заг.Зборах інж. Р. Руденський, а статут коментував М. Захарчук.

За час своєї каденції відбула Управа 8 засідань і підготувала 6 імпрез. І так, 22. IV. 1957 — великодній концерт із вступним словом інж. Руденського, релігійними піснями у виконанні хору ім. Лисенка під дир. О. Пицка, деклямацією п-і О. Роснецької, інсценізацією сценки пера о. д-ра А. Михальського у виконанні драматичного гуртка під проводом К. Роснецького, народними танками гуртка «Запорожець» гід управою М. Бойчука та 3 англійськими народними танками у виконанні англійського танцювального дитячого клубу.

17. XI. 1957 Академія в пошану Слуги Божого Андрея із вступним словом М. Білинського й доповіддю о. д-ра Ми-

хальського, як теж двома деклямаціями (п-і Бучкова та учениця А. Дідек).

25. I. 1958 — просфора за участю 40 осіб та 40 дітей. Промовляли: о. д-р А. Михальський, інж. Р. Руденський, М. Захарчук, К. Роснецький, І. Іванцюра та М. Джус. Колядував місцевий хор, а діти проводили гри і забави.

20. IV. 1958 — спільне свячене (150 учасників, в чому 50 дітей). Від місцевих товариств промовляли: інж. Р. Руденський, М. Захарчук, М. Довбуш, п-і Роснецька, К. Роснецький, М. Джус, І. Іванцюра. Сумівці виводили на майдані гагілки.

24. VII. 1958 — Академія в честь княгині св. Ольги із доповіддю інж. Р. Руденського.

9. XI. 1958 — Академія в пошану Слуги Божого Андрея із вступним словом інж. Р. Руденського та доповіддю М. Білинського.

Управа клітини тісно співдіяла із Управою КО, виконуючи часто технічну роботу (помножування на циклостилі об'їжників), як теж спричиняючися до організації паломництв.

6. XII. 1958 відбулися 2-гі Загальні Збори Клітини, що вибрали наступну Управу: М. Шарко — голова, В. Білик — заступник, Я. Ткач — секретар і скарбник, С. Бойко — вільний член, Г. Шкатуляк — заступник і кольпортер «Християнського Голосу». Контрольна Комісія: К. Роснецький — голова, Г. Лотоцький і В. Стасів — члени.

Нова Управа зайнялася технічною підготовою 2-го Крайового З'їзду УХР, а тепер займається технічною підготовою Конгресу УХРуху. Поточну діяльність підготовляється на засіданнях (яких відбулося 3).

25. I. 1959 — спільна просфора за участю 120 осіб. Промовляли о. д-р А. Михальський та парох УАПЦ о. Г. Добровольський, як теж інж. Р. Руденський і М. Захарчук. Колядував сумівський хор, а діти деклямували віршики.

Під кінець березня 1959 р. уступив голова клітини, а його функції обняв його заступник (В. Білик). Членів нараховує клітина 42.

В. Р о ч д е й л. Проф. д-р А. Лук'яненко, що був Мужем Довір'я УХРуху із липня 1956 р., скликав по належній підготові Загальні Збори Місцевої Клітини на день 24. III. 1957. Управу обрано в наступному складі: проф. А. Лук'яненко — голова; М. Музика — його заступник; М. Мелех — секретар і скарбник; Ю. Вітек та М. Кішко — вільні члени. Головою Контрольної Комісії був П. Максимович. За 2 роки праці Управа відбула 5 засідань і скликала 2 ширших Сходин та підготовила три релігійні маніфестації. Голова дав

5 інформативних доповідей у Рочдейлі й двічі виїздив до Аштона із доповіддю про Рух. Були 2 гутірки на тему поширення «Християнського Голосу», якого на терені Рочдейлу розходить ся 30 примірників. Голова, користаючи із Загальних Зборів різних товариств у Рочдейлі, виступав із короткими інформаціями про Рух; з годібними доповідями виступав він двічі у Болтоні та Бері. Він же вмістив в «Християнськiм Голосі» 6 дописів.

Членів нараховувала клітина 21; листів вислано 101, а отримано 27.

14. XII. 1958 р. відбулися 2-гі Загальні Збори, які вибрали наступну Управу: М. Мелех — голова; О. Ропяк — його заступник; М. Остапів — секретар; Ю. Вітик — скарбник; М. Кішко й І. Шикоряк — вільні члени. Контрольна Комісія: М. Максимович — голова; М. Музика і В. Пулькас — члени. Нова Управа відбула 2 дальші засідання.

Г. Геднесфорд. Клітина оформилася 14. IX. 1957 року, коли то головою був обраний І. Зельо. Секретарем став І. Лац, скарбником Ф. Мосюрняк, а культурно-освітнім референтом — М. Ярема. Клітина утримувала в горядку місце, де були служені св. Літургії, приєднувала гередплатників «Християнського Голосу», визначила впорядчиків для паломництва у 1957 р., тощо. Звичайно, кожного року улаштувано хвилини спільної молитви. Але праця ускладнилася внаслідок розв'язання гостелю, в яким жили члени. Членів у клітині було 27. Засідань Управа мала 2.

Г. Інші осередки. Доволі жвава діяльність була початково у Смальстовнкемп (Лонгтан) у Північній Англії, де Муж Довір'я М. Гуменюк дав 3. XI. 1957 р. доповідь про участь українців у 2-му Конгресі світського Агостоляту в Римі (на яким він був особисто). 15. XI. 1957 відбулася там же доповідь о. Матичака про св. Йосафата. 6. I. 1958 організував Муж Довір'я спільну просфору, на якій були також англійські гості. Після виїзду М. Гуменюка його обов'язки перейняв М. Андріїв (22. III. 1958), але діяльність продовжувати важко, бо гостель розв'язано. Членів у місцевості було 8.

Управа КО стоїть ще у зв'язку із наступними Мужами Довір'я: Ю. Чубатий — Лестер, Г. Сачик — Ковентрі, В. Солодчук — Вольвергамптон. Інші Мужі Довір'я не проявили ли діяльності і їх звільнено з обов'язків рішенням Управи.

8. Підсумок. В підготовній стадії поїздками охоплено 7 міст, і в тому часі видано 6 організаційних обіжників та вислано 107 листів. Після уконститування Управи КО підго-

товляла вона свою працю на засіданнях, яких досі відбулося 16. Управа утримувала постійний зв'язок із 8 клітинами чи Мужами Довір'я, відбуваючи досі 6 виїздів і висилаючи рівночасно 6 обіжників та 626 листів. Клітини підготовляють також свою працю на засіданнях Управ, при чому існують точні інформації про 11 засідань Управи клітини в Ноттінггам, 7 у Рочдейлі, 2 у Геднесфорд. В загальному було 3 ширші громадські наради (за участю делегатів від всіх українських установ), 13 Академій, 1 Концерт, 2 аматорські вистави, 5 гросфор та свячених із 46 доповідями та 24 святочними промовами. Клітини дбайливо підготовляли хвилину спільної молитви, а крім цього займалися кольпортажем «Християнського Голосу». При активній підтримці Духовенства організовано 3 паломництва (Геднесфорд, Голівел та Карфін) за загальною участю бл. 1800 паломників та поїздки паломничої групи на ювілейне паломництво до Люрду (195 паломників).

IV. ФРАНЦІЯ (20. XI. 1954 — 26. I. 1957 — 31. III. 1959)

(На підставі матеріалів інж. О. Мельниковича)

1. Етапи праці і склад Управ КО. Діяльність розпочав УХРух у Франції нарадою симпатиків, яка відбулася 20. XI. 1954 р. у Парижі під головуванням П. Поліщука, за участю 16 громадян. Доповідав доц. В. Янів. У висліді нарад покликано Крайовий Ініціативний Комітет під проводом ред. М. Колянківського. Членами обрано Л. Гузара та сотн. М. Фриза. В цьому складі Комітет працював недовго, бо вже після кількох місяців виїхав голова до ЗДА. Комітет гереорганізовано на нараді 7. V. 1955 р., на якій доповідав доц. Янів про проблеми Руху. Нарада обрала головою інж. О. Мельниковича, а членами сотн. М. Фриза та ред. В. Гаврилюка. Два перші були обрані (враз із ред. І. Сілецьким) делегатами на Основний Конгрес УХР, у якому вони всі прийняли участь.

Основний Крайовий З'їзд французького терену відбувся у Парижі, 26. I. 1957 р. за участю делегатів від 6 осередків. На З'їзді прочитано три наступні доповіді:

проф. В. Янів: «Програмово-звітна доповідь про завдання й діяльність УХР»

проф. д-р В. Кульчицький: «Інформація чужинецького світу»

ред. Д. Штикало: «Суть і післанництво християнського синдикалізму»

З'їзд обрав керівні органи у наступному складі:

Управа: голова — інж. О. Мельникович
заступники голови — ред. Д. Штикало і Т.
Дратвінський
секретар — мгр. Г. Ощипко
скарбник — Олександра Гундер
Контрольна Комісія: голова — сотн. М. Фриз
члени — Д. Коваль і С. Мельник.

2. Діяльність (хронологічно).

14. V. 1955 старанням Крайового Ініціативного Комітету по організації УХРуху у Франції відбулася у Парижі громадська нарада за участю 13 центральних установ в справі загальної Акції відзначення Трагічних Дат. Реферував доц. Янів. Присутні одноголосно рішили прилучитися до Акції, обираючи Діловий Комітет Акції на терен Франції. Голова Ініціативного Комітету УХР, інж. О. Мельникович, став генеральним секретарем Ділового Комітету Акції на Францію.

2. і 3. VII. 1955 на терені дії Комітету відбувся європейський здвиг СУМу, присвячений святочному відзначенню 1000-ліття Християнської України. Організатори просили УХРух про співпрацю. Доц. Янів сказав на здвизі, на Академії для учасників та широкого громадянства доповідь про заповіти «Тисячеліття».

8. X. 1955 сходуни місцевих членів УХР у Парижі. Доповідь доц. Янева про враження із Конгресу «Церква у потребі».

4. III. 1956 святочна Академія для відзначення ювілею 80-ліття св. Отця. Доповіді читали мгр. Г. Ощипко («Творчий шлях св. Отця») та проф. В. Янів («Папа Пій XII. на тлі вселенськості Церкви»). Кінцеве слово сказав присутній на Академії ЙЕ Владика Ж. Рюпп. В мистецькій частині виступали: Дарія Мельникович із деклямаціями, Софія Мельник із сопрановим сольо та Джаміля Кербі із скрипковим сольо.

Старанням КО вміщено у місцевій пресі статті про св. Отця (В. Янів в «Українським Слові» та Г. Ощипко в «Українці-Часі»).

20. V. 1956 святкування «Тисячеліття» у Везін Шалеті. З доповіддю про хрещення св. Ольги й значення тої події для нас виступив П. Поліщук (з рамені УХРуху).

В рамках «дня солідарности із мадярським народом» організовано 2. XII. 1956 старанням КО св. Літургію в церкві св. Володимира, яка випала дуже урочисто (пор. стор. 29). В часі св. Літургії гарне слово сказав грецький Єпископ Раймондос.

9. V. 1957 зустріч проф. В. Янева із духовенством з терену Франції, в часі якої прочитано доповідь про завдання УХРуху. Зокрема розглянено питання організації паломництв та співпраці духовенства із світськими.

12. V. 1957 в часі святочної Академії з нагоди 15-ліття церкви св. Володимира Вел. у Парижі доповідь проф. Янева з рамені УХРуху про значення тої події для гарохіян.

26. V. 1957 доповідь проф. Янева у Сошо, після якої відбулася організаційна нарада.

Управа КО у тісній співпраці із Духovenством організувала в рамках загальних паломництв на закінчення святкувань 1000-ліття 5 паломництв, які пішли 28. липня 1957 під протекторатом місцевого О. Ген. Вікарія де Бон Фонтен (650 паломників), Ермітаж б. Алес (75), Лізіє (500), Люрду (150) і Фурвіє (120).

В серпні 1958 р. організація паломничих груп із Франції на центральне ювілейне паломництво до Люрду за тісною співпрацею із Ген. Вікаріятom. Паломничі групи з Франції начисляли 564 паломників; крім цього з терену Франції приїхали ще деякі паломники неорганізовано.

В вересні 1958 р. організація паломничих груп на Марійський Конгрес (108 паломників з терену Франції).

23. XI. 1958 Академія в пам'ять покійного св. Отця (попереджена поминальною св. Літургією). Доповіді читали д-р К. Митрович і проф. д-р В. Янів. Академію організувало КО спільно із місцевою філією УКАО «Обнова» і з ТУСК «Обнова» та із Сестрицтвом Пречистої Діви Неустанної Помочі.

11. I. 1959 р. спільна просфора за участю бл. 160 осіб. Промовляли: інж. О. Мельникович, о. Ген. Вікарій М. Ван де Мале, ЧНІ, що гоблагословив теж дари, проф. В. Янів, о. мітрофорний протопресвітер В. Вишневський, інж. Ю. Коваленко. Було 8 деклямацій дітей четвергової школи.

3. Підсумок. Відбулися три ширші організаційні наради, одна нарада з представниками центральних установ, одна нарада із духовенством, 2 Академії, 1 спільна просфора, — із загальною кількістю 15 доповідей і 7 святочних промов. В рамках паломництв на закінчення святкувань «тисячеліття» було 5 паломництв із загальною кількістю 1500 паломників. В ювілейнім паломництві до Люрду завдяки активній допомозі духовенства прийняло участь із Франції 564 паломників, а в Марійському Конгресі 108 осіб.

ЗАГАЛЬНИЙ ПІДСУМОК ЦІЛОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (ЦЕНТРАЛІ І КО)

Подавши деталі про діяльність так Централі, як Управ поодиноких Крайових Об'єднань (а навіть деяких місцевих клітин), годилося б подати загальний підсумок праці, схопленій у якнайбільше конденсованій формі і ілюстрований статистичними даними. Подаючи спробу такого підсумку, ми вгловні свідомі його умовности. Як приклад уяв'їм напр., які різниці можуть бути між доповідями (від оригінальної доповіді-студії починаючи і на відчитанні готової стандартної доповіді, зладженої Централєю для клітин, кінчаючи). Ще більші різниці будуть між Академіями. Таким чином, підсумовується насправді речі дуже неоднородні, і статистика ці різниці значною мірою затирає. Тому статистичні дані даємо тільки як доповнення до цілого звіту із виразним застереженням, щоб ці дані трактувати обережно.

Звичайно, при загальнім огляді діяльності, і зокрема при підсумовуванні треба ще рахуватися з трудністю, що випливає із неоднородности звітування клітин. Тому на загал у цьому огляді при підсумовуванні застосовано радше строгий чим гоблажливий критерій, і більшість фактів є ґодавана на підставі провірених даних, здебільша на підставі порівняння звітів із записками, робленими зразу ж після заіснування події. Точніша документація для цілого огляду діяльності є в поодиноких числах «Інформативного Листка Зв'язку», де є ще відлики й посилання на пресу. Очевидно у підсумку узгляднено те, що про деякі факти була мова двічі (напр. про просфори була мова у центральному звідомленні, де про них говорилося, як про вияв певної плянованої й керованої акції, а другий раз говорилося у звітах з діяльності Управ поодиноких КО, які насправді їх організували й здійснювали). Тому підсумок не є простим сумованням всіх по черзі названих фактів, але сумлінним їх зіставленням після відповідного упорядкування і після відрахування повторень.

Дані, що стосуються Акції відзначення Трагічних Дат, з природи речі, виділено у осібну позицію, щоб відзначити, що це Акція, ініційована вправді Рухом, але організована загальногромадськими Комітетами.

Насамперед важливо згадати, що сіткою УХРуху охоплено 10 країн (4 КО і 6 Мужів Довір'я); крім цього, був в деяких періодах короткотривалий зв'язок із дальшими чотирма країнами.

В діяльності треба відзначити три центральні імпрези (Ювілейне паломництво до Люрду, організована участь у Марійському Конгресі із власною Секцією та Конгрес у

Брюсселі), як теж чотири центрально-організовані Акції, не рахуючи Акції відзначення Трагічних Дат (Ювілей 80-ліття св. Отця, Акція солідарности з мадярським народом, 12 симультанних паломництв на закінчення святкувань 1000-ліття Християнської України та поминки після смерти Папи Пія XII). Кожного року пляново й організовано відзначається пам'ять Слуги Божого Андрея, улаштується свячені та просфори, переводиться хвилину Спільної Молитви. Нижче подана табелька дає деякі циферні зіставлення, при чому пригадуємо, що підсумок діяльности на міжнародному терені був поданий осібно (стор. 41).

	Засідання Проводу	Проф. і свячені	Академії і Свят. Сход.	Студ. Дні Конгреси	Доповіді	Візити	Вистави	Концерти
Централа	16 ¹⁾	-	-	2 ²⁾	30	25 ³⁾	-	-
КО Бельгія	18	-	7	2	17	-	-	-
КО Німеччина	54	7	12	-	41	17	1	-
КО ВБританія	16 ⁴⁾	5	13	-	46	13 ³⁾	3 ⁵⁾	-
КО Франція	-	1	1	-	15	1 ⁶⁾	-	-
Мужі Довір'я	-	1 ⁷⁾	1 ⁸⁾	-	2	-	-	-
Трагічні Дати	10 ⁹⁾	-	10	1	54 ¹⁰⁾	-	-	-
Підсумок:	114	14	44	5	205	56	4	-

1) Ми вказували на трудність відбувати нормальні засідання Екзекутиви. В поданому числі є: 4 пленарні засідання Екзекутиви, 5 засідань Президії, 7 засідань президента із членами екзекутиви з німецького терену. Як знаємо, при засіданнях Екзекутиви треба ще згадати про 17 обіжників президента, які заступали особисті зустрічі.

2) Тут не враховуємо ділових Конгресів чи Крайових З'їздів, а тільки студійні. При студійних Конгресах Централі думаємо про Секцію на Марійським Конгресі та про Конгрес у Брюсселі.

3) Власне кажучи, 2 поїздки президента у Франції можна б зарахувати також до діяльности КО у Франції, але цього не робимо, щоб не вводити дезорієнтації. В часі одної поїздки до Англії (липень 1956) президент мав сім поїздок до поодиноких місцевостей у Англії, і їх відзначено у загальнім числі виїздів у Англії.

4) Крім інформацій про 16 засідань Управи КО у ВБританії маємо ще точні вістки про 20 засідань Управ поодиноких клітин у ВБританії.

5) 1 концерт у Ноттінггемі і 2 аматорські виставки у Півн. Англії та Шотляндії.

6) Тут подана тільки поїздка П. Поліщука.

7) Ісідро Касанова у Аргентині.

8) Жалобна Академія у пошану Папи Пія XII., організована в Мадриді спільно з ФТУСК Обнова.

Ці числа дуже легко перерахувати на річну пересіч, бо ж діяльність майже точно охоплює чотири роки праці.

З губликацій пригадаємо ще 7 чисел ІЛЗ (якщо не рахувати двох чисел з попередньої каденції) та 57 чисел «Сторінок УХР». Крім цього за ініціативою або й старанням УХР з'явилися 3 спеціальні числа «Християнського Голосу» та 2 «Америки» з нагоди паломництв згл. виступів на закордонному терені. У «Сторінках» вуступила доволі поважна кількість авторів (40), що свідчить про те, що Рух найшов вже поважне визнання у наших провідних колах. В підсумку не подаємо кількості відгуків у пресі, бо тут підсумок ще більше умовний: з одного боку ґрунтовні статті, з другого боку короткі замітки. До цього ж підсумок дати дуже важко, якщо зважити кількість і розпорошеність наших органів. Числа, як це вказують поодинокі зіставлення, йдуть у сотні, що також свідчить про ту позицію, яку Рух собі вже здобув.

9) Ми не маємо точних інформацій, скільки засідань відбули Комітети Акції у поодиноких країнах. Тут подаємо тільки скільки засідань Комітету у Німеччині, який у звітженні подав точну кількість (із датами та з поданням порядку нарад).

10) В тому числі вклучені також доповіді чужинців і для чужинців.

ЗВІТ З АКЦІЇ ВІДЗНАЧЕННЯ ТРАГІЧНИХ ДАТ

Цей звіт в точнім розумінні не належить до огляду діяльності УХРуху, бо ж Акцію організували окремі Комітети, покликані до життя всіми українськими громадськими організаціями в Європі. Якщо однак зважити, що ініціатива Акції вийшла від УХРуху, і то так в ідейній що й у організаційній площині, — що, далі, сітка УХРуху повністю вклочилася в Акцію, а тягар Акції в більшості країн спочивав на провідній активі УХРуху, тоді органічний зв'язок Акції з діяльністю УХРуху очевидний. І коли кожна дія домагається свого логічного завершення, то вповні виправданим видається, щоб звідомлення про Акцію відзначення Трагічних Дат давати разом із оглядом діяльності УХРуху. Проте, щоб не приписувати Рухові того, чого він сам не зробив, ми чітко відмежовуємо працю Генерального Секретаріату і Крайових Комітетів по підготові Акції відзначення Трагічних Дат від огляду діяльності УХРуху. Знову ж у звіті із Акції кожночасно відзначено ті почини, які вправді стояли у безпосереднім зв'язку із Акцією, але які організаційно не належали до Генерального Секретаріату ні до Крайових Комітетів Акції. Цей звіт зладив один із Ген. Секретарів, проф. д-р Володимир Янів.

1. Ідея Акції. Ідею Акції відзначення т. зв. Трагічних Дат кинено на першій нараді православних громадян — симпатиків УХРуху, в Мюнхені, 8. III. 1955 р. (на якій то нараді м. ін. дійшло до засновання Ініціативного Комітету по організації православної вітки УХРуху). Ідея була дуже щаслива, і її підхопили всі присутні. Річ у тому, що усі симпатички УХРуху — в рівній мірі католики, що й православні — були вповні свідомі, що майбутнє Руху залежить в значній мірі від того, чи він зуміє підшукати відповідні форми співдії православних із католиками без порушення догматичних приписів і без подразнювання почувань. Форму співдії насунули самі історичні факти. Річ у тому, що згадана нарада відбулася напередодні 11. квітня, якого то дня сповнювалося 10 літ від трагічної хвилини арешту перших українських католицьких Владик большевиками. Цей

дати не можна було поминути мовчанкою, тим більше, що вільний світ мало поінформований про події, які відбулися ще до закінчення 2-гої світової війни. Тим часом 10-ліття арешту Владик зарядженням Провидіння часово покривалося із 25-літтям спроб насильної ліквідації УАПЦ спільним ворогом. Мова цього символу була дуже сильна! У обличчі воюючого атеїзму християни мусять найти спільну мову, зокрема сини того самого народу. Найшли її і ініціатори УХРуху.

Ідею спопуляризував В. Янів у статті, яка появилася під день 11. IV., рівночасно в чотирьох органах («Християнський Голос», «Америка», «Свобода», «Гомін України»). Ідея зразу найшла відгук, і так напр. уривки із статті передрукував 24. IV. «Українець-Час», а «Українське Слово» з Парижа незабаром приєдналося до проєкту у статті начального редактора О. Ждановича («Ініціатива у важливій справі» у ч. за 15. V.).

2. Організація Комітетів Акції. Акція вимагала попередньої основної підготовки чисто організаційного порядку. Насамперед треба було до дії об'єднати так католиків, як і православних, а ці останні не мали ще розбудованої аналогічної організації до УХРуху (за винятком ініціативного комітету у Німеччині). Крім цього, Акція не могла ограничуватися тільки до одної організації та її симпатиків, а вона мусіла охопити весь наш загаль, якщо мала справді досягти бажаних розмірів. Звичайно, з практичних мотивів УХРух, що мав вже сітку у чотирьох країнах (у виді покищо ще Ініціативних Комітетів), а в дальших чотирьох країнах своїх Мужів Довір'я, дав ініціативу до скликання ширших громадських нарад. На цих нарадах були заступлені всі наші громадські установи у даних країнах. Вони відбулися: 14. V. у Парижі, 19. V. у Мюнхені (отже ще до Основного Конгресу УХРуху), 5. VI. у Брюсселі, 12. VIII. у Лондоні. У Мюнхені реферував справу Акції проф. інж. Є. Гловінський, а в трьох інших місцевостях доц. д-р В. Янів. У висліді нарад рішено приступити до Акції і негайно вибрати Ділові Комітети, при чому прийнято засаду, що якщо Комітет очолить католик, тоді ген. секретарем стає православний, і навпаки.

Комітети уконституувалися в наступний спосіб. Франція: проф. О. Шульгин — голова; його заступники: проф. д-р О. Кульчицький і проф. д-р П. Шумовський; ген. секретар: інж. О. Мельникович; скарбник: М. Гмиря; вільні члени: студ. В. Вишневський та П. Ванаш. Німеччина: голова: проф. Г. Мартинець; заступник: інж. Скалибот; секретар: Г. Ткаченко; скарбник: студ. Березюк; вільні члени: проф.

д-р П. Курінний і ред. Р. Данилевич. Бельгія: Президію Комітету повірено Президії місцевої Головної Ради Українських Громадських Організацій Бельгії (ГРУГОБ), а саме: Першим головою став о. декан Г. Фуканьчик, другим головою — о. протогр. І. Бачинський, а ген. секретарем — Я. Пришляк. Прочих членів вибрала нарада, і ними стали: інж. Зинаїда Витязь, І. Левко та д-р В. Попович. Англія: голова: сотн. М. Карпинець-Білий; заступник: проф. Д. Левицький; секретар: проф. В. Василенко; скарбник: сотн. М. Опаренко; члени: м-гр О. Гоцька та інж. В. Олеськів.

Як бачимо, засада паритетности була строго дотримана. Обрані Комітети покликали до координації дії Генеральний Секретаріят, який остаточно оформився в половині липня 1955 р. Щоб і тут дотримати засади паритетности, а одночасно не горушувати питань престижу, рішено покликати двох ген. секретарів з рівними правами, які мали офіційальні документи сигнувати спільно; а щоб і тут не було престижевих задрозень, підписування йшло в порядку, який визначувала абетка. На Ген. Секретарів запрошено проф. д-ра П. Шумовського і доц. д-ра В. Янева.

Якщо проаналізувати склад Комітетів, то побачимо, що головний тягар праці спочив на УХРусі.

Про наради принесла преса обширні вістки, чим чимало спричинилася до популяризації самої Акції. І так «Християнський Голос» містив послідовно інформації про всі наради. Про нараду в Парижі, крім цього, інформували: «Українське Слово», «Українець», «Український Самостійник» та «Шлях Перемоги». Про брюссельську нараду «Америка».

УХРусь (який в тракті основування поодиноких Комітетів став статутною організацією) видав до своїх низових клітин інструкцію, щоб підтримати вповні Акцію.

3. Плян дії. Передбачено наступні форми акції: а. Хвилину спільної молитви, яка мала б об'єднати нас усіх дослівно в одній хвилині. На день молитви визначено 1. листопада 1955 р., год. 13 середньоевропейського часу. Година мала бути точно синхронізована. б. св. Літургії на інтенцію відродження християнської віри в Україні, які мали бути служені о 10-тій годині в неділю 4 грудня. в. Під цей день українські часописи мали підготувати числа, присвячені проблематиці переслідування Церкви в Україні. Взагалі часописи мали впродовж довшого часу виявити скріплену увагу для цього питання. г. В якнайбільшій кількості місцевостей мали відбутися Академії, по змозі з якнайбільшою участю чужинців (а отже із доповідями та матеріалами для чужинців). г. Передбачалося посилення інформаційної ді-

яльності серед чужинців про мовчазну Церкву в Україні. д. Акція мала носити всенациональний характер, а тому всі організатори змагали до наскрізь гармонійної атмосфери. М. ін. намічено видання спільного звернення, яке мало бути підписане якнайбільшою кількістю українських видатних громадян. е. Через зв'язки ініційовано наукову конференцію, виставки, тощо.

Генеральний Секретаріат звернувся за благословінням Акції до всіх українських Владик (обидвох віровизнань), а рівночасно просив Ген. Вікаріати й Церковні Правління та все духовенство про допомогу. Відповідні прохання про допомогу пішли й до цілої української преси.

4. Спільне Звернення. Генеральний Секретаріат Акції підготував спільну відозву, яку напередодні святкувань підписало у 7 країнах Західньої Європи 9 високих церковних достойників (так католицьких, як і православних), як теж 106 світських репрезентантів наших наукових та громадських установ, пресових органів та всіх без винятку політичних середовищ. До цього звернення приєдналися згодом українські установи Парагваю (за двома підписами) і у Венесуелі (за 5 підписами), і таким чином на відозві було разом 122 підписів наших передових діячів з 9 країв (11 духовних і 111 світських).

Подібної маніфестації національної солідарності, удостовереної спільним актом, не було на еміграції ні перед акцією, ні після неї.

Це Звернення вмістила більша кількість наших еміграційних органів у листогадових числах, при чому деякі дали ще свої багатомовні коментарі, як напр. «В смутку об'єднані» («Наша Мета» з 19. XI., уривки з цієї статті передрукувала потім у пресовім огляді «Українська Думка» з 15. XII.); «Дух Єднання» («Християнський Голос» 27. XI.) і ін.

Таке масове підписання Звернення було можливе тільки завдяки тому, що у поодиноких країнах була відповідно розбудована спеціальна сітка, а в інших країнах знову діяли Мужі Довір'я УХРуху.

Нижче подаємо повний текст того документу, який завдяки зібраним підписам має, незаперечно, своє історичне значення.

З В Е Р Н Е Н Н Я
КРАЄВИХ КОМІТЕТІВ АКЦІЇ ПО ВІДЗНАЧЕННІ
ТРАГІЧНИХ ДАТ
ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В ЗАХ. ЕВРОПІ

Громадяни й Громадянки!

В достойнім смутку об'єднається в останніх тижнях біжучого року українська спільнота в розпорошенні на еміграції, скеровуючи рівночасно свої думки й почування до далеких братів на Рідних Землях. Це ж бо в біжучому році відзначаємо дві трагічні, сповнені глибоким змістом, дати: 25-ліття спроби насильної ліквідації УАПЦ та загнання її в катакомби, як теж 10-ліття арешту українських католицьких Владик. Щоправда ці роковини мають радше символічне значення, якщо зважити, що рр. 1930 й 1945 не є ані початком ані кінцем переслідування Церкви в Україні, і якщо пригадати, що переслідування почалося рівночасно з приходом большевиків, а триває по сьогоднішній день. Згадувані роки відзначають тільки певні особливо болючі етапи в загальному переслідуванні, яке сплітається з нещадним нищенням української культури, як теж українського громадянського, економічного й політичного життя. Але спеціально болючі етапи, як символи, мають окрему вимову, і це саме вони насамперед притягають увагу до фактів, які не мають прикладів в історії людства. Справді важко є зробити будьякі підсумки всіх жертв, які впали й падають на шляху мучеництва впродовж тих мало що не 40 років! Але в загальному можна сказати, що християнство ніде й ніколи не зазнало таких важких ударів, як саме на терені СРСР; а в цілому ланцюзі переслідувань українці були перші й найбільше жорстоко потерпіли.

Глибокий біль замикає нам наші уста, а має стат жертви, приношеної в побожній смиренності, стримує безпомічну скаргу розгубленого нарікання: це ж у смерті заповідь воскресіння, а перемога Правди родиться тільки у терпіннях. Ніяка жертва ніколи не залишається даремною, тим більше жертва, принесена в ім'я найблагородніших почувань і найсвятіших переконань. Великі жертви вимагають великих діл.

І наших вчинків треба дослівно скрізь.

Може дивує нас, що так мало відомо у вільному світі про варварства за залізною заслоною, і що тому так багато недовірливих Томів, мовляв важко припустити, щоб подібне насилля діялося в ХХ столітті. Нас болить, що події бувають часто свідомо затаювані, а мовчазна Церква є одно-

часно промовчуваною Церквою, щоб тільки не сколихнути того штучно виплеканого миру, за яким так дуже тужить людство, стомлене двома світовими війнами. За цих умов нашим основним завданням є сіяти святий неспокій і будити блаженну тугу за Правдою й справедливим ладом, сколихуючи сумлінням. Нашим завданням є усвідомити загрозу й злочинність «миру за всяку ціну». Для зрозуміння загрози треба вдуматися в тло переслідування Церкви.

Для зрозуміння тла переслідувань треба зважити, що сучасне винищування католицької Церкви на всіх теренах, опанованих більшевиками, було попереджене кровними жертвами Української Православної Автокефалії, — отже православної, але незалежної від Москви, Церкви — (і саме з того погляду є дуже вимовним фактом спільна акція відзначення переслідування так православної як і католицької Церкви). Коли в дальшому пригадати, що сучасне винищування більшевиками Церкви — це логічне продовження церковних переслідувань, стосованих царатом, тоді ясно впливає, що намагана ліквідація Москвою української Церкви, незалежної від московського гатріярха, є виявом російського імперіялізму. Той імперіялізм, який сьогодні опанував четвертину світу й третину людського потенціалу і який світ поділив на дві гемісфери, не спиниться в своїм безбожнім поході. Щоб ці факти належно усвідомити, не вистачає засобів поверхової пропаганди, але треба глибоких студій, які повинні бути ініційовані еміграціями поневолених народів, а насамперед українською еміграцією. Тому одним з найважливіших способів відзначити Трагічні Роковини повинна статися окрема наукова конференція, організована українськими науковими колами в Європі й присвячена виключно проблематиці переслідуваної Церкви. Подібні конференції мусять бути ініційовані в ширшому, міжнародному засязі, а наш загал повинен подбати про своєчасну публікацію матеріалів.

Раз опубліковані наукові матеріали стануть основою систематичних інформацій для чужинецької преси чи доповідей для чужинецького загалу. Треба змагати до здійснення пляну, щоб ми в цьому році доставили матеріали про переслідування Церкви для всієї некомуністичної преси в Західнім Світі, а доповідями охопили всі важливіші місцевості країн, де живуть українці.

Цілком інший характер носитиме відзначення Роковин в українському суспільстві, коли зважити, що факти переслідування нашому громадянству добре відомі і їх повторяти чи насвітлювати не треба. Це саме свідомість загрози фактів і зрозуміння поваги хвилини довели до вияву

нашої солідарної постави в обличчі нечуваного насилля над свободою сумління. Всенаціональний характер акції засвідчують підписи, складені під цим зверненням в імені наших Церков, всіх наших політичних середовищ, всіх партій, всіх наукових, культурних і громадських установ. Треба надіятися, що раз виявлена національна солідарність не обмежиться до одноразової маніфестації нашої однодушної постави, але що вона буде й на майбутнє виявлятися в усіх засадничих справах, які стосуються нашого релігійного й національного життя. Ця солідарність додасть напевно сили нашим Братам на Рідних Землях чи на далекому за-сланні, бо треба надіятися, що вістка про акцію відзначення Трагічних Дат долине й до них на хвилях етеру. А більше ніж відомості радіомовлень скріплять наших Братів рівночасно правлені в один день Служби Божі в усіх закутках, де тільки доходять українські священники на еміграції, зміцнять наші молитви за переслідуваних, повторені тисячами уст в одну й ту саму мінуту. Скріплені зразком геройських мучеників і оновлені в молитві, ми з вірою в перемогу Правди підемо в боротьбу за ідеали християнської України, за відродження Божого Слова й за відновлення Божого Царства в Україні.

Підписано в сьоми країнах Західної Європи, в жовтні 1955.

За Комітети в поодиноких країнах Зах. Європи:

Бельгія:

о. мітроф. протоієрей І. БАЧИНСЬКИЙ, настоятель Ген. Церк Управління УАПЦ
сотн. Т. ВИДЛОВСЬКИЙ, за Т-во б. Укр. Вояків
д-р С. БОЖИК, президент Господар.-Кооперат. Об'єднання «Дніпро»
проф. І. ВИТЯЗЬ, голова Укр. Наук.-Освітнього Т-ва
інж. Зінаїда ВИТЯЗЬ, голова Союзу Українок
Є. ГАНОВСЬКИЙ, голова Нац. Союзу Укр. Студентів
О. КОВАЛЬ, голова КК СУМ
О. КОЦЮБА, голова ТУСК «Обнова»
І. ЛЕВКО, голова Союзу Українців Бельгії
д-р В. ПОПОВИЧ, голова УДК і Краєвого Об'єднання УХР
Я. ПРИШЛЯК, голова Союзу Укр. Робітників у Бельгії і секретар
Ділового Комітету Акції у Бельгії
о. дек. Г. ФУКАНЬЧИК, президент Головної Ради Укр. Гром. Організацій у Бельгії і голова Ділового Комітету Акції в Бельгії

Велика Британія:

Діловий Комітет: сотн. М. БІЛИЙ-КАРПИНЕЦЬ, голова
мігр. О. ГОЦЬКА, член
проф. Д. ЛЕВИЦЬКИЙ, заст. голови Комітету
інж. В. ОЛЕСЬКІВ, член
сотн. М. ОПАРЕНКО, скарбник

Голляндія:

О. КУШПЕТА, Муж Довір'я УХР
о. мітр. Я. ПЕРРІДОН, Ген. Вікарій Апост. Візитатора
М. СЕМИРОЗУМ, в. о. Голови Парафіяльної Ради УАПЦ

Еспанія:

М. ВІЛИК, голова ТУСК «Обнова»
д-р Д. БУЧИНСЬКИЙ, представник УВАН і Муж Довір'я УХР
інж. А. КІШКА, представник УНРади
В. ЛЕВКОВИЧ, секретар ТУСК «Обнова»
В. ПАСТУЩУК, представник АВН
Е. ТРИСКА, представник СУМ

Італія:

Млада ЛИПОВЕЦЬКА
д-р В. ФЕДОРОНЧУК, Муж Довір'я УХР

Німеччина:

мігр Я. БЕНЦАЛЬ, Секретаріат Проводу ЗЧ ОУН
М. БЕРЕЗЮК, голова ТУСК «Обнова»
інж. А. БЛИЗНЮК, за Бюлетень СВУ
проф. д-р Ю. БОЙКО, голова Незалежної Асоціації Укр. Дослідників сов. теорії й практики в нац. проблемах
М. БОРИС, видавець тижневика «Український Самостійник»
п-полк. І. БУТКОВСЬКИЙ, за Місією УПА
проф. Я. ВАКУЛЕНКО, голова Управи Добрус-а
проф. Г. ВАЩЕНКО, Ректор Богословської Академії
М. ВОСКОВИЙНИК, Укр. Революц. Демокр. Партія — УРДП
проф. д-р Я. ГИНИЛЕВИЧ, голова УСХС
о. прел. П. ГОЛИНСЬКИЙ, Ген. Вікарій Апост. Візитатора
проф. інж. Є. ГЛОВІНСЬКИЙ, за Президію ЦК УНДС
доц. інж. С. ДОВГАЛЬ, Укр. Соціалістична Партія
М. ДОРОЖИНСЬКИЙ, голова ЦПУЕН
П. ДОРОЖИНСЬКИЙ, президент ЦЕСУС
о. мітр. протоієрей П. ДУБИЦЬКИЙ, настоятель Ген. Церк. Управління УАПЦ
проф. В. ДУБРОВСЬКИЙ, голова Демокр. Об'єднання б. політ. репресованих українців з-під Советів (ДОБПРУС) у Зах. Німеччині і чл. Ред. Колегії ж. «Український Селянин»
ген. хор. М. КАПУСТЯНСЬКИЙ, за Провід Українських Націоналістів — ОУН
інж. Г. КОМАРИНСЬКИЙ, представник КодУС
д-р М. КОНОВАЛЕЦЬ, голова Союзу Українських Журналістів
доц. д-р Б. КОРДЮК, голова Ліги Укр. Політ. В'язнів
І. КОРНІЙЧУК, за Представництво ОДУМ в Зах. Німеччині
Р. КРАВЧУК, за Союз Укр. Студентів Німеччини
проф. д-р П. КУРІННИЙ, голова УВАН у Німеччині
о. канц. І. ЛЕСЬКОВИЧ, голова Управи В-ва «Християнський Голос»
І. МАЙСТРЕНКО, Українська Радикальна Демократична Партія, ред. «Вперед»
проф. Г. МАРТИНЕЦЬ, голова Крайового Ініціативного Комітету УХР і голова Ділового Комітету Акції у Німеччині
сотн. М. МАРТИНЕЦЬ, дир. В-ва «Сучасна Україна»
мігр. І. МАРЧЕНКО, секретар ЦК СУМ
І. П. МАТЮШЕНКО, чл. Ред. Колегії органу «Український Селянин»
мігр. А. МЕЛЬНИК, голова Т-ва Укр. Політичних В'язнів
проф. д-р І. МІРЧУК, Ректор УВУ

А. НАЗАРЕНКО, голова КК Союзу Земель Соборної України Селянська Партія
поручник М. НІПОВСЬКИЙ, за Братство кол. Вояків УПА
д-р Л. ОРТИНСЬКИЙ, голова Братства кол. Вояків 1-ої Укр. Дивізії Укр. Нац. Армії
О. ПАВЛОВСЬКА, голова Об'єднання Українських Жінок
доц. інж. Д. ПЕЛЕНСЬКИЙ, голова Крайової Пластової Старшини
проф. д-р В. ПЛЮЩ, голова Спільки Визволення України
д-р Г. ПРОКОПЧУК, Союз Конструктивно-Творчих Сил України
проф. д-р Л. РЕБЕТ, (ЗЧ ОУН) уповноважений Проводу ОУН
А. РОМАШКО, за Редакцію «Українських Вістей»
О. САВИЦЬКА, голова укр. «ІМКА/ІВКА» на Німеччину
проф. д-р д-р П. САВИЦЬКИЙ, Ректор Укр. Високої Політехн. Школи — УТГІ
інж. Х. СКАЛИБОГ-НАГАЙ, Союз Гетьманців-Державників
полк. М. СТЕЧИШИН, голова Союзу Укр. Военних Інвалідів (СУВІ)
Р. ТИМКЕВИЧ, секретар Братства кол. Вояків 1-ої Укр. Дивізії Укр. Нац. Армії і чл. Управи В-ва «Сучасна Україна»
Г. ТКАЧЕНКО, секретар Ділового Комітету Акції на Німеччину
М. ТОМАШІВСЬКА, за Марійську Дружину
мгр. М. ФІЛЬ, голова ЦК СУМ
д-р М. ХРОБАК, Укр. Національно-Демокр. Об'єднання — УНДО
Д. ЧАЙКОВСЬКИЙ, редактор тижневика «Шлях Перемоги»
доц. інж. І. ШАВЕЛЬСЬКИЙ, за Т-во Укр. Інженерів і Техніків у Німеччині
М. ШРАМЕНКО, за Президію ЦК УНДС
Є. ШТЕНДЕРА, голова Об'єднання кол. Вояків УПА (в Німеччині)
Ф. ЮРЕВИЧ, чл. Управи В-ва «Сучасна Україна»
проф. О. ЮРЧЕНКО, за редакцію органу «Мета»
о. протопр. М. ЯВДАСЬ, Благовісник УАПЦ Соборноправної Київської (в Зах. Німеччині)

Франція:

Л. БАЧИНСЬКИЙ, голова Української Студентської Громади
П. ВАНАШ, чл. Ділового Комітету Акції у Франції
о. мітроф. протопр. мгр. В. ВИШНЕВСЬКИЙ, за Адміністрацію й Ген. Церк. Управління УАПЦ
В'ячеслав ВИШНЕВСЬКИЙ, чл. Ділового Комітету Акції у Франції
В. ВІТОШИНСЬКИЙ, редактор тижневика «Українець-Час»
Т. ВОЛОШИН, секретар КодУС-у
М. ГМИРЯ, скарбник Ділового Комітету Акції у Франції
Р. ГОЛІАН, секретар Т-ва 6. Вояків Армії УНР
О. ГОЛОВАТА, Союз Українок
В. ДРАТВІНСЬКА, секретар Філії УКАО «Обнова»
О. ЖДАНОВИЧ, редактор тижневика «Українське Слово»
інж. А. ЖУКОВСЬКИЙ, Укр. Православна Акад. Ліга
Ю. ЗАБЛОЦЬКИЙ, ген. секретар Об'єднання Укр. Робітників Франції
інж. О. ЗІНКЕВИЧ, редактор журналу укр. молоді «Смолоскип»
М. КАЛИТОВСЬКА, секретар Українського Академічного Товариства
інж. Ю. КОВАЛЕНКО, Українська Національна Єдність
проф. д-р В. КУВІЙОВИЧ, голова НТШ, Сарсель, Франція
проф. д-р О. КУЛЬЧИЦЬКИЙ, голова КодУС-у і з. голови Ділового Комітету Акції у Франції
о. М. ВАН де МАЛЄ, ЧНІ, Ген. Віракій Апост. Візитатора
д-р В. МАРКУСЬ, голова ТУСК «Обнова»
Олена МАЦАК, Дамський Комітет при УАПЦ в Парижі

інж. О. МЕЛЬНИКОВИЧ, голова Крайового Ініц. Комітету УХР і секретар Ділового Комітету Акції у Франції
інж. В. МИХАЛЬЧУК, ОУАТ «Зарево»
Марія ПАСІЧНИК, Братство Пресв. Діви Неустаючої Помочі при Укр. Кат. Церкві
І. ПОПОВИЧ, голова Конфедерації Укр. Вільних Проф. Організацій
ген. О. УДОВИЧЕНКО, голова Т-ва б. Вояків Армії УНР
О. ФОРСІК, СУМ у Франції
проф. О. ШУЛЬГІН, голова Укр. Акад. Т-ва і голова Ділового Комітету Акції на Францію

Генеральний Секретаріят Акції у Зах. Європі:

проф. д-р П. ШУМОВСЬКИЙ
доц. д-р В. ЯНІВ, Президент УХР.

До Акції приєдналися українські установи Парагваю, за які Звернення підписали О. І. ПАДУЧАК і інж. А. КУЩИНСЬКИЙ, голова і секретар Укр. Осередку в Парагваю, репрезентаційного Центру українців в цій країні.

В імені українських установ у Венесуелі відозву підписали:

інж. В. ВАСЮК, голова Української Громади у Венесуелі й уповноважений УНРади
о. мітрофорн. протопресв. О. ДОВГАЛЬ, настоятель УАПЦ св. Pokрови в Каракасі
П. ПАВЛИШИН, голова Української Молоді в Каракасі
Емілія СЛЮЗАР, голова Українського Жіночого Об'єднання
о. д-р П. ХРУЩ, почесний крилошанин і парох Української Католицької Церкви в Каракасі

5. Хвилина спільної молитви. Вона була дуже підготовлена. За благословінням Владик чимало до поширення хвилини молитви спричинилося духовенство. М. ін. у «Шляху» голявився заклик, передрукований згодом двічі у «Америці», Високопреосвященнішого Архiepіскопа-Екзарха Константина Богачевського, що поручив гаряче головні форми святкування, а саме хвилину спільної молитви у дні 1. листопада та св. Літургії у дні 4. грудня. Звичайно, головний тягар у поширенні молитви впав на Комітети у поодиноких країнах, а зокрема на Генеральний Секретаріят; при тому дуже помічною була наша преса, яка м. ін. вмістила заклики Ген. Секретаріату про подробиці як має виглядати хвилина молитви. Ці комунікати були здебільша повторені двічі. Деякі Комітети (у Німеччині) видали ще до низових клітин відповідні поучення на циклостилі. Деякі органи принесли ще відповідні статті, як напр. у «Християнськiм Голосі» (23. X.) і «Америці» (27. X.) була стаття В. Янева н. т. «Містична хвилина молитви», «Українське Слово» у Парижі помістило 30. X. редакційну статтю «Єдиним серцем», а «Християнський Голос» цієї ж дати дав теж редакційну статтю «Молитва ломить залізо»; «Америка» з 31. X. дала редакційну статтю «В обороні релігії і Церкви в Україні», а також інформувала в обширній статті В. Янева

про одну із форм поширення Акції, а саме про наукову конференцію, присвячену «проблематиці гереслідвання Церкви». Рівночасно великі написи на першій сторінці цього органу закликували до молитовного походу. Заохочуючи до молитви, брусельські Вісті, у жовтневому випуску, інформували взагалі про всі форми акції.

До хвилини спільної молитви накликували також українські секції радіомовлень у Ватикані, Римі, Мадриді, Мюнхені, як теж передачі «Голосу Америки» та «Голосу Канади».

Цифрового підсумку індивідуальної молитви зробити не можна. Преса звітувала тільки про спеціально зворушливі моменти, як от, напр. «Християнський Голос» (13. XI.) інформував, як урочисто гережила цю хвилину пластова молодь у оселі Мюнхен-Мозах, або як святкували українці із Вольвергамптон, коли то навіть українці-шофери міських автобусів спинили на цю хвилину свої вози посеред гамрливого вуличного руху, вияснюючи рівночасно англійцям-пасажирам причину. Це призвело до того, що про наше святкування принесла вістку місцева англійська греса, і то на першій сторінці. Також одна німецька газета (із Ляндегута) інформувала про відбуття спільної молитви.

Також деякі характеристичні й повчальні інформації про молитву у гурті найближчої родини передісталися до преси, а саме з місцевостей, які віддалені від більших українських зосереджень. Для тих людей у повній діаспорі молитва давала почуття єдності з великою спільнотою, і тому подібні описи дуже цінні для організаторів, бо вони вказували на доцільність ініціативи.

Успішно проведена хвилина спільної молитви призвела до посиленої пресової акції за продовжуванням акції. Цінно, що постійно були статті з боку вірних обидвох віровизнань. В листопаді маємо до відзначення наступні статті: в «Українській Думці»: о. протопресв. Молчанівського («До 25-ліття лідвідації й заборони УАПЦ в Україні») і проф. І. Марченка («Московське „православіє” в наступі»); в «Українським Слові» («Трагічні Дати»); у «Вістях» із Бельгії («За переслідовану Церкву»).

6. Центральний день релігійної маніфестації був визначений на 4. грудня. Під цей день чимало часописів оформило відповідно свої числа. В сам день відбулися св. Літургії та святочні Академії за участю численних визначних чужинців, про що згодом широко звітувала преса. Щоб зацікавити і чужинецьку пресу про нашу акцію, улаштовано напередодні святкувань пресову конференцію у Мюнхені.

Ініціатори гостаралися також про відповідні програми у деяких радіостанціях.

А. Пресова конференція у Мюнхені відбулася 29. XI. за участю прибіл. 35 осіб, в чому до 20 чужинецьких журналістів та представників радіомовлень. Обширну інформативну доповідь дав доц. д-р В. Янів. Всі присутні отримали відповідний циклостильний матеріал про переслідування Церкви в Україні на загальному історичному тлі. Цей матеріал повністю гередрукував «Der Sudetendeutsche» у ч. за 10. X. Обширні уривки доповіді прелегента з'явилися у міжнароднім (циклостильнім) бюлетені УМСА/УВСА в числі за листопад-грудень 1955. Коротку замітку про сумні роковини дав також найбільший мюнхенський щоденник «Süddeutsche Zeitung» (3-4. XII.). Відгуки конференції були врешті у баварським радіо.

На підставі окремих матеріалів двічі інформувала про роковини пресова агенція «Katholische Nachrichtenagentur», а саме в ч. за 23. XI. повідомляла про програму Академії, а в ч. за 5. XII. давала перегляд фактів про гереслідування Церкви в Україні (ціла сторінка густого машинопису).

Пресова Конференція найшла дуже добру оцінку української прилюдної опінії, яка однозгідно підкреслила її добру підготову та високий рівень. («Український Самостійник» і «Шлях Перемоги» за 11. XII.; «Християнський Голос» за 18. XII.)

Б. Спеціальне оформлення чисел українських органів. «Християнський Голос» у числі за 4. XII. приніс 3 статті, присвячені Трагічним роковинам (проф. д-р І. Мірчука, Р. Данилевича та М. Брадовича). «Америка» дала у своїм англійським виданні (за 2. XII.) портрети Владик-Мучеників та обширну статтю про гереслідування української католицької Церкви. Українське число (4. XII.) мало статтю «Хрестоносний похід молитви» та заклики. Багато матеріалу приніс «Шлях Перемоги»: крім знімок Слуги Божого Андрея, митрополита Липківського, митрополита Сліпого та Владики-Мученика Т. Ромжі, вміщено в числі список заарештованих та замучених Владик УАПЦ та української католицької Церкви, 4 статті, інформації та заклики Комітету, вірш Ю. Клена, тощо. «Наша Мета», повідомляючи окремими закликами про святкування у Торонто, принесла на першій сторінці знімку митрополита Сліпого, віддаючи пошану його незламній поставі, як теж поставі усіх Владик-мучеників та Владик-в'язнів. Редакційна стаття була під вимовним наголовком: «Поклін героям Церкви». Знову ж «Гомін України» (3. XII) дав

на першій сторінці знимки митрополитів Липківського та Сліпого та велику вступну статтю «Да розширяється православієм російское царство».

В. Святі Літургії. Загальної кількості Літургій не можливо обчислити, бо про поодинокі Служби Божі не писалосся ані не звітувалосся. Треба припустити, що їх відправила більшість нашого духовенства закордоном, повинуючися самозрозуміло загальнонаціональній солідарності, а отже що їх було кілька сотень. До цього твердження уповноважують частково переведені анкети, як от напр. у Німеччині. Тамошній Комітет намагався оснувати в поодиноких місцевостях Комітети Акції і стояв у переписці з 13 різними осередками. Після Акції засягнуто від них інформації про переведення доручень щодо св. Літургії. Незалежно від того інформації прийшли від духовенства обидвох обрядів, а також від громадських організацій. Однозгідно стверджено, що св. Літургії були відслужені в дні 4. грудня скрізь і що в них приняло участь далеко більше громадян, ніж є зареєстровані у нашій громадській Централі у Німеччині (ЦПУЕН). Число приблизно покривалося з числом українців, які жили в тому часі в Німеччині (17000).

Треба згадати, що деякі душпастирі служили по кілька св. Літургій на інтенцію відродження Церкви в Україні, чи то бінуючи св. Літургії в дні 4. грудня, чи то повторюючи намірення кілька неділь під ряд (як це було напр. у душпастирстві Північної Франції, де св. Літургії з нагоди Акції були служені в кожному грудневу неділю, що раз то в іншій місцевості). Таким чином, без перебільшення можна оцінити, що всіх св. Літургій з нагоди Акції було 500. Ми відзначаємо на цьому місці тільки ті Служби Божі, які мали спеціальне значення.

В Римі св. Літургію відслужив ЙЕ Апост. Візитатор І. Бучко у папській Колегії. Вона була награна на ленту й передана враз із відповідним коментарем через італійське радіо. Спеціальний коментар про Трагічні Дати включила Закордонна радіослужба гри Президії Ради Міністрів у свою програму 4. грудня і він був передаваний на всіх мовах. Про Акцію інформувала також італійська пресова Служба «Агор-Оріентаменті» у виданні з 5. грудня, а на її підставі звітувало про неї декілька італійських щоденників.

На Службі Божій у Парижі, передаваній через французьке радіо, був присутній папський Нунцій, а крім цього монс. Рюпп, ординарій для Східних Церков у Франції, який репрезентував теж ЙЕм. кард. Фельтена, та католицький грецький Єпископ, ЙЕ Раймондос. Знамениту проповідь ви-

голосив один з найвідоміших французьких пороповідників о. Ріке. Проповідь в українській мові сказав о. канц. М. Левенець.

Подаючи повідомлення про св. Літургію, найбільший католицький щоденник у Франції, «La Croix» у ч. за 3. XII, інформував у великій (тришпальтовій!) статті про переслідування Церкви в Україні (даючи портрет митрополита Сліпого, як теж малу мапу України). Ці інформації були догтовнені короткими вістками про початки християнства в Україні та деякими цифрами про розселення української еміграції.

В Мадриді видано напередодні Роковин коротку інформативну брошуру на еспанській мові про переслідування Церкви в Україні, яку розіслано враз із запрошеннями на Богослуження до визначних еспанських особистостей, політичних представників вільних народів і екзильних діячів. Вся мадрідська преса на кілька днів перед Богослуженням подала повідомлення та короткі коментарі про переслідування Церкви. Вичерпні інформації через радіо передавав інж. А. Кішка (2. XII.), накресливши мартиріологію українського народу. В сам день 4. XII. подавав український коментар на Рідні Землі д-р Д. Бучинський (друкований згодом в «Українці»). Служба Божа була в найбільшій мадрідській Церкві, яка була переповнена. Присутнім був ЙЕ папський нунцій, представники міністрів закордонних справ та інформації і посадика міста, представники бельгійської, британської, китайської та німецької амбасад, гредставники екзильних урядів Польщі та Словаччини, представники католицьких організацій Еспанії, низка професорів, віцепрезидент українсько-італійського товариства приязни кн. Алята, делегати болгарів, естонців, литовців, лотишів, мадярів, румунів, хорватів, чехів, численні місцеві та чужинецькі журналісти, тощо. О. кан. Агіре відчитав після Служби Божої ним самим уложену молитву за переслідувану Церкву, а нунцій Апост. Столиці уділив всім благословіння.

Дуже оригінальну Службу Божу підготовлено у південноеспанському місті Хаен, де живе тільки один українець, аптикар Ю. Дроздовський. При допомозі місцевої Католицької Акції організував він у місцевій Катедрі св. Літургію, на якій грезидював місцевий Владика ЙЕ. Р. Менхібар, що сказав на кінець зворушливу проповідь. На відправі було бл. 700 еспанців. В подяці переслав Владиці ЙЕ Апост. Візитатор два томи «Документів Римських Архієреїв», які завезла спеціальна делегація мадрідської «Обнови». Владика дуже заінтересувався станом нашої Церкви та обі-

цяв, що подібні Літургії в наміренні української Церкви будуть відправлювані кожного року.

Не менш урочисто випали св. Літургії (хоч і без участі чужинецьких представників) у католицькій і православної церквах у Мюнхені (із проповідями о. А. Арвая, що сам просидів 5 літ на засланні, та о. протопресв. П. Дубицького).

Служба Божа у православної церкві (на якій співав мішаний хор під управою о. протопресв. І. Заяця) була награна на ленту, і згодом частина її була передана на хвилях баварського радіа, а саме 10. XII., враз із добрим коментарем про переслідування Церкви на тлі тисячоліття християнства в Україні. Дальші св. Літургії більшого значення були в Торонто, у студентськiм гуртожитку в Лювені, обидвох церквах Льєжу й інших місцевостей Бельгії, тощо. Бельгійське радіо присвятило трагічним годіям спеціальну програму, а промову по радіо виголосив о. Р. ван Кевеляр. Шість поважних бельгійських щоденників принесли обширні вістки (2-3 шпальтові) про переслідування Церкви в Україні, всі із знимками церков чи митрополита Сліпого.

I так: 4. XII.: «La libre Belgique» і «La Cité»; 11. XII.: «De Nieuwe Gids», «De Standard» і «De Gazet»; 13. XII.: «Het Belang van Limburg».

Г. А к а д е м і ї. Найвеличнійша Академія в дні 4. грудня відбулася в Мюнхені. Запрошень на Академію вислано 2100, в тому 1500 до німців; при висиланні запрошень до німців долучено коротку циклостильну інформацію про переслідування церкви в Україні. На Академії явилось ок. 400 осіб, а від 87 визначних німецьких особистостей та установ прийшли заяви солідарности (м. ін. від кард. Фрінгса з Кельну, від євангелицького єпископа Дібеліуса з Берліна, від євангелицько-лютеранського єпископа із Шлезвіг-Гольштайну, від міністра Оберлендера, від низки міністрів поодиноких німецьких країв, від низки послів, від посадника Мюнхену, тощо). На Академії були три короткі доповіді, а саме дві на німецькій мові: о. дек. д-ра Ціглера і доц. д-ра В. Янева, а одна на українській (проф. інж. Є. Гловінського). Співав мішаний хор під дириг. о. протогр. І. Заяця, як теж оперовий співак Т. Терен. Для німецьких гостей був приготовлений інформативний матеріал про переслідувану Церкву і німецькі переклади виконуваних пісень.

Після Академії представники «Голосу Америки» у Мюнхені звернулися до організаторів, щоб інформації про Акцію подати до радіа. Інформація відбулася у виді розмови, яку награно на ленту. В розмові гринимали участь

проф. інж. Є. Гловінський, о. протопресв. П. Дубицький, о. канцл. І. Леськович, проф. Г. Мартинець і доц. д-р В. Янів.

В Німеччині 4. XII. була ще відповідна доповідь в Інгольштадті (С. Гонтара, після св. Літургії із проповіддю о. радн. Малковича).

Цього ж самого дня святочні доповіді були у Торонто, а саме проф. д-ра І. Розгона н. т. «Єрархія 1921 р. та її значення у Визвольних Змаганнях України» та д-ра А. Базилевича н. т. «Трагічні роковини». В Сток-он-Трент (Англія) проф. І. Голубович вказав на розвиток християнської Церкви в Україні, о. д-р І. Музичка з'ясував мученичий шлях католицької Церкви в Україні на широкому історичному тлі, а від православних братів М. Гергель грочитав статтю о. протопресв. С. Молчанівського про сумні роковини (вміщену в «Українській Думці», із з'ясуванням тернистого шляху УАПЦ).

Низка Академій відбулася також у Бельгії, а саме: В Лєсжі Академію відкрив святочним словом о. декан Г. Фуканьчик, а доповіді були так подумані, що про нищення УАПЦ говорив католик (О. Рудзінський), а про переслідування католицької Церкви — православний (І. Левко). На дальшу програму Академії зложилися релігійні та національні пісні та деклямації. В Шарлеруа доповідь читав В. Яремкевич, співав сумівський хор, деклямувало троє дітей. Кінцеве слово сказав о. І. Кіт. В студентському гуртожитку у Лювені доповідь читав студ. О. Веселовський.

Деякі Академії відбулися в пізнішому терміні, а саме: 11. грудня у Новому Ульмі з доповіддю ред. Р. Данилевича. Діти із суботньої школи деклямували відповідні вірші, а на кінець вивели інсценізацію, закінчену молитвою за звільнення України з-під безбожницької неволі.

18. грудня була Академія у Кіслі (Англія). Були дві доповіді — о. Гасяка та А. Мазура. Співав місцевий хор, а крім цього були три деклямації.

Цього ж дня відбулася Академія в Каракасі (Венесуеля). Службу Богу правив православний о. мітроф. протоієрей О. Довгаль, який сказав теж проповідь, з'ясувавши на широкому тлі недолю УАПЦ та української католицької Церкви. На Академії промовив о. д-р П. Хрущ, що змалював горуч із постаттю митрополита Шептицького також роллю митроп. Липківського. Крім доповіді була ще мистецька програма.

Другою центральною Академією (поруч із Мюнхенською) була парижська, яка відбулася наче на закінчення Акції, 5. II. 1956 р. Академія, на якій предсідничав голова Крайового Комітету, проф. О. Шульгин, зграладила вели-

ку й добірну аудиторію, серед якої було декількох визначних французів та багатьох чужинців - емігрантів. Запрошення на Академію розіслано враз із короткими друкованими на французькій мові інформаціями про переслідування Церкви в Україні до всіх французьких послів і сенаторів (за винятком комуністів), визначним католицьким інтелектуалістам, згуртованим у особнім товаристві, всім амбасадам і консульствам у Парижі, всім чужинецьким церковним місіям на терені Парижа, членам Міжнародної Вільної Академії Наук, представництвам гоневолених народів, тощо.

Як головний промовець виступив на Академії Е. Пезе, віцепрезидент французького Сенату. Українську промову сказав проф. д-р В. Янів. Співав французький вокальний ансамбль студентів Католицького Інституту, як теж з'єднані церковні хори (католицький та православний) під управою А. Дратвінського і К. Миколайчука. Інформацію про відбуту Академію приніс католицький щоденник «La Croix» (обширну), а коротка згадка з'явилася ще й у «Le Figaro». Відзначив Академію також польський щоденник «Narodowiec» (двічі).

В цьому підсумку треба ще згадати протестаційне віче у Брадфордї, яке відбулося у зв'язку із Акцією 12. лютого 1956 р. На вічу виступив із доповіддю про УАПЦ Ярина, а від католицької Церкви Попадинець. Схвалено відповідні протестаційні резолюції. Протестаційний похід (у числі 500 осіб) перейшов місто.

Всі ці святкування (св. Літургії й Академії) найшли своє обширне навітлення в українській пресі. Звичайно, найобширніше та найчастіше інформував «Християнський Голос» (8 разів), але й у інших часописах були точні інформації. І так напр. «Український Самостійник» дав після Академії у Мюнхені не тільки опис святкувань, але й винятки із доповідей, присвячуючи в цей спосіб повну сторінку «Трагічним Датам». В цьому ж органі була згодом обширна кореспонденція про Академію в Парижі та про віче у Брадфордї. Тричі інформували про імпрези «Шлях Перемоги», «Українець», «Українське Слово» з Парижа та «Гомін України». Дальші інформації були ще в «Америці», «Нашій Меті» та місячниках «Наша Церква» та «Вісті». Деякі матеріали із Академії були видруковані повністю, і так напр. доповіді із Академії у Мюнхені о. проф. Ціглера і доц. д-ра В. Янева (у перекладах), а саме обидві доповіді були друковані у «Христ. Голосі», а перша з них була ще передрукована у «Америці». Також обидві доповіді із Академії у Парижі були міщені в українських часописах, а са-

ме доповідь президента Е. Пезе (п. н. «До джерел комуністичних переслідувань релігії») у «Християнським Голосі» і в «Америці», а проф. д-ра В. Янева («Заповіти Трагічних Дат») в «Українським Слові».

7. Акція конгресменів у ЗДА. Деякі почини, зв'язані із переслідуванням Церкви в Україні, виходили з-поза Генерального Секретаріату Акції, але, незаперечно, стояли з Акцією в органічному зв'язку. І так, напр., Асоціація Української Католицької Преси видала накладом 17000 меморандум в справі большевицьких переслідувань і розіслала їх до визначних американців 25 стейтів. Конгресмен з Мішигену Тадей Майхрович (польського походження) подбав про вписання меморандум до протоколів Конгресу ЗДА, що сталося 27. лютого 1956. В меморандум зв'язку зібрані наймаркантніші вияви большевицьких переслідувань.

Знову ж проф. І. Голубович (член Головної Ради УХ-Руху) помістив на підставі згаданого меморіялу статті у англійській та ірландській пресі. В листі до проф. Голубовича, кардинал Ірландії д'Алтон повідомив, що в Ірландії були відслужені Богослуження в наміренні переслідуваної Церкви, зокрема в наміренні української Церкви. Подібні молитви були заряджені також католицькою ієрархією у Англії.

Сенатор Кеннеді подбав про вписання до Конгресового Протоколу Сенату заяви проф. Лева Добрянського, голови УККА (під датою 9. III. 1956.)

Подібні інформації подали також конгресмен О. Крюгер та сенатор Г. Гомфрі; цей останній вніс відповідну резолюцію, щоб Сенат просив Президента ЗДА доручити американським представникам в Об'єднаних Націях поробити відповідні заходи, щоб ці вияви комуністичного терору й переслідувань сугроти українських християн видвинули на обмірковання перед Об'єднаними Націями.

8. Наукова Конференція НТШ, присвячена проблематиці переслідування Церкви була також тільки посередньо пов'язана із Акцією, а саме особою організатора, проф. д-ра В. Янева. Звичайно, НТШ дало своєю конференцією доказ, як тісно воно пов'язане із життям спільноти. Конференція мала три сесії (22. I., 7. і 29. IV. 1956 р.) і на ній прочитано наступних 15 доповідей:

проф. д-р П. Ковалів, д. чл. НТШ, Вошінгтон ЗДА:

До проблеми релігійної свідомости

проф. д-р О. Кульчицький, д. чл. НТШ, Сарсель, Франція:

Психічна структура християнина в обличчі советської практики й теорії

проф. д-р г. к. І. Борщак, д. чл. НТШ, Париж, Франція:
Нищення УАПЦ більшовиками (1930)

проф. М. Глобенко, д. чл. НТШ, Сарсель, Франція:
До питання наступу советів на українську культуру

о. проф. д-р мітрат В. Лаба, д. чл. НТШ, Едмонтон, Канада:

Митрополит Йосиф Сліпий, як науковець і науковий організатор

проф. д-р Лев Ребет, зв. чл. НТШ, Мюнхен, Німеччина:
Експанзія російської церкви на Балкани й Близький Схід

д-р В. Маркусь, зв. чл. НТШ, Париж, Франція:
Нищення гр.-кат. Церкви на Закарпатті у 1944-50 роках (1-ша частина: Мукачів)

Цих 7 доповідей були прочитані 22. I. 1956 р.

проф. д-р Ю. Бойко-Блохін, Мюнхен, Німеччина:
Теорія III-го Риму в московській православній церкві по 2-гій світовій війні

Викладач ВШкіл О. Сулима - Бойко, Мюнхен, Німеччина:

Московська православна церква як знаряддя советської політики коєкзистенції

Ці дві доповіді були прочитані 7. IV. 1956 р.

проф. д-р І. Витанович, д. чл. НТШ, Чікаго, ЗДА:
Віра й церква в націотворчому процесі України

проф. д-р М. Чубатий, д. чл. НТШ, Магваг, ЗДА:
Політичний підклад переслідування українських Церков Московю

о. д-р І. Нагаєвський, зв. чл. НТШ, Кемден, ЗДА:
Постать митрополита А. Шегтицького на тлі останніх п'яти літ його життя

проф. д-р М. Міллер, д. чл. НТШ, Мюнхен, Німеччина:
Нищення православної церкви більшовиками на Україні

д-р В. Ленцик, зв. чл. НТШ, Нью Йорк, ЗДА:
Богословська Академія у Львові

мгр. Ю. Попів, Форт Уайн, ЗДА:
Методи нищення Української Православної Церкви

Останніх шість доповідей були прочитані 29. IV. 1956.

Дуже цінно, що Науковому Т-ву пощастило притягти до Конференції прелегентів із різних країн (6 із ЗДА, по 4 із Німеччини та Франції, 1 із Канади). Не менше цінно, що

поруч із 8 доповідачами католиками було 7 гравославних. Врешті 8 дійсних членів НТШ, як також кваліфіковані прелегенти з-поза складу дійсного членства запевнили високий рівень Конференції.

9. Пересувна виставка. Душпастир Півн. Франції, о. радн. З. Нарожняк підготував спеціальну виставку, де на тлі історії Церкви в Україні представив її сучасне переслідування.

Виставка насамперед відбулася в рамках загальної міської вистави у Ліль (24. IX. - 9. X. 1955 р.), в якій приймали участь всі чоловічі та жіночі чини Франції і яка притягнула десятки тисяч відвідувачів. Згодом вистава була самостійна і вона була влаштована в наступних центрах: 11-14. XII. 1955 р. — Камбре, 13-16. I. 1956 р. — Рубе, а 20-23. I. 1956 р. у Аррасі. Про всі виставки інформувала місцева преса, і вони втішались жвавим зацікавленням. Виставки зачиналися св. Літургіями (у сх. обряді), на які приходили сотні французів, яким місцеві парохі пояснювали хід відправи. Багато приступало до св. Тайн (Камбре — бл. 100, Рубе — 150, Аррас — 350). Організатор виставки мав також у всіх названих місцевостях відповідні доповіді для французів; він теж постійно пояснював експонати відвідувачам.

Треба сказати, що у Півн. Франції св. Літургії у рамках Акції відбувалися в наміренні мовчазної Церкви довший час (щоб охопити всі важливіші місцевості душпастирства, а саме (крім вгорі названих): 4. XII. — Ліль, 11. XII. — Камбре, 18. XII. — Ліберкур, 25. XII. — Лілер.

Доповіді про переслідування Церкви для української аудиторії читали в часі виставок: в Камбре — о. радн. Нарожняк, в Рубе — проф. д-р В. Янів, в Аррас — о. канцл. М. Левенець.

Звідомлення про виставку принесли «Християнський Голос» і «Америка».

10. Інформації про поодинокі факти. У звідомленні порядковано факти для проглядности за їх однородністю (окремо про спільну молитву, окремо про св. Літургії, окремо про Академії, тощо). Але залишається ще деяка кількість інформацій, яка не в'яжеться у якусь синтетичну цілість, а тому згадуємо про них на прикінці у особнім відділі.

А. Насамперед варто відзначити дещо з діяльности найбільше активного Крайового Комітету у Німеччині. І так напр. старанням цього Комітету вийшла друком брошура проф. інж. Є. Гловінського н. т. «Сумні роковини», призначена для ознайомлення широкого загалу з тлом по-

дій, які призвели 1955 р. до відзначування сумних роковин. Брошура була розкольпортована також і поза Німеччиною. Вона могла служити підставою до виготовлення договідей для громадян, які не мали змоги користуватися матеріалами з бібліотек. Наклад брошури: 5000.

Щоб усвідомити вклад праці Комітету, треба сказати, що завдяки спеціальній активності його голови проф. Г. Мартинця цей Комітет мав 10 засідань, не рахуючи конференцій.

Щоб вив'язатися із завдання, треба було налагодити спеціальну канцелярію, яка вислала: запрошення до 46 товариств на початкову нараду; інформацію до 17 пресових органів про плян праці Комітету; звернення до 54 громадських установ у поодиноких місцевостях з проханням про співпрацю; запрошення на пресову конференцію для 150 чужинних і 30 українських журналістів; повідомлення про поодинокі засідання Комітету у числі 60; брошуру до 65 місцевостей, а крім цього до 17 католицьких і 15 православних священників; 1500 німецьких і 600 українських запрошень на Академію; 25 різних індивідуальних листів.

На покриття коштів Комітету признало німецьке міністерство, що огікується еміграційними групами, 1000 нм.

Б. У Франції рішила конференція кардиналів та архієпископів 1956 р. поручити мовчазну Церкву молитвам вірних. З тої нагоди видано спеціальне число «Ля Круа» (15. III.), яке принесло обширні інформації про переслідування Церкви у поодиноких народів. Українців стрінула спеціальна честь, що їх названо на першому місці. Інформація була дана самою редакцією, на підставі архівних матеріалів (які їм дали раніше організатори Акції). Замітка доволі обширна (бл. 1 шпальта) визначалася вірністю.

В. В Мюнхені існує міжнародна «група першої п'ятниці», яка першої п'ятниці в кожному місяці збирається разом на св. Літургію і на спільне св. Причастя. Опісля відбуваються доповіді та дискусії, присвячені різним церковним проблемам у різних країнах. З. III. 1956 р. св. Літургія була відправлена в наміренні української мовчазної Церкви; правив її о. канцл. І. Леськович. Доповідь після св. Літургії читав о. д-р І. Гриньох н. т. «Думка церковної Унії і її доля в східній Європі».

11. Підсумок. Нагрикінці хочемо дати певен цифровий підсумок, свідомі його трудности. Му вказували вже, що трудно було схопити у звідомленні поширення індивідуальної молитви чи навіть св. Літургій, — фактів, які вида-

валися самозрозумілими і про які тому не звітувалося. Але, не вдалося охопити звітом також вповні таких фактів, як відгуки у пресі, якщо зважити, що при найліпшій волі важко переглянути всі часописи. Знову ж, якщо йдеться про Академії чи доповіді, то звітність не була вповні задовільна, а це тому що час на підготову Акції був доволі короткий, а сітка УХРуху ще не була вповні розвинена. Знову ж наш загал не призвичаєний до централізованого звітування, і тому багато фактів не дійшло до відома Ген. Секретаріату. Ці застереження стосуються тільки неповности звіту. Натомість факти, про які звітуємо чи які підсумовуємо, наскрізь певні і стислі. Подавані нижче цифри стосуються реферованих вгорі обширно фактів.

Найбільшим досягненням це об'єднання всіх сил для Акції, виявлене в спільнім Зверненні, підписанім 122 громадянами з 9 країн.

Акція в цей чи інший спосіб охопила собою 11 країн нашої діаспори (крім тих, які відзначені на Зверненні, ще ЗДА та Канаду).

В зв'язку із Акцією мали ми не менше 39 статей в українських часописах та 44 звітних — здебільша обширних — інформацій про святкування. В чужій пресі було 16 статей і інформацій ¹⁾ про переслідування Церкви в Україні, при чому треба зазначити, що більшість з них була доволі вичерпна, ілюстрована знімками. Була видана одна українська й одна еспанська брошура. Чималу інформативну службу серед чужинців виконали також наші запрошення на Академії в Мюнхені та Парижі (в числі 3000), висилані враз із короткою інформацією про події. Для інформації чужинців поважне значення мали в дальшому передавані через радіо із відповідними коментарями св. Літургії, чи пак інформації про Акцію. В зв'язку із Акцією було разом 7 радіоавдіцій для чужинців у Бельгії, Еспанії, Італії, Німеччині, Франції. В їх рамцях виступило двох визначних чужинців із відповідним словом. Крім цього старанням АУКП і УККА низка конгресменів у ЗДА станула в обороні Церкви в Україні. Тут годиться ще сказати про пресову конференцію у Мюнхені та три вістки, вміщені у пресових агенціях. В 4 містах були виставки для чужинців. На Рідні Землі надавано інформації про Акцію при допомозі 6 українських Секцій. На тлі приблизно 500 св. Літургій спеціально ми відзначили 18, на яких було багато достойників, в тому числі 2 Нунціїв Апост. Столиці та 3 чужинних Владик. Ма-

1) Тут підраховуємо тільки ті статті, які дійшли до архіву, а не підраховано, напр., повідомлень «всеї мадрідської преси» про св. Літургію чи інформацій преси про пересувну виставку.

емо дані про 10 Академій (з яких найважливіші у Мюнхені та Парижі), про одну наукову конференцію, про 54 доповіді і проповіді, з яких 4 були сказані дуже визначними чужинцями, а 6 було призначених для чужинців. Цінним був також виступ французького студентського хору на Академії. Треба сказати, що найповажніші зв'язки українців із французькими діячами завдячуємо саме Акції Трагічних Дат.

У внутрішнім аспекті Акція пройшла дуже гармонійно і вона видатно спричинилася до послаблення упереджень між католиками й православними. Вона визначила також напрямні можливої співпраці на майбутнє, а найцінніше, що всі спів організатори добули для себе взаємне довір'я, яке й після Акції виявилось вже у важливих гочинах.

Тривалим спогадом і постійним продовженням Акції є щорічна хвилина Спільної Молитви.

Володимир Янів

ДО ЗАВДАНЬ УХРуху НА ТЛІ СУЧАСНОЇ СИТУАЦІЇ

Для накреслення ролі Українського Християнського Руху серед нашої спільноти необхідний бодай побіжний погляд на наше минуле та сучасне положення. Само порівняння початків та половини ХХ-го століття вказує на одну основну різницю. Цей контраст ядерно схопив Високопреосвященніший Владика Іван у своїй промові з нагоди відзначення Його Екссцеленції почесним докторатом філософічного факультету Українського Вільного Університету (1949). Високопреосвященнішого в часі урочистої промоції найбільше зворушив факт, що це найвищий авторитет української вільної науки відзначенням українського Ієрарха дав свідоцтво своєї релігійної постави. Це визнання віри, це «*confession de foi*» зложив УВУ устами своїх найдостойніших Мужів, — Його Магніфіценції Пана Ректора й Пана Декана, — у присутності найсвітліших українських умів і чисельно згромадженої молоді. Подібна маніфестація релігійних почувань була не до подумання в часі теологічних студій Владики. Тоді вважалося вершком поступу гереконання, що т. зв. наукового світогляду не дасться поєднати із релігійним. Переможення цього погляду, який сучасному поколінню видається недоведеним, ба навіть недоречним, є незаперечно для християнського середовища радісним проявом.

Із з'ясованого протиставлення ясно випливає, що роль християнських організованих середовищ інакша сьогодні, як це ще було на початку цього віку. Щоправда, не можна піддаватися ілюзії, що все вже зроблено, що все гаразд; але нам не приходить змагатися за основне: за віру суспільності. І коли колись віру залишалось для (як це тоді казалось) простолюддя, то сьогодні вона є спільним добром усіх верств, в тому числі не на останку інтелігенції й національного проводу. Цього доказом програми чи не всіх наших політичних партій, офіційні декларації чільних

представників нашого культурного життя, склад християнських організацій, в тому числі Українського Християнського Руху, численні паломництва з поважним заступництвом передових громадян.

Накреслене різке протиставлення початку й половини ХХ-го століття каже нам шукати причини цієї основної зміни в поставі суспільності колись і сьогодні. При тому не будемо сягати до джерел безбожництва чи релігійної байдужості (індеферентизму) кінця ХІХ-го й початку ХХ-го століть. Вони надто докладно проаналізовані, вияснені й загально відомі. Це могутній розвиток природничих наук і техніки допровадив до віри у всемогутність і самовистачальність людського розуму, а у висліді й до заперечення Бога. Безперервний поступ вгродовж десятиліть, величаві успіхи людського генія, почуття самопевності й безпеки, зумовлені розвитком цивілізації, казали людству захоплюватися собою в блаженній вірі, що недалекий є вже час, коли то людський розум, — всемогутня ratio розкриває всі тайни й найде задовільну відповідь на основні проблеми буття.

Між тим стан того ситого вдівілля й гордого самопочуття був на століття передбачений у святих книгах Божого Об'явлення. Це ж бо ще Апостол Йоан сказав: «Бо ти кажеш: 'Я багатий і збагатів, і не потребую нічого!' А не знаєш, що Ти нужденний, і мізерний, і вбогий, і сліпий, і голый.» (Об., ІІІ., 17) Чи ж може бути краще протиставлення невиправданої віри у всемогутність і картини справжніх, якже ограничених, можливостей по своїй природі вже немічної людини, якій насправді не розкрити таємної Божої «книги із сьоми печатками», якої ніколи «не міг ніхто ні на небі ні на землі, ані під землею розгорнути, ані навіть заглянути в неї» (V., 3)

Але щоб зрозуміти цю давно заповіджену ограниченість людського розуму, на те треба було дії Божого Провидіння, про яке також говорить св. книга Откровенія: «Кого я люблю, тому докоряю й караю того» (ІІІ., 19). І кара прийшла. Яке ж жорстоке, але яке конечне було гробування із стану гордої самопевности...

Колись промовляло Провидіння потопою, вогнем Гоморри й Содоми, помішанням мов у Вавилоні, попелом і газами Везувія, який знищив квітучі міста Помпеї й Геркуланум. Чи ж не забажали ми здвигнути нові вавилонські вежі у нашу добу? — і Провидіння промовило двома світовими війнами і революціями, які в нівець обернули гордість людини, вказуючи їй належне місце та повну її слабкість у обличчі Божої всемогутности; людина зуміла зрушити сти-

хію вогню й знищення, але не вмів ні опанувати її ні сгинити. І сьогодні перед нами мариво загибелі світу, яку можуть принести атомні чи водневі бомби. А як зник спокій ситого вдівілля, людина пізнала ондочасно, як далеко їй до пізнання основних істин. Це для того пізнання промовило Провидіння сіркою та фосфором, ночами жаху й розпачі, сумерком новітніх катакомб, картиною «кінця віків». Але голосніше над гарматні громи й пекельне виття падаючих і експлодуючих бомб слова св. Письма: «Будь же ревний і покайся!» (Об., III., 19). І це є шлях людства в останньому півстолітті: це вияснення контрасту; це джерело переміни самопевної гордості в покірне визнання власної немочі. І не зважаючи на те, що сучасні винаходи (а може саме тому!) далеко ефектовніші від попередніх, вони аж ніяк не доводять до давньої гордості, а радше навпаки: до жаху перед невідомим.

Але могутня візія жахливого знищення — у Апокаліпсі й у нашій дійсності — має свій настрій: людину й спільноти опановує, у наглім відчутті власної малечі й слабости, почуття тривоги й бентежного несупокою, куди йдемо, куди котимося. Бо ж ще не кінець кари, як і не кінець нашому переродженню. Адже ж ще далеко не всі відчули голос Божої Мови. І тому мусимо усвідомити цей настрій, ставлячи поруч Йоанові пророцтва з відчайним болем наших днів.

Бо чи ж це не до нашої сучасности віщування про чотирьох вершників на різношерстних конях, коли то тому, що на червоному, «дано було взяти спокій з землі та щоб убивали один одного» (VI., 8). Якже ж промовиста картина у символі червоного кольору, який став сьогодні символом панування большевицької деспотії, що саме її існування нищить нам спокій. А слідом за вершником на червоному коні, на новому коні Смерть і Ад, що «їм дана влада на четвертині землі забивати мечем, і голодом, і мором, і земними звірами» (VI., 8)

Або чи мимохіть не звертаються наші очі в сторону нашої Батьківщини, коли читаємо про сарану, якій наказано не псувати «земної трави, ані жодного зілля, ані жодного дерева, але тільки людей». Це ж не сарана знищила урожаї в Україні у роках голоду, але збіжжя насильно нам забрала сарана з людським обличчям, щоб голодом винищити мільйони людей, з якої то жахливої хвилини саме сповнилося 25 літ. І в ті дні сарани «люди смерти шукатимуть». Чи ж не шукають її вони серед темряви в'язниць, серед жаху заслання, в рудих, аж червоних степах Казахстану, серед криги Соловецьких островів, у тайзі Сибіру.

«Померти вони захотять, та смерть від них втече»... «А вигляд сарани подібний до коней — на війну приготовлених; а на головах у неї немов би вінки, подібні на золото, а обличчя її — немов людські обличчя»... «І мала вона панцери, немов панцери залізні; а шум її крил — немов шум возів, коли коней багато біжить на війну»... І має та сарана «над собою царя, янгола безодні»... (IX., 4-11).

І коли ми серед безлічі різних постатей і знаків читаємо ще про «жінку одягнену в порфіру й кармазин», то знову мимоволі здригаємося від того символу червоного кольору у всіх відтінях! Бо жінка ця — «п'яна від крові святих і від крові свідків Ісусових» (XVII., 4, 6). Чи ж це не про наших Владик, не про замучених ієреїв, не про вірних наших мова, що їх терпіння списані перед століттями.

Коли ж усі ці передбачені знаки перед нашими очима в живій дійсності й потворності постають, тоді ждемо остовпілі й на здійснення інших віщувань, коли то нещастя поширяться з шостини, чи четвертини на третину землі, коли «спалиться третина землі і згорить третина дерев і всіляка земна трава погорить», коли «третина моря зробиться кров'ю», коли «згіркне третина вод і стане, як полин, і багато людей загине від неї» (VIII., 7-11).

Бо й справді, чи серед усіх наших холодних та психологічних воєн, чи серед т. зв. війни нервів не жахають без перерви примари третьої світової війни — вже гарячої — вже справжньої війни, — війни, що поглине, всмокче, проковтне і нас, що розчавить і знівечить ще й тих, які досі від лиха спаслися й заціліли.

І на тому тлі перше велике й наскрізь актуальне завдання Руху: Змальований стан скриває велику загрозу! Відчуття власної немочі призвело людину до Бога, але її віра ще слаба, ще не угрунтована. І тому відчуття наявної тривоги приголомшує її, забирає спокій, не дає розвинути-ся внутрішньому життю. В бентежнім очікуванні невідомого людина живе часто з дня-на-день, замикається у собі, чи у вузькій колі своїх особистих справ. В тьмянім жаху за своє фізичне існування, за долю найближчих забуваємо загальне, губимо дорогу, сходимо на манівці. Дехто пробує взагалі не думати, щоб здавити в собі тваринний жах; щоб заглушити неспокій доби, шукає він запаморочення в чаді наркотиків, у гамі гульні, в обіймах розкоші, в заспокоєванні пристрастей і гонів.

Тим часом саме наш час — це проба глибини віри. Хто серед жахів епохи зуміє зберегти рівновагу, погоду духа, міць — той щойно дасть свідоцтво правдивих християнських чеснот. Сьогодні більше ніж будьколи треба великих

постатей, які високо стояли б понад небезпеки, мов статуї з граніту з простягнутими руками до неба, об які розіб'ються неспокійні хвилі розбурханих океанів... І хто має нам дати цих «цілих мужів», хто має їх виплекати, як не організоване християнське середовище, як не Український Християнський Рух?

Його основне завдання — це апостолят спокою, але не спокою, який пливе з гордої самопевности людини, з почуття безпеки, з ситости, з вдоволення, але далеко сильнішого спокою, — спокою на тлі важких переживань і на тлі бурхливої епохи, — спокою, який пливе з віри в Бога, з надії на Його милосердя, який пливе з болю нашого й з розпачі наших днів, який пливе із свідомості, що проминуть віки і, може, камінь на камені не останеться, але Церква не промине, ні адові сили не переможуть її, як не знищать вони безсмертної душі людини. І той спокій з розпачі нашої доби вдасться досягнути тільки тоді, коли зрозуміємо зміст наших днів, коли зуміємо пов'язати наслідки і причини, коли зрозуміємо голос Провидіння. А вдасться це тим скорше зробити, чим скорше матимем Мужів на міру дня.

Може прийде хвилинка, і може близько вона вже є, коли доведеться одному чи другому, може навіть нам усім стати віч-на-віч особисто перед небезпекою, взяти на себе хрест терпіння чи неволі. На цей момент треба бути озброєним у спокій християнина.

І як колись «memento mori» — наказ пам'ятати про смерть заставляв людей до праведного життя, так сьогодні та постійна готовість на терпіння, сьогоднішня присутність смерті каже нам приготуватися до великого вміння смерті зустрічати із погідним обличчям, з відчуттям своєї гідности, з почуттям до краю сповненого обов'язку, з охотою дати чи залишити зразок для довілля, щоб воно колись черпало силу з гідної посвяти тих, які падають з ореолом святости, — щоб перед відвагою в обличчі смерті схилили з повагою голови чужинці, — навіть вороги чи самі кати, — щоб «зрозуміли язиці, яко з нами Бог». І в тому наша справжня сила, але дорога до неї довга й вимагає постійного школення.

Врешті-решт, і апокаліптична сарана, за віщуванням, не має сили у віднесенні до людей, які мають на чолі печатку Божу (ІХ., 4), і розпусна жінка в кармазині, — і великий сучасний Вавилон погинуть (XVIII) і в новий Єрусалим увійдуть праведні, на яких не буде більше жодного прокляття (XXI-XXII). А одинична жертва має бути тільки кроком на шляху наближення того блаженного часу. І усвідомлення цього дає почуття вічної заслуги, яка мусить вбити

увесь несупокій земських турбот; це усвідомлення не дозволить нікому замкнутися у собі ані занидіти бажанню вічної служби сгільноті, — воно веде до того філософічного спокою, якого не захитають грози наших днів, який дасть великих мужів, здібних до великих чинів, яких виплекати нам має Український Християнський Рух своєю наполегливою працею.

Якщо б саме така постава стала у нас загально-обов'язуючою, то ми багато зискали б не тільки як сума одиниць, але й як ціла спільнота. Звичайно, така постава насамперед рішає про особисту вартість, бо ж вона домагається постійної праці над собою, постійного досконалення, постійного наближування до вічного й незмінного. Але понад це враз із внутрішнім спокоєм одиниці увійде спокій у наше родинне й громадське життя, бо ми навчимося відрізнити істотне від суєти. І тоді зуміємо скріпити, згармонізувати, усуніти життя спільноти, чого домагається від нас сучасне положення, чого домагається сума наших відповідальних завдань у їх цілості!

Бо як досі накреслили ми ролю УХРуху у віднесенні до кожної одиниці зокрема, з чого тільки посередньо — через піднесення особистої вартості — виникає користь для загалу, так у дальшому прийдеться накреслити ролю цього ж Руху вже безпосередньо у відношенні до цілої спільноти, відповідно до її завдань. А ці завдання спільноти безмежні, відповідно до складності положення у цілому світі. Іншими словами, коли ми говорили досі про завдання Руху у ділянці світського одиничного апостоляту, то тепер переходимо до накреслення суспільної функції Руху, при чому та суспільна функція не обмежується виключно до дії унутрі нашої спільноти, але сягатиме далеко поза неї.

Може воно на перший погляд дивно, що ми хочемо говорити про суспільну ролю Руху поза межами нашого народу, поза межами нашої національної спільноти. Чи не завеликі це завдання для скромної еміграційної організації? До цього ж, апостолят на правду успішний може бути радше у рамках спільноти. Але не забуваймо, як дуже доля України є зв'язана із загальним положенням у цілому світі, із долею цілого людства, а насамперед як дуже із положенням у світі зв'язана доля віри й Церкви в Україні, чи пак її відродження в Христі.

Положення в Україні настільки відоме, що не будемо підносити політичних питань, ані не будемо пригадувати долі нашої Церкви під большевицьким режимом. Але годі здавити в собі питання, чи не захитаємося в змаганні, чи не впадемо в боротьбі із насиллям. Адже ж надто добре відомі

сучасні методи жахливого натиску й наступу. Що правда, кріпить нас віра, що в боротьбі за основні права, за неземську правду, за Божий закон часто неймовірне стається дійсністю, коли насилля ворогів рівноважить війняткову мужність оборонців. Проте, як міряти сучасний стан людськими закономірностями, то важко боротися із сумнівом, чи втримаємося в змаганні й чи зуміємо зберегти віру предків, якщо наступ продовжувався б десятиліття. А втім, може б ми й зуміли перемогти у собі сумнів щодо остаточного відродження, може б ми зуміли зберегти віру щодо кінцевого висліді змагання, то однак жахатися мусимо того кошмарного духового спустошення, яке десятиліття насилля мусять таки принести зі собою. Скільки то втрачених для Бога й Церкви людей виплекає у своїй системі большевизм, і скільки то часу пройде, заки буде можна заклепити всі ті болючі рани. А втім, християнина мусить тривожити не тільки духове спустошення, але жахати нас мусять всі ті чисто фізичні страждання й муки мільйонів братів. І тому дуже важливим обов'язком є застанова, як зменшити ці страждання, і то як їх найскорше зменшити.

Сьогодні всі розсудливі люди здають собі, мабуть, справу з того, що зміна положення на Батьківщині залежить щонайменше від двох чинників: від нашої внутрішньої сили й відпорности і від зовнішньої допомоги. І при всіх плянах мусимо на ті два чинники розраховувати. Що однак знаємо ми з досвіду десятиліть? Ми здаємо собі справу аж надто добре, що довгі десятиліття т. зв. культурний чи вільний світ був з проблемою большевизму у його сучасній формі ССРСР аж надто недостатньо ознайомлений, а вслід за цим був до питання доволі байдужий. Це спричинило фатальні помилки, які призвели до того, що скрізь поширилися п'яті колони — не забуваймо про силу комуністичних партій у поодиноких країнах вільного світу — а в часі й після другої світової війни дійшло до величезного поширення гростору большевицької імперії й до ще більшого поширення її впливів.

В сучасну пору ситуація є дещо інша. Ніхто більше не легковажить собі небезпеки большевизму, і правдиве обличчя тої найбільшої у історії деспотії є розкрите. Все ж таки свобідний світ все ще хоче залишитися у приемній ілюзії, що може якось так зложиться, що большевизм не переступить меж своєї впливів, що він залишить у вимріянім мирі світ, що наступить блаженний час так дуже большевиками розпрогагованої мирної коекзистенції. Світ змучений жахом двох воєн, і він боїться зважитися на новий чин, на новий рішальний крок. Якесь кволе очікування на

несподіване спасіння є характеристичне для нинішнього загального положення. Це змучення майже у рівній мірі характеристичне для старих країв поволи загибаючої «вічної Європи», що й для юнацько-динамічних країн Держав Північної Америки.

Наша доба вказує на брак глибокої віри західної півкулі, — на мертвість віри, що нидіє без діл. Адже ж кожний відповідальний муж усвідомлює сьогодні, що чи не на четвертині земської кулі панує в наш час найжахливіша тиранія, що потоптано основні права людини й народу, що знищено свободу сумління, а Церкву загнано у сумерк катакомб. Проте нікого ця несправедливість, ці злочини, це народовбивство не спонукують до дії. Прекрасні гасла демократії остаються пустою фразою, як декламацією тільки являються слова про оборону свободи й гідности людини, самостійности чи самовизначення народів, чи врешті про право на вільне визнання віри. В розбіжності гасел і дійсности виявляється ціла забріханість сучасного гуманізму й повна слабкість свобідного світу. Бо коли ми навіть іноді сьогодні стаємо свідками зброення, то це не діється в ім'я вічних гасел, а тільки в ім'я власної безпеки, приватних інтересів досі ще вільних народів, національного егоїзму, давного стилю життя.

Якщо б західний світ повірив у зречення з імперіялістичних мрій Кремля в порфірі й кармазині, тоді «залізна занавіса» спокійно розділювала б світ і надалі, і ніхто не журился б тою його апокаліптичною «чашою, повною гидоти та нечести розпусти», — ніхто не журился б тими злочинами, які за занавісою діються. Коли сьогодні про злочини говориться чи пишеться, то це тільки пропагандистичний засіб для мобілізуваннн опінії світу для оборони, а не крик обурення, не священний гнів, не полум'я в очах справедливого, не бажання наступу за привернення закону. Це все тільки страх в обличчі постійного кріпшаючого нахабства агресорів, — це тільки страх, що завтра цілому світові станеться те, що сьогодні вже діється многим народам. Сьогоднішня мобілізація Заходу — це тільки вислід холодної розваги, купецької калькуляції, а не внутрішнього глибоковідчутого переконання, не нездержної конечности, не віри у святість вічних ідеалів. Тому Захід у постійному відступі, чого наймаркантишим проявом у останніх роках може бути трагедія Мадярщини, яка зродила повінь словних протестів, але нікого не спонукала до дії. А Тибет навіть цього обурення не викликає...

І ця слабкість християнського Заходу дозволяє на скріплення царства сатани, від якого загроза для християнства

без порівняння більша, ніж це було в середньовіччі в часи поширення мохаммеданства, яке призвело до хрестоносних походів. Сьогодні до хрестоносних походів ніхто не лаштується. Сьогодні спротиву у широкому розумінні, власне кажучи, не видно.

І у цей хаос поняття один мужній голос: попереднього св. Отця, який стільки разів кидав могутнє гасло: Не сміє бути нейтральних! Це гасло, може, й не для нас у вузькому змислі. Бо серед українців нейтральних мало. Звичайно, і серед нас це гасло має зміцнити боязких, утвердити слабих, упевнити тих, що у сумніві. Але гасло: «нема нейтральних» у тому змислі для нас, що це ми його повинні поширити, спровокувати, спопуляризувати, вказуючи на власнім прикладі всю глибину небезпеки. Звичайно, ми разом із усіма тими, які в подібному положенні. І коли сьогодні в т. зв. лібералістичних колах світу часто це гасло критикують, розважають над ним, намагаються послабити його значення, то це знак, що треба діяти. Бо ми, християни, звичайно, за мир, але за справедливий мир у світі, але не за мир за всяку ціну, не за позірний мир, який може приносить хвиливу передишку деяким народам, але який рівночасно винищує інші. І коли ми молимося «о мирі всего міра», то знаємо, що цього миру нема, коли гинуть мільйони, коли церкви перемінені у клуні, коли замовкли дзвони й пісні вірних, коли в мирі не можна «святоє возношеніє приносити». І це є знак, що треба дії. Треба дії насамперед тих, що найбільше переконанні, що найбільше загрожені. І так під ударами постає в перших лавах фронту, саме на найбільш загроженіх місцях, могутній спротив, при чому в дії об'єднуються до протинаступу всі християни, — католики, православні, евангеліки. Можливо, що й тут Провидіння визначує шляхи на майбутнє, коли органічно виростає відчуття кінечности об'єднання століттями роз'єднаних. Це ж не даром саме сучасний св. Отець кидає гасло вселенського собору з бажанням притягти до співдії всіх християн.

Хто з Богом, той за Бога, за новий лад, за нову правду, чи пак за обнови старої, споконвічної, але готоптаної істини, — за царство Боже на землі. Наші дні вимагають середньовічних Петра з Амієну чи Вернарда з Клерво. Наші дні вимагають мангиль з хрестами хрестоносних походів з глосним кличем: Бог так хоче!

І коли Україна найбільше досвідчена, і коли від переродження світу найбільше саме наша доля залежить, тоді нашим обов'язком є праця серед чужинців. Послідовне поширення гасла «нема нейтральних» — це основа діючої Церкви, яка вимагає людей, не карликів, не пігмеїв, яка

вимагає напруження сил, відданости справі, самозабуття, жертвенности. І знову: люди, які поширювали б святий вогонь, мусять вийти з рядів нашого Руху, й УХР мусить стати першим зеном діючої Церкви. Це українська спільнота повинна видати натхнених Петрів з Амієну, що геребігали б міста та села із запальним словом.

Призвичаєні до вузьких обріїв бездержавників, ми звичайно лякаємося великих завдань, і поставлене завдання видається нам завеликим. Це правда, що zakresлені обрії страшенно широкі, а проте ми не сміємо їх лякатися. А втім, саме те, що ми виступаємо на тлі вселенської Церкви, повинно нас впевнити у тому, що можемо багато дечого зробити у дружній співдії із міжнародним християнським, насамперед католицьким — найкраще організованим — середовищем: Ми ж від низки літ виступаємо на безлічі конгресів поруч інших народів, як рівні з рівними, ми маємо доступ до світової католицької преси чи до радія, ми можемо говорити за їх посередництвом до прилюдної opinii світу. Звичайно, це тільки тоді можливе, коли ми самі виявимо певну вартість, коли покажемо нашу дію, коли спроможемося на непересічні вияви нашої організованости й нашої динаміки. І саме ті вияви послідовно підготовляє УХР, щоб ми змогли добитися до світової opinii й щоб наш голос не пролунав без відгуку.

І всі ті широкі обрії мусять нас впевнити ще в одному: здійснити поставлених завдань не зможемо, якщо до них не станемо всі разом, без розгорошення наших сил.

Внутрішню силу зможе нам дати тільки спаяність, тільки єдність, тільки внутрішній мир, — «*Treuga Dei*» бодай на час наших Визвольних Змагань. І це коротке — зрештою очевидне — ствердження каже нам звернутися до третьої й останньої групи завдань УХРуху, до його суспільної функції внутрі української спільноти.

Внутрішній мир залежить з одного боку від правильної розв'язки одної загальної, універсальної проблеми, але залежить він також від позитивного полагодження наших чисто внутрішніх справ. Цією проблемою універсального, світового характеру, рівно важливою для всіх без винятку спільнот, є соціальна проблема. Своєчасна безрадість людства в обличчі тієї проблеми призвела, зрештою, до виникнення большевизму. Вона сьогодні доволі усвідомлена. Папські Енцикліки, починаючи з «*Rerum novarum*» і «*Quadragesimo anno*», зусилля попереднього св. Отця, численні т. зв. робітничі отці чи навіть священики-робітники, які ділять долю й недолю робітничого загалу, ясно накреслили шлях сьогоднішніх керівних церковних кругів. Але всі зусилля

так довго остануться даремними, як довго основні з'ясування не стануть загальним «вірую» і як довго не будуть вони повністю практиковані у житті. І тому апостолять соціальної справедливості належить до основних завдань всяких модерних християнських рухів чи партій. Що правда, у нас соціальна проблема мала, і зокрема тепер має, дещо інше обличчя. Не треба григадувати про умови краю, бо вони до основ змінені. Вистане тільки згадати, що наша бездержавність не давала змоги практично ставити соціальної проблематики, а тому це питання у нас унутрі не мало звичайної гостроти. До цього ж долучувалася слабкість чи навіть брак власного промислу, нечисленні кадри українського промислового робітництва, в значній мірі селянське походження інтелігенції, тощо. Все те разом в значній мірі притуплювало вістра проблеми у нашій спільноті.

На еміграції у ще меншій мірі залежить розв'язка соціальної проблеми від нас самих; до цього ж верства нормально матеріально середньо заможна, а щодо соціального становища упривілейована, — інтелігенція на еміграції належить до упосліджених. Все ж у програмі проблему треба виразно поставити, передбачаючи її розв'язку в умовах відродженої державности. Крім цього ця проблема мусить бути гостро наголошувана, а можливість її правильної розв'язки постійно студіювана. Натомість один вирізок соціальної проблеми саме на еміграції є гостро актуальний: це питання хворих, немічних, літніх, безпомічних, всіх тих, які за зміненіх умов найшлися без звання й без можности заробітку. А це вже безмежне поле праці, важливе з гогляду чисто християнського, але також, як напрямна дії на майбутнє, як зразок, що ми саме це питання наголошуємо й будемо наголошувати. Даючи практичні докази, що евангельська чеснота несення допомоги ближньому у потребі є нам близька й свята, ми визначуємо шляхи на майбутнє, коли то будемо старатися, щоб не було у нас пролетарів. І коли може практична допомога за винятком названих випадків має тепер менше значення як передумова внутрішнього мира, то проте вона для внутрішнього мира важлива як обов'язуюча програма. Поруч з тим треба пам'ятати, що організація допомоги інтелігенції на еміграції (— як сучасному пролетареві) має першорядне значення для майбутнього української культури. Звичайно, найкраще організувати ту допомогу не у виді милостині, але у формі творення варстатів праці, які мали б безпосереднє відношення до творення української культури, отже у формі наукових інститутів, видавництв, редакцій, тощо.

Важливіша друга передумова внутрішнього миру: гар-

монійна політична співпраця. Століття недержавности й пробуджений на переломі XIX-го й XX-го століття гін до самостійности розбудили в українському народі й, зокрема, в його керівній верстві, полум'яний патріотизм. В осередок заінтересування прийшло поняття визвольної концепції й тому питанню підпорядковано все, в тому числі й релігію. Таке поставлення справи було уможливлене ще й релігійною байдужістю, про яку ми говорили на вступі статті й яка була вирізком загальносвітової релігійної кризи. Релігію визнано в нас справою індивідуальною, а збірне зусилля спільноти скерували ми виключно на національний і соціальний момент. Така постава скривала поважні небезпеки, як це згодом виявив історичний хід подій. Передусім боротьба з усіма своїми жорстокостями веде без тривких, вічних засад на бездоріжжя. Ця загроза зокрема велика, коли вічні заповіді топче й ворог, який керується засадою, що ціль освячує всі засоби. Саме з таким випадком мали ми до діла, коли то згадану засаду застосували в рівній мірі большевики, що й націонал-соціалісти, а частково навіть поляки. Це нерідко спокушувало в гротинаступі застосувати ті самі методи. Таким чином, у боротьбі без твердої християнської моралі легко затиралася границя між змаганням за відвічні права народу й між злочином.

Але більша небезпека лежала у іншій площині: безпощадна боротьба, яка домагалася фанатичної віри й яка родила фанатичну віру, ставила власну «правду» так високо, що те призводило до заперечення чужої думки. Цей фанатизм приносив нетерпимість, що проявлялася насамперед у віднесенні до ворога, але переносилася згодом і в саму українську спільноту і, раз засвоєна, проявлялася також у віднесенні до інших українців чи українських груп. Нетолерантність до ворога перемінилася зрадню у нетолерантність до чужого погляду. Це скривало велику небезпеку для нашого внутрішнього життя, бо призводило до грізного поділу суспільности унутрі.

Дальша слабкість визвольної концепції й боротьби, неугрунтованої на божественній науці, виявлялася в хвилинах терпіння та небезпеки. Боротьба за права народу, хоч величя й шляхетна, це як-не-як боротьба за дочасне, за земське. Ця боротьба приводила дуже часто на пограниччя смерті. І тоді, в обличчі сметри, на горозі тогочасного ставало непокояче питання: А що далі? Що буде потойбіч? Коли ж у боротьбі приходили важкі удари, коли смертю були загрожені не одиниці, а великі гурти, чи навіть загал, тоді розпач мусіла охоплювати найчесніших патріотів, які думали, без віри в неземське, що з їхньою смертю все пропа-

дає. Вони ж бо не розуміли, що боротьба за права народу є одним з основних наказів Божих законів, бо «нація — за словами Пія XII. — це Богом бажана спільнота», а хто життя своє за друзів складає, той блаженним буде у небесах. Брак такої віри нерідко доводив до заломання найідейніші, найвартніші одиниці.

Все те вказує на велику потребу створити у нас величню синтезу: божого й людського, небесного й земського, вічного й дочасного. Сьогодні ця потреба ще загострюється, бо ж ми стоїмо перед конечністю одночасної боротьби за віру і за націю. Коли за царату чи за польської окупації віра й релігія чи Церква були в меншій мірі загрожені, то — як відомо — за большевицької окупації ця ситуація основно змінилася, і то в рівній мірі у віднесенні до католицького, що й до православного віровизнання (якщо це останнє не є у московським, казьоннім виданні).

Це історичний досвід і сучасна ясна релігійна й політична ситуація диктують виразний шлях. Діюча Церква не може бути поза загалом, до речі патріотичним і ідейним, а ідейні патріоти не можуть бути без Церкви, без віри. Наша доба вимагає від нас, щоб ми нашу боротьбу спирали на могутній філософії чину, але на філософії, спертій на глибині нашої християнської віри й постави.

Це домагання філософічної постави тісно сполучується з тим, що ми вже говорили на вступі, коли ми домагалися філософічної постави, справжньої духової рівноваги й спокою у обличчі «кончини віків». Тепер знову впливає конечність філософічної постави, але вже з іншого погляду: боротьби за права народу, основаної на вірі. Це успішність боротьби вимагає вкорінення у певній замкненій філософічній системі, спертій на християнській вірі. Звичайно, таке угрунтування нашої боротьби вимагало б великої науково-ідеологічної праці, до чого був би готрібний вклад праці наших найсвітліших умів. І як з одного боку треба нам цілих мужів, які своїм врівноваженим спокоем вказували б нам шлях у майбутнє, як треба нам отже мужів великого характеру, так з другого боку треба нам в рядах УХРуху згуртувати чи виплекати людей великого ума.

Ми останньо спинилися на питанню, як то визвольна боротьба призвела у нас до певної односторонності, до наголошування національного при рівночаснім занедбанні релігійного; ми намагалися довести конечність синтезу релігійного й національного, і звичайно до витворення такої синтезу надається найбільше суспільний Рух, спертій на засади божественної науки. Але ми коротко вказали, що визвольна боротьба зі своєю нетерпимістю призвела у нас до

внутрішньої нетерпимости, до непошановання чужого погляду, до ворожнечі. Звичайно, нетолеранція й ворожнеча вбивають національну єдність. Тим часом саме об'єднання всіх без винятку сил до спільних змагань є передумовою всякого успіху. І тут доходимо до одного з найбільш важких для нас питань. Це питання в умовах нашої дійсности чи не найбільше складне, а рівночасно при його розв'язці роля УХРуху чи не найповажніша.

В питанні внутрішньої національної єдности, нашої спаяности, нашої солідарности, нашого єдиномислия ми насправді у своєрідній сліпій вуличці. Голоси за змаганням до єдности є загальні, подається різні поради, проте до єдности не доходимо. Найтрагічніше при тому, що чи не 90 % нашої суспільности єдности хоче справді щиро, і справжньою мрією більшости є загальний (коаліційний) провід. Під натиском прилюдної опінії маємо навіть світлі моменти, коли на якийсь час у нас на тому чи другому відтинку єдність осягається (фрайманський з'їзд студентства, го-стання УНРади в першій стадії, спільне святкування пам'яті ген. Чупринки, а останньо полк. Коновальця, спільний спротив проти різних російських зазіхань, організована УХРухом Акція відзначення Трагічних Дат, яка згуртувала представників всіх без винятку середовищ, останньо праця у Комітеті оборони пам'яті от. Петлюри, до речі при активній підтримці УХРуху).

Де ж шукати у нас джерел того розпорошення, коли назагал постава суспільности, як такої, є однодушна. Ми вже сказали про брак толеранції. В нас панує здебільша засада тільки «моя правда», переконання про власну непомильність із комплетним заперечуванням поглядів другого. При тому не добачується у нас, що здоровий компроміс — це не є зречення з власних поглядів. Компроміс — це спільне зговорення на основі спільного, — всего того, що нас лучить. Компроміс це тільки спільний шлях у речах, які для нікого не підпадають сумнівові. Поза тим ми можемо старатися, — звичайно, при збереженні засад лояльности й чесної гри, щоб вже чисто групові принципи, хоч і не визнавані всіми, здійснювати у житті.

Дальша гричина нашого роз'єднання — це брак правдивої християнської постави. В нас є сильніша ненависть до противника, ніж любов до спільної справи. Ця ненависть настільки затемнює нам здоровий глузд, що ми ніколи не добачуємо світлих моментів у противників, як теж не добачуємо помилок у себе. Це веде завжди до ставлення фронтів, до поділу суспільности на ворогуючі табори, при чому між таборами витворюється справжня пропасть. А го-

стійне промовчування чужих заслуг мусить родити огірчення.

І врешті: причина у партіях і передусім у багатьох їх лідерах, яким амбіція, іноді охота затримати місце для заробітку чи значення не дає резигнувати із неістотного. Це твердження вимагало б, незаперечно, ширшого розгляду, але це тема окрема, і годі розбивати суцільність представлюваного нарису думок. При тому підкреслюємо, що не хочемо нікого вражати і не говоримо того до жадної конкретної партії, зокрема до тих ідейних одиниць, які незаперечно є у кожній партії. Але скрізь є також і від'ємні характеристики. І при тій побіжній аналізі кожен бодай в тому зміслі признає мені рацію, що сказане стосується... противника. Тим часом ми мусимо зрозуміти, що суспільність це не партія, — що й поза партіями можуть бути чесні патріоти, які могли б внести цінний вклад у політичне життя народу. Люди, некеровані партійною дисципліною чи анонімними партійними сірими еміненціями, не мають упереджень до других, є менше нетолерантні в віднесенні до різних партійних доктрин і мають значення не завдяки партійному апаратові, а завдяки своїй справжній особистій вартості. Тому ми мусимо боротися за право голосу для українського громадянина незалежно від того, чи він до партії належить чи ні.

Яка ж при тому роля УХРуху? Ідеться про створення сильного середовища, яке змогло б саме засаду права голосу для кожного громадянина перевести у життя. Це є тим більше можливе, що є певні созвучні середовища, які у тому зміслі співпрацювали б (у значній мірі студентське середовище, Пласт, а зокрема пластовий сеньйорат, в певному сенсі науковий світ). УХР повинен співпрацю усіх тих середовищ скоординувати, а навіть людей тих середовищ об'єднати на християнських засадах дії.

При тому підкреслюємо: при всіх застереженнях до існуючих українських партій аж ніяк не пропагуємо абстиненції від партійного життя. Тим менше змагаємо до створення нової партії. Ми радше за те, щоб, об'єднавши членів різних партій, справжніх християн, проявитися за їх посередництвом таки в самих партіях в душі злагоди. Наша активність у партіях (за посередництвом наших членів, які є одночасно членами тої чи другої партії), базована на справжній християнській моралі, мала б внести в українські середовища духа пошани, духа толеранції, духа чесної гри, і то без претенсії на арбітраж чи моралізаторство. В дальшому УХРух, як об'єднання всіх творчих громадян різних політичних переконань, має витворити форум зустрічі, де

могли б обмінятися поглядами всі без винятку українці. При шуканні зближення всіх як ідеал має присвічувати змагання до шляху «середини», рішуче приємливої для всіх, при чому однак ніколи не сміємо резигнувати з основного: з найбільше жертвенної й послідовної боротьби за вічні права вільної людини й нашого народу, за нашу віру й Церкву.

В пошані до чужого погляду не сміємо українців ділити на табори, на «ми» і «ви», на білих і чорних, на янголів і чортів. Згідно із справжньою мораллю мусимо людей оцінювати по їх вартості, а не по їх переконанням, тому мусимо здобутися на рішучу справедливість в оцінці чужих заслуг і власних помилок, на шляхетність необхідну до похвали успіху противника. Це мусить бути зовсім нова дія у нашому життю, досі нездійснювана, — а від співдії не можна виключити нікого, навіть того, хто ще сьогодні до висоти завдань не доріс...

Якщо молимося, щоб дозволено було нам єдиними усти і єдиним серцем славити і воспівати пречестное і великоліпое ім'я Бога, то мусимо пам'ятати, що молитва буде вислухана щойно тоді, коли вона буде щира, тобто коли наші вчинки будуть згідні із нашими словами, тобто коли ми про єдність не тільки будемо говорити й молитися, але коли до єдності будемо змагати і то будемо змагати чесно, без підступу й без задньої думки. І щойно тоді зможе бути милость великого Бога і Спаса нашого з усіми нами і з духом того, хто в нашім імені молитву нашу проводить.

СТАТУТ УКРАЇНСЬКОГО ХРИСТІЯНСЬКОГО РУХУ

(В звучанні, прийнятій Основним Конгресом УХРуху,
30 і 31. V. 1955.)

I. НАЗВА, ТЕРЕН ДІЯННЯ, МІСЦЕ ОСІДКУ

§ 1. Український Християнський Рух (в скороченні УХР) — це надпартійне об'єднання, створене з метою здійснювати християнські засади в українському суспільному і політичному житті.

Назва УХР в чужих мовах:

по французьки: Mouvement Chrétien Ukrainien

по англійськи: Ukrainian Christian Movement

по німецьки: Ukrainische Christliche Bewegung

§ 2. УХРух діє на еміграції, в країнах зосередження українців.

§ 3. Місцем осідку Руху є місце замешкання його Президента.

II. ЗАСАДИ, ЗАВДАННЯ Й ЗАСОБИ

§ 4. Український Християнський Рух виходить у своїй діяльності з наступних світоглядово-програмових засад:

А) УХР спирає свою дію на незмінні засади Христового Євангелія і науки Церкви.

Б) В національному питанні УХР визнає засади активного патріотизму й державницького конструктивізму.

В) В суспільно-політичному житті УХР визнає засаду лояльної співпраці вірних різних християнських віровізнань.

Г) Визнаючи засади рівності людини перед Богом і законом, УХР спирається на засаду демократії, а зокрема на засаду свободи сумління й толеранції.

Ґ) Визнаючи людську індивідуальність із безсмертною душею й свобідною волею за носія всякого поступу, УХР визнає рівночасно конечність підпорядкування людини

спільноті на засаді правопорядку, заснованого на пошануванні релігійних і національних традицій і авторитету.

§ 5. З світоглядово-програмових засад УХР впливають його завдання в різних ділянках життя. Завданням УХР є в ділянці

А) релігійній:

змагати до оновлення української спільноти в Христі і до розвитку української культури на тисячелітній традиції християнської України;

Б) родинного життя:

визнавати й підкреслювати значення родини як основної клітини народу й людства й глекати родинні й родові традиції;

В) національній:

змагати до досягнення й закріплення Української Суверенної й Соборної Держави й брати активну участь у визвольних змаганнях разом з усіми українськими державно-творчими силами;

Г) індивідуального життя:

а. визнаючи людину підметом у суспільному житті, сприяти досконаленню людини на творчу й дисципліновану частину спільноти й запевнити їй відповідне місце, яке відповідало б виявленим вартостям і вкладові індивідуальної праці;

б. виплекувати непохитні характери провідників і зразкових громадян;

Г) внутрішньо - політичній:

а. оперти українське громадське й політичне життя на засадах християнської етики й моралі;

б. посилити змагання до внутрішньої єдності на релігійному, національному й соціальному полі на засадах толеранції й взаємної пошани;

Д) міжнародній:

а. дбати про духову єдність України з вільним світом;

б. поглибити культурні й політичні зв'язки з іншими християнськими народами для покладення підвалин для тривалої дружби й справедливого миру;

в. співпрацювати з іншими гоневоленими народами у визвольних змаганнях.

§ 6. Для здійснення намічених завдань Український Християнський Рух

А) гуртує на спільній світоглядово-програмовій основі українців без різниці їх політичних поглядів і партійної приналежності, скеровуючи їх зусилля в напрямі здійснення з'ясованих завдань;

Б) співпрацює з українськими релігійними й світськими організаціями;

В) впливає за посередництвом своїх членів, які є одночасно членами поодиноких українських політичних угруповань, на злагодження противенств і на уодностайнення української політичної дії;

Г) впливає на витворення прилюдної opinіi при допомозі власної преси, видань та особливих дій;

Ґ) творить форум для зустрічі й обміну думок українських державницьких угруповань;

Д) організує студії сучасної української дійсности, звертаючи увагу на положення на Рідних Землях і на еміграції;

Е) дбає про виховання нового покоління в душі християнського гуманізму й українського патріотизму і сприяє розвиткові української культури;

Є) розвиває громадські чесноти своїх членів, щоб вони сталися зразком громадської постави і спричинилися до підвищення рівеня громадського життя;

Ж) втримує зв'язки з християнськими об'єднаннями інших народів, творячи з ними спільні союзи та організуючи, чи приймаючи участь у міжнародних конгресах, зустрічах чи студійних днях.

III. ЧЛЕНИ, ЇХ ПРАВА Й ОBOB'ЯЗКИ

§ 7. Членом УХР може стати кожний українець (кожна українка), який (яка)

А) покінчив (-ла) 18 літ,

Б) в своєму минулому житті виявив (-ла) християнську поставу в приватному, родинному й громадському житті,

В) визнає статут УХР і зобов'язується його здійснювати.

§ 8. Нових членів приймає на основі письмової заяви та за порукою двох членів Управа Краєвого Об'єднання УХР, яка й веде реєстр членів.

В країнах, в яких нема Краєвого Об'єднання, членів приймає Екзекутива на пропозицію даного Мужа Довір'я.

§ 9. Члени мають право

А) охорони особистої чести,

Б) активного й пасивного вибору до керівних органів УХР,

В) на організовану допомогу в здійснюванні особистої корисної ініціативи, проявлюваної в українському громадському житті.

§ 10. Члени мають обов'язок:

А) дбати про особисту гідність,

Б) притримуватися постанов статуту й здійснювати їх,

В) приймати чинну участь у діяльності УХР, спричинюватися до зросту його значення, змагати до поширення його впливів і приєднувати нових членів і симпатиків,

Г) совісно виконувати довірені й перебрані функції й доручення,

Г) пропагувати й поширювати пресу й видання УХР,

Д) витворювати атмосферу дружньої співпраці й гошановання авторитету,

Е) платити членські вкладки.

§ 11. Члени тратять свої права через:

а) добровільне виступлення,

б) викреслення і

в) виключення.

А) Член має право виступити по заплаченні залеглих вкладок, складаючи письмову заяву. Виступлення приймає до відома Управа Краєвого Об'єднання.

Б) Членів викреслює Управа Краєвого Об'єднання по письмовім упіменні за

а) брак зв'язку з керівними органами або

б) несплачення вкладок.

Скресленому прислуговує право відклику до найближчого З'їзду Краєвого Об'єднання УХР.

В) Членів виключає Генеральний Суд УХР по переслуханні обвинуваченого й по переведенні формальної розправи за

а) негідний вчинок,

б) за діяння на шкоду УХР, або

в) за різке порушення постанов статуту.

Виключеному прислуговує право відклику до найближчого Конгресу.

IV. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА

§ 12. УХР є двостепенною організацією, тобто є федерацією Краєвих Об'єднань із спільним Конгресом і спільними Керівними органами (— Екзекутивною, Головною Радою й Генеральним Судом).

§ 13. Основною організаційно-діяльностевою одиницею УХР є Краєве Об'єднання УХР, яке гуртує членів УХР, що мешкають в одній з країн із зосередженням українців.

На чолі Краєвого Об'єднання УХР стоїть Управа, обирається на два роки на Краєвім З'їзді.

В місцевостях, в яких мешкає бодай 10 членів УХР, може постати за згодою Управи Краєвого Об'єднання місцева клітина.

§ 14. В країнах вільного світу з меншим зосередженням членів діють Мужі Довір'я УХР, іменовані Екзекутивною по порозумінні з заінтересованим членами даного терену.

V. КРАЄВЕ ОБ'ЄДНАННЯ УХР, ЙОГО З'ЇЗД, УПРАВА Й МІСЦЕВІ КЛІТИНИ

§ 15. Краєве Об'єднання УХР здійснює під проводом своєї Управи гостанови статуту в координованій співпраці з іншими Краєвими Об'єднаннями.

§ 16. Найвищим органом Краєвого Об'єднання є З'їзд, який скликає Управа раз на два роки.

Право участі в З'їзді мають усі члени УХР, які живуть у даній країні. Члени, які живуть поза місцем, де відбувається З'їзд, можуть передавати свої повновласті місцевим членам УХР, при чому кумуляція повновластей є обмежена і один присутній член може заступати найвище трьох несприсутніх.

З'їзд є правосильний, коли він

- а) скликаний письмовим повідомленням гринайменше на три тижні до плянованого терміну, з поданням часу й місця нарад та програми З'їзду, і
- б) коли на ньому заступлені, особисто або повновластями, бодай 25 % членів Краєвого Об'єднання.

§ 17. До компетенцій З'їзду належить:

А) приймати звідомлення з праці Управи та схвалювати абсолюторію,

Б) вибирати нові керівні та контрольні органи,

В) схвалювати висоту вкладки,

Г) вирішувати відклики скреслених членів,

Ґ) вибирати делегатів на Конгрес УХР,

Д) затверджувати плян діяльності.

§ 18. В склад Управи Краєвого Об'єднання УХР входить: голова, двох заступників, секретар, скарбник, організаційний референт і референт зовнішніх зв'язків. Один із заступників Голови повнить одночасно функції ідеологічного, другий суспільно-політичного референта. Функції персонального референта лучиться з функціями секретара або організаційного референта.

Докладний розподіл компетенцій, як і можливу кумуляцію функцій, визначить окремих правильник, схвалений Управою Краєвого Об'єднання і затверджений Екзекутивою УХР. На випадок вибуття члена Управи Управа має право коогтації, але не більше трьох членів.

§ 19. Контрольний Орган складається з Голови і двох членів, вибраних З'їздом Краєвого Об'єднання. Генеральний Суд має право іменувати одного дальшого члена Контрольного Органу з повними правами.

§ 20. Місцеві клітини діють і обирають своє керівництво на підставі правильника, схваленого Управою Краєвого Об'єднання й затвердженого Екзекутивою УХР.

§ 21. Краєві Об'єднання можуть легалізувати себе в своїх країнах на підставі законів, обов'язуючих в даній державі і на підставі статуту, який не перечить духові статуту УХР і якого основні точки є тотожні з точками статуту УХР.

VI. КОНГРЕС УХР

§ 22. Найвищим органом Українського Християнського Руху є Конгрес, скликуваний Екзекутивою УХР раз на три роки.

Надзвичайний Конгрес є скликуваний Екзекутивою на доручення Генерального Суду або на домагання двох Краєвих Об'єднань, яке має бути схвалене Краєвими З'їздами.

§ 23. Право участі (з повними правами) в Конгресі мають:

А) члени Екзекутиви, Головної Ради і Генерального Суду,

Б) делегати, вибрані на з'їздах Краєвих Об'єднань з розрахунком один делегат на десять членів; розпочата десятка рахується за повну. Члени органів, названих під А), можуть бути обирали також делегатами. Делегати мають право передавати письмово свої повноважсті, при чому один учасник Конгресу не може мати більше ніж три повноважсті.

В) Мужі Довір'я з країн, в яких нема Краєвих Об'єднань.

§ 24. Конгрес є правосильний, коли він

А) скликаний письмовими повідомленнями, розісланими найменше на вісім тижнів перед плянованим терміном, з годанням часу й місця нарад та програми Конгресу, і

Б) коли на ньому буде заступлених бодай 25 % управнених до голосовання на Конгресі.

§ 25. До компетенції Конгресу належить:

А) приймати звітмлення з праці й схвалювати абсолюторію керівним органам,

Б) обирати Екзекутиву, Генеральний Суд і делегатів до Головної Ради,

В) усталювати висоту відсотка від членських вкладок (для централі),

Г) вирішувати відклики виключених членів,

Г) змінювати статут,

Д) приймати окремі постанови.

§ 26. Всі постанови приймаються звичайною більшістю поданих голосів, за винятком зміни статуту й розв'язання УХР, до яких то рішень треба кваліфікованої більшости двох третіх уповноважених до голосовання, заступлених правосильно на Конгресі.

§ 27. Право ініціативи в справі зміни статуту прислуговує:

- А) Екзекутиві,
- Б) Генеральному Судові,
- В) Краєвим Об'єднанням на підставі рішення їх З'їздів,
- Г) Двадцяти членам, які пропонують підписаний проект зміни.

VII. ЕКЗЕКУТИВА

§ 28. Екзекутива є найвищим виконним органом УХР з трирічною каденцією.

§ 29. В склад Екзекутиви входять:

- А) Президент,
- Б) Голови Краєвих Об'єднань, які входять з уряду і які стають автоматично Заступниками Президента. Їх черговість визначається на першому засіданні Екзекутиви.

В) Генеральний Секретар, який рівночасно сповняє функції організаційного референта.

Г) П'ять референтів (ідеологічний, суспільно-політичний, економічний, міжнародних зв'язків і пропаганди). Обов'язки референтів можуть бути в разі потреби чи доцільності повірені заступникам Президента.

§ 30. Екзекутива

- А) надає напрям діяльності УХР,
- Б) координує працю Краєвих Об'єднань,
- В) нав'язує, втримує й розбудовує міжнародні зв'язки з подібними християнськими об'єднаннями,
- Г) втримує зв'язки з українськими політичними угрупованнями,
- Ґ) організує студійні інститути, конгреси й студійні дні,
- Д) видає орган і неперіодичні програмові видання,
- Е) узгоджує і затверджує гравильники, предложені Управами Краєвих Об'єднань.

§ 31. Екзекутиву вибирають в той спосіб, що осіб вибирається Президента, а осіб листами дальших членів Екзекутиви (за винятком Заступників Президента, які входять з уряду). Голосування є явне, якщо Конгрес не жадає окремою постановою тайности виборів.

VIII. ГОЛОВНА РАДА

§ 32. Головна Рада

А) опрацьовує й визначає загальну ідеологічну і політичну лінію УХРуху і загальні напрямні діяльності.

Б) кваліфікованою більшістю 2/3 голосів завіщує — на підставі узнання — постанови Екзекутиви до найближчого Конгресу,

В) на випадок перешкодження члена Екзекутиви по-
кликую звичайною більшістю наступника,

Г) має дорадчий голос у всіх справах, які належать до
компетенції Екзекутиви.

§ 33. В склад Головної Ради входять:

А) з уряду:

а) Президент і

б) референти Екзекутиви: ідеологічний, суспіль-
но-політичний, пропаганди і зовнішніх зв'язків.

Б) з делегації:

по одному представникові від Управ Краєвих Об'єднань

В) з вибору:

вибрані Конгресом члени з життєвим досвідом і
особистим авторитетом, у кількості, відповідаючій
силі УХРуху і потребам конкретних завдань.

Члени, які входять до Головної Ради з уряду, не
мають права голосу при завішуванні гостанов Ек-
зекутиви.

§ 34. Головна Рада уконституується на своєму пер-
шому засіданні, обираючи з-поміж себе Голову, його за-
ступника й секретара.

ІХ. ГЕНЕРАЛЬНИЙ СУД

§ 35. Генеральний Суд складається з Генерального Суд-
ді й трьох його заступників, обраних Конгресом на три
роки.

§ 36. До компетенцій Начального Суду належить:

А) дбати про гідну поставу членів УХР, які є перед Су-
дом відповідальні за вчинки морального і громадського ха-
рактеру,

Б) боронити чести членів УХР, видаючи їй проголо-
шуючи компетентні осуди,

В) лагодити поважніші особисті непорозуміння між
членами УХР,

Г) перепроводжувати розправи й видавати присуди в
справі виключення членів,

Г) інтепретувати постанови статуту,

Д) контролювати діяльність Екзекутиви й ставити на
Конгресі внески на уділення абсолюторії за посередни-
цтвом визначених з-поміж себе або з-поза складу Суду
контрольорів,

Е) користати з права визначувати члена контрольного
органу Краєвих Об'єднань.

§ 37. Свої функції виконує Генеральний Суд на підста-
ві окремих правильників, схвалених на своїх засіданнях.

Правильники Генерального Суду стають го схвалені Конгресом доповнюючою частиною статуту.

Х. МАЙНО

§ 38. Майно УХР складається з:

- А) майна Краєвих Об'єднань,
- Б) відсотків від членських вкладок, відпроваджених на спільні витрати, яких висоту схвалює Конгрес,
- В) з дотацій, дарів, записів тощо,
- Г) з приходів з видань і імпрез,
- Г) з власних доходових підприємств, організованих економічним референтом.

ХІ. КІНЦЕВІ ПОСТАНОВИ

§ 39. УХР перестає існувати

- А) на випадок ліквідації всіх Краєвих Об'єднань,
- Б) на підставі рішення Конгресу, прийнятого кваліфікованою більшістю двох третіх уповноважених до голосування, застуглених на Конгресі.

§ 40. Конгрес, який рішає про розв'язання УХР, рішає також про призначення майна. На випадок непередбаченої ліквідації майно переходить на власність українських наукових установ у вільному світі, якщо вони не проявляють діяльності, незгідної з християнськими засадами.

ПЕРЕХОДОВІ ПОСТАНОВИ

§ 1. Конститууючий Конгрес, який приймає, м. ін., вгорі поданий проект статуту, складається з

а) мандатованих представників існуючих вже Ініціативних Краєвих Комітетів по організації УХР, а саме з розрахунком го трьох делегатів від Комітету. Спосіб мандатовання (делеговання Комітетами чи вибір на окремих зборах) вирішать самі Комітети відповідно до можливостей і до доцільности,

б) з Мужів Довір'я з країн, в яких нема Комітетів,

в) з запрошених прелегентів і організаторів Конгресу.

§ 2. По прийняттю статуту конститууючим Конгресом Краєві Ініціативні Комітети переменяються на Управи Краєвих Об'єднань УХР шляхом скликання в найближчому можливому терміні Краєвих З'їздів.

§ 3. Учасники Краєвих Конститууючих З'їздів, (які здебільша брали вже перед тим участь у Зборах, що покликали до життя Ініціативні Краєві Комітети) як основники УХР стають автоматично його членами. Всі наступні члени мають бути приримані з узглядненням постанов статуту.

§ 4. До часу скликання наступного Конгресу Генеральний Суд діє на підставі правилника, схваленого на своїх засіданнях.

Позастатутова заувага:

Краєві Об'єднання мають згідно з постановою § 21. цього статуту легалізуватися в компетентних чинників своєї країни поселення.

ГРАМОТА ОСНОВАННЯ УХР

Прохаючи Благословіння Всевишнього й Опіки Пречистої Діви, зібрані на Основному Конгресі 17 ініціаторів і організаторів УХР (представників Краєвих Ініціативних Комітетів по організації УХР і Мужів Довір'я) — із шести країн Західної Європи — в присутності дальших 27 гостей - симпатиків Руху, по прийнятті до відома звідомлення з підготовних робіт і по одногоснім схваленні статуту, одногосно рішають покликати до життя

У К Р А І Н С Ь К И Й Х Р И С Т И Я Н С Ь К И Й Р У Х,
із засадами, завданнями й цілями, окресленими точно в прийнятій статуті.

Лювен, 31. травня 1955 р.

д-р С. Божик, ред. Р. Данилевич, вет. лік. М. Заяць, проф. д-р інж. П. Зелений, д-р В. Конрад, О. Кушпета, граф Д. Галка-Ледоховський, проф. Г. Мартинець, інж. О. Мельникович, проф. д-р І. Мірчук, В. Моклович, доц. інж. Д. Пеленський, д-р В. Попович, Я. Пришляк, ред. І. Сілецький, сотн. М. Фриз, доц. д-р В. Янів

II-гИЙ ЗВИЧАЙНИЙ КОНГРЕС УХР

II-гИЙ Звичайний Конгрес УХР відбувся у Ноттінгамі, 16 - 18. V. 1959 р. Перший день був присвячений формальним справам (звіти, схвалення абсолюторії, вибори), а два другі — студійно-програмовим доповідям.

На Конгресі з'явилось 30 умандатованих делегатів, які репрезентували разом 44 голосів (на 52 можливих). Годиться підкреслити, що всі чотири Краєві Об'єднання вислали делегатів у повній можливій кількості (24) ¹⁾. З Мужів довір'я трьох було присутніх особисто ²⁾, а чотирьох дальших з-за океану переслали свої уповноваження. Ці числа свідчать з одного боку про дисциплінованість провідного членства, з другого боку про велике зацікавлення Конгресом. Про зацікавлення УХРухом свідчить також поважна кількість гостей (разом занотовано присутність понад сто гостей, які зокрема інтересувалися студійною частиною Конгресу).

Конгрес попередила св. Літургія, відслужена Всв. і Впрп. Отцями Ген. Вікарієм о. П. Малюгою, ЧНІ, о. д-ром І. Гриньохом, о. Канцлером М. Левенцем і о. д-ром А. Михальським. Св. Літургії були соборно відправлені також і в двох дальших днях Конгресу, при чому в неділю, 17. V., св. Літургія була співана; співав місцевий хор під дир. п. О. Пицка.

Конгрес відкрив Президент УХР, проф. д-р В. Янів короткою промовою, в якій м. ін. згадав він померших, привітав гостей та підкреслив ті симпатії, які Рух добув собі в часі початкової діяльності. Спеціально згадав він прихильність усієї нашої національної преси, яка щиро під-

1) ВВрїтанія — 11, Німеччина — 9, Бельгія та Франція по двох. В склад делегації з Німеччини входило ще двох гостей із православної вітки УХР.

2) З Австрії приїхала п-ї М. Граш, яка по ознайомленні із справами УХР перейняла обов'язки Мужа Довір'я на цю країну (з днем Конгресу). Приїхали Мужі Довір'я із Італії та Еспанії. Таким чином на Конгресі було заступлених особисто прийвними делегатами сім європейських країн.

тримувала всі важливіші почини, містячи радо комунікати й інформації. Підкреслюючи з радістю присутність симпатиків Руху з-поміж православних громадян, промовець відзначив конечність поширення ідей Руху на цілу українську еміграційну спільноту без різниці віровизнання, вказавши на конкретні заходи в цім напрямі й з'ясувавши основні заложення Руху, які уможливлюють співдію українців-католиків із православним громадянством.

Після відкриття Конгресу обрано Президію в наступному складі:

предсідник: проф. І. Голубович (Англія)
заступники: проф. М. Томашівська (Німеччина)
 д-р С. Божик (Бельгія)
 проф. д-р А. Лук'яненко (Англія)
секретарі: С. Музичка (Еспанія)
 В. Кальваровський (Німеччина)

До Президії Конгресу запрошено також представника православного громадянства, проф. д-ра О. Юрченка.

Після прийняття протоколу Основного Конгресу та затвердження програми нарад, обрано Комісії:

А. Мандатну: ред. М. Заяць, інж. Р. Руденський і В. Лосічко.

Б. Номінаційну: доц. інж. Д. Пеленський, інж. О. Мельникович, М. Захарчук і д-р С. Божик (по одному членові від кожного Краєвого Об'єднання).

В. Резолюційну: всі передбачені прелегенти, д-р М. Коновалець, д-р С. Божик, а як дорадники о. Ген. Вікарій П. Малюга, ЧНІ, і о. канцл. М. Левенець.

Загальний звіт із діяльності Екзекутиви склав проф. В. Янів, спершися в основному на друкований матеріал, який був розданий учасникам. Не входячи у подробиці (зібрані й систематично опрацьовані у підготовленій брошурі), звітодавець накреслив загальні напрямні діяльності і вказав на їх згідність із основними заложеннями Руху. У доповненні подав інж. О. Мельникович фінансовий звіт. В імені контрольного органу промовив о. канцл. М. Левенець (прошений до переведення контролі — згідно із постановами статуту — Генеральним Судом), який підкреслив великий вклад праці Екзекутиви у розбудову Руху, як теж ощадність у грошових витратах.

У висліді короткої дискусії схвалено одноголосно абсолюторію для уступаючих органів, як теж признання за працю.

Президентом переобрано одноголосно проф. д-ра В. Янева.

Віцепрезидентами стали з уряду голови Крайових Об'єднань, яких подаємо за віком ³⁾:

проф. Г. Мартинець (Німеччина)

інж. О. Мельникович (Франція)

інж. Р. Руденський (Англія)

д-р В. Попович (Бельгія)

Секретарем обрано д-ра М. Заяця, а поодинокими референтами стали:

міжнародних зв'язків: проф. д-р О. Кульчицький

преси й пропаганди: д-р М. Коновалець

суспільно-політичний: доц. інж. Д. Пеленський

Ідеологічну референтуру повірено Президентові, а економічну інж. О. Мельниковичеві.

Генеральним Суддею переобрано проф. д-ра д-ра П. Савицького, а його заступниками стали: проф. М. Томашівська, дир. М. Кузів і д-р І. Ковальський.

До Головної Ради увійшли із вибору Конгресу: д-р С. Божик, д-р Д. Бучинський, проф. д-р Я. Гинилевич, проф. І. Голубович, Марія Граш, проф. д-р інж. П. Зелений, В. Кальваровський, дир. М. Капуста, м-гр О. Коцюба, В. Лосічко, д-р Л. Мидловський, проф. д-р І. Мірчук, С. Музичка, дир. проф. С. Шах.

Всі голосовання проходили одногосно.

Тому що більшість членів Ради була присутня у Нотінгґамі, Головна Рада відбула у перерві своє конституційне засідання, обираючи головою проф. І. Голубовича, його заступниками д-ра С. Божика та дир. С. Шаха, а секретарем В. Кальваровського.

Другу частину нарад (програмово-студійну) розпочато від привітів. Письмові привіти — враз із архиерейським благословінням — надіслали опікун і добродій УХР, ЙЕ Високопреосв. Владика Іван Бучко, як теж ЙЕ Високопреосв. Владика-Митрополит Максим Германюк, ЧНІ, ЙЕ Преосв. Андрій Роборецький і ЙЕ Єпископ-Номінат П. Корниляк. Всі ці привіти були прийняті гарячими оплесками. Письмово вітав Конгрес також Всв. о. Ген. Вікарій у Франції, о. М. Ван де Мале, ЧНІ, а згодом наступила низка усних привітів: Всв. о. Ген. Вікарій П. Малога, ЧНІ, вітав Конгрес від ЙЕм. Апост. Екзарха у Англії, кард. Годфрея, від себе особисто й від українського Духовенства у ВБританії, о. канцлер М. Левенець від Ген. Вікаріяту і від українського Духовенства у Франції, проф. Д. Левицький від Союзу Українців у ВБританії, проф. П. Зайцев від Союзу Ук-

3) Порядок віцепрезидентів визначає сама Екзекутива на своєму першому засіданні.

раїнських Журналістів у Німеччині, С. Музичка від ФТУ-СК Обнова, проф. д-р А. Лук'яненко від членства УХР у Англії, інж. Р. Руденський від КО УХР у ВБританії, д-р С. Божик від Головної Ради Українських Громадських Організацій у Бельгії, п. Плексін, проф. І. Голубович від Спілки Українських Учителів та Виховників у ВБританії.

Після усних привітів наступило відчитання дальших письмових привітів, а саме від українських наукових установ: НТШ у Європі (за підписом проф. д-ра В. Кубійовича), УВУ (проф. д-р І. Мірчук), УТГІ (проф. д-р д-р П. Савицький і проф. д-р Я. Гинилевич), Незалежної Асоціації Дослідників Советської Теорії і Практики в Національних Проблемах (проф. д-р Ю. Бойко і проф. Олександра Сулима-Бойко), від Ген. Секретаріату Закордонних Справ УГВР (М. Лебедь), Асоціації Української Католицької Преси (д-р Л. Мидловський і ред. М. Вайда), Марійської Дружини у Мюнхені (проф. М. Томашівська і Марія Заяць), Братства ім. св. Варвари у Відні (Марія Наконечна-Граш), ЦПУЕН (проф. д-р Ю. Студинський і м-гр А. Мельник), КоДУС (проф. д-р О. Кульчицький і Т. Волошин), УСХС (проф. д-р Я. Гинилевич і інж. Г. Комаринський), від Конфедерації Українських Вільних Професійних Організацій (І. Попович і сотн. М. Фриз), Союзу Українських Воєнних Інвалідів (полк. М. Стечишин і П. Поліщук), СУМ-у (інж. О. Коваль і м-гр Є. Гановський), Карпатського Союзу (В. Штелень і І. Жегуц), Об'єднання б. Вояків України у ВБританії (сотн. М. Білій-Карпинець і М. Гайва), Краєвої Пластової Старшини у Німеччині (доц. інж. Д. Пеленський і д-р М. Заяць), Клубу Виховних Осель і Мандрівок — КВОМ — у Англії (д-р А. Герасимович і д-р С. Ших), Об'єднання Українських Жінок у Німеччині (проф. О. Сулима-Бойко і Є. Грам'як), Організації Українських Жінок у ВБританії (О. Роснецька), Об'єднання Українців у ВБританії (проф. В. Шаян і інж. В. Коханівський), Крайового Комітету СУМ-у у ВБританії (Я. Деремента і В. Бойчук), від Редакції тижневика «Українська Думка» (ред. І. Крушельницький), від місцевої клітини Організації Українських Жінок у Ноттінггамі (П. Іваницька). Врешті, привіти надіслали також поодинокі особи, а саме: о. д-р А. Михальський, о. д-р С. Вівчарук, о. І. Яцків, о. М. Матичак, б. ідеологічний референт ред. Р. Данилевич, проф. С. Бобеляк, спеціальний уповноважений УХР на Канаду Я. Пришляк, Муж Довір'я УХР на ЗДА ред. В. Качмар, Муж Довір'я на Австралію М. Лапка, Муж Довір'я на Аргентину Ф. Чабаненко, чл. Гол. Ради УХР д-р Д. Бучинський, інж. Б. Стисловський. Всіх усних і письмових привітів було 51.

Конгрес рішив спеціально подякувати за привітання, а зокрема скласти Високопреосвященнішим і Преосвященним Владикам враз із подякою заяву синівського віддання. Привітальні телеграми із подібними заявами та проханням про Благословіння вислано св. Отцеві, ЙЕм. кард. С. Тіссеранові та ЙЕм. кард. Годфреєві. Окреме привітання схвалив Конгрес для Високопреосв. Владика митрополита Ніканора.

Після привітів приступлено до вислухання й передискутовання доповідей, яких було 5, а саме:

д-р Маркіян ЗАЯЦЬ (Мюнхен):

До релігійної постави українця (аналіза минулого й сучасного), наші завдання з цього погляду.

проф. д-р Олександр ЮРЧЕНКО (Мюнхен):

Сучасне політичне положення України.

проф. д-р Володимир ЯНІВ (Сарсель):

До питання української визвольної концепції; завдання УХРуху з цього погляду.

о. д-р Іван ГРИНЬОХ (Мюнхен):

Українська Церква в обличчі нових завдань на європейському Сході.

м-гр Петро ЦИМБАЛІСТИЙ (Лондон):

Культурна Акція закордоном — найкращим засобом інформації про Україну.

Доповіді, які стояли на дуже високому рівені, принесли таке багатство матеріалу до дискусії, що за браком часу не було можна вже схвалити резолюцій, тим більше що всі доповіді повинні б насамперед статися підставою поважніших студій і пожвавленого обміну думок, заки можна б було прийняти зобов'язуючі тези. Плянується, що вони стануть підставою більшої кількості студійних засідань.

Технічно-побутову частину Конгресу організувало КО УХР у ВБританії під проводом голови інж. Р. Руденського і за особистою відповідальністю організаційного референта М. Захарчука, який прекрасно вив'язався із свого завдання. У організації була помічною ціла місцева ноттінгамська клітина УХР під проводом голови В. Білика (що подбала за приміщенням для замісцевих гостей), як теж місцева клітина Організації Українських Жінок під проводом П. Іваницької, що підготвила обіди та перекуски. Ноттінгамські члени української колонії так щиро гостили замісцевих гостей, що всі зберегли гарний спогад про дні творчої праці серед справді дружньої громади. Тому Конгрес закінчився сердечною подякою Президії для господарів та молитвою.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Як відомо, Екзекутива УХРуху робить старання, щоб приступити до видавання власного Квартальника. Але підготовка вимагає довшого часу. Зокрема треба створити для Квартальника видавничо-торговельну базу і, насамперед, урядово легалізувати УХРух у Франції, де мав би Квартальник з'являтися. Тим часом останні місяці перед Конгресом були повністю виповнені його підготовою, і це не дало змоги зосередитися на інших важливих завданнях. Тому здійснення плану припізнюється. Щоб однак не залишати членства без друкованого слова, Екзекутива рішила підготувати спеціальне одноразове видання з нагоди Конгресу, в яким з одного боку був би поданий звітний матеріал, але яке одночасно повинно б дати також програмово-дискусійний матеріал для сходин членства. Це завдання сповняє стаття н. т. «До завдань УХР на тлі сучасної ситуації». Врешті, дотеперішній наклад статуту (циклостильний) вже вичерпаний, і тому Екзекутива рішила використати нагоду, щоб його помножити наново, цим разом друком. Таким чином, випуск, який підготовлено на Конгрес, повинен мати тривкішу вартість, тим більше що й звітний матеріал має не тільки історичну вартість: адже ж він може служити, як зразок для діяльності чи то Крайових Об'єднань чи то Місцевих Клітин. Тому ми радимо зберегти це видання, що є тим легше, що воно є книжковій формі (і в такім виді буде виходити також кварталник). Якщо б однак хтось не мав наміру заховати книжечки, того просимо передати її чи то до якоїсь бібліотеки чи то комусь із земляків, які цікавляться нашими громадськими справами і яким близькі справи Церкви й віри.

Брошура була майже в цілості видрукована ще до Конгресу (зокрема: звітний матеріал), за винятком двох останніх аркушів. Користаючи з того, можна було доповнити її після Конгресу короткою інформацією про сам перебіг Конгресу, що ще підносить її повноту, а тим самим збільшує історичну вартість матеріалу.

Звідомлення з діяльності, підготовлене для Конгресу, розсилається всім членам безплатно. Але ми просимо всіх, хто визнає, що пророблена праця заслуговує на увагу громадськості, надсилати пожертву на пресовий фонд кварталника (із виразним зазначенням призначення грошей), щоб ми могли якнайскорше здійснити наш намір і запевнити Рухові найуспішніший засіб у його поширенні: періодичне друковане слово!

З М І С Т

ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ УХРуху	5 - 70
ДО ПОЧАТКІВ УКРАЇНСЬКОГО ХРИСТІЯНСЬКОГО РУХУ	5
ОГЛЯД ПРАЦІ ЗА ЗВІТНИЙ ЧАС (30. V. 1955 - 15. V. 1959)	10 - 70
Основний Конгрес УХРуху	10
Звіт Президента з діяльності Екзекутиви	11 - 44
1. Звітний період	11
2. Керівні Органи	11
(А. Екзекутива; Б. Головна Рада; В. Генеральний Суд)	
3. Закріплення й поширення організаційної сітки	13
(А. Крайові Об'єднання; Б. Мужі Довіря)	
4. Організація праці	15
(А. Внутрішня діяльність Екзекутиви; Б. Зв'язок з тереном)	
5. Публікації	18
(А. Інформативний Листок Зв'язку; Б. Сторінки УХР)	
6. Центральні імпрези та маніфестації	20
(А. Ювілейне паломництво до Люрду; Б. Участь у Марійським Конгресі; В. Конгрес у Брюсселі)	
7. Центральні ініційовані й керовані Акції	27
(А. Ювілей Пія XII; Б. День солідарности з мадярами; В. Паломництва в 1000-ліття; Г. Поминки по св. Отцеві)	
8. Традиційні святкування та імпрези	33
(А. Пам'ять Слуги Божого Андрея; Б. Просфори та свячені; В. Хвилина спільної молитви)	
9. Локальні імпрези загального значення	37
10. Діяльність на міжнародному терені	37
(А. Міжнародні Конгреси; Б. Імпрези на міжнародному форум; В. Міжнародний аспект акцій УХР; Г. Статистичні зіставлення; Г. Дрібніші факти)	
11. Співпраця з українськими християнськими організаціями	42

Звідомлення Управ Крайових Об'єднань	44 - 87
I. Бельгія (д-р В. Попович)	44
(1. Етапи праці; 2. Діяльність; 3. Підсумок)	
II. Німеччина (проф. Г. Мартинець)	47
(1. Етапи праці; 2. Поїздки; 3. Зустрічі з право- славними громадянами; 4. Імпреди; 5. Доповіді; 6. Організація паломництв; 7. Діяльність клітин: А. Півн.-Зах. Німеччина; Б. Інгольштадт; В. Гольдсегефе; Г. Інші; 8. Підсумок)	
III. Велика Британія (інж. Р. Руденський)	56
(1. Етапи праці; 2. Початкова діяльність; 3. Зв'язок з тереном; 4. Секретаріят; 5. Паломництва; 6. Діяльність клітин: А. Едінбург; Б. Ноттінггам; В. Рочдейл; Г. Геднесфорд; Г. Інші; 8. Підсумок)	
IV. Франція (інж. О. Мельникович)	65
(1. Етапи праці; 2. Діяльність; 3. Підсумок)	
Загальний підсумок з діяльності Екзекутиви й Крайових Об'єднань	68 - 70
 ЗВІТ З АКЦІЇ ВІДЗНАЧЕННЯ ТРАГІЧНИХ ДАТ	 71 - 93
1. Ідея Акції	71
2. Організація Комітетів Акції	72
3. План дії	73
4. Спільне Звернення	74
5. Хвилина Спільної Молитви	80
6. Центральний день релігійної маніфестації (А. Пресова Конференція; Б. Оформлення орга- нів; В. Св. Літургії; Г. Академії)	81
7. Акція конгресменів у ЗДА	88
8. Наукова Конференція НТШ	88
9. Пересувна виставка	90
10. Поодинокі факти	90
11. Підсумок	91
 ДО ЗАВДАННЯ УХРуху НА ТЛІ СУЧАСНОГО ПОЛО- ЖЕННЯ	 94-109
СТАТУТ УХРуху	110 - 119
ГРАМОТА ОСНОВАННЯ УХР	119
II-гий ЗВИЧАЙНИЙ КОНГРЕС УХР	120 - 124
ВІД РЕДАКЦІЇ	125
ЗМІСТ	126 - 127
(Матеріяли, приготовлені головами КО, зазначені прізвищами авторів; невіддані матеріяли опрацював проф. д-р В. Янів)	

Imprimerie P.I.U.F., 3, rue du Sabot, Paris (6^e)

